

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

**АНГЛІЙСЬКІ СОЦІАЛЬНІ ДІАЛЕКТИ ЯК СИСТЕМНЕ УТВОРЕННЯ
(XX – XXI ст.)**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Слов'янськ 2022

УДК 811.111'276"19/20"(075.8)

P83

Затверджено вченою радою

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

(протокол № 5 від 23.12. 2022 р.)

Рецензенти:

Дьячок Наталя Василівна – доктор філологічних наук, професор кафедри загального та слов'янського мовознавства Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

Пампура Світлана Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

За заг. ред. доктора філологічних наук, професора В. А. Глуценка

Руденко М. Ю., Глуценко В. А.

P83 Англійські соціальні діалекти як системне утворення (XX–XXI ст.) : навчальний посібник. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2022. 128 с.

У навчальному посібнику подано загальну характеристику, розкрито питоми риси, історію виникнення та особливості функціонування англійських соціальних діалектів, їх американського варіанта впродовж XX – XXI ст., що передбачено програмою курсів «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство» на філологічних факультетах закладів вищої освіти України. Посібник може бути корисним не тільки студентам, а й викладачам-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемами соціальної діалектології.

УДК 811.111'276"19/20"(075.8)

© М. Ю. Руденко,

В. А. Глуценко, 2022.

ЗМІСТ

Передмова	5
1. Характеристика англійських соціальних діалектів	8
1.1. Структура англійських соціальних діалектів	8
1.2. Розмежування термінів <i>кент</i> , <i>арго</i> , <i>жаргон</i> , <i>сленг</i>	11
1.3. Поняття <i>сленг.</i> Різні концепції сленгу	13
1.4. Співвідношення загального і спеціального сленгу	20
1.5. Багатство і характерні риси сленгової лексики	25
1.6. Місце сленгу в загальній і нестандартній лексиці	35
1.7. Сленг і табуована лексика. Причини негативного ставлення до сленгу	39
1.8. Сленг і діалект	41
Висновки та узагальнення до першого розділу	44
Тестові завдання до першого розділу	47
Список рекомендованої літератури до першого розділу	51
2. Особливості американських соціальних діалектів	56

2.1. Структура американських соціальних діалектів. Літературні джерела	56
2.2. Професійний жаргон	59
2.3. Груповий жаргон	64
2.4. Студентський сленг	66
2.5. Арго злочинного світу	69
2.6. Загальний і спеціальний сленг в американській лінгвістиці	71
2.7. Рухомість, нестійкість соціолектів	75
2.8. Лексичні особливості американського сленгу	77
2.9. Словотвірні процеси в американських соціальних діалектах	78
2.10. Американський сленг як спосіб комунікації. Сфери використання сленгу	90
Висновки та узагальнення до другого розділу	98
Тестові завдання до другого розділу	102
Список рекомендованої літератури до другого розділу	106
Бібліографічний список	109
Показчик імен	122
Предметний показчик	126

ПЕРЕДМОВА

Мова є продуктом суспільства, яке її створює, але й мова, зі свого боку, формує суспільство. Як найважливіший засіб спілкування вона обслуговує соціум в усіх сферах людської діяльності. Мову, яка перестає всебічно обслуговувати суспільство, чекає занепад і зникнення. Тому вона значно більшою мірою, ніж усі інші феномени, пов'язані взаємодією із суспільним життям, заслуговує на визначення її як суспільного (соціального) явища.

Однією з найважливіших мовознавчих дисциплін є соціолінгвістика. Починаючи з 1960-х рр., коли можна говорити про становлення соціолінгвістики як окремої наукової дисципліни, вона активно розвивається в багатьох країнах. Особливою інтенсивністю відзначається функціонування соціолінгвістики в США. Розвиток соціолінгвістики, яка залучає до лінгвістичного аналізу соціальний вимір, дає змогу глибше проникнути в природу мови, виявити умови її побутування й динаміку розвитку, по-новому представити онтологічну картину мови як суспільного явища. Напрям соціолінгвістичних досліджень у кожній країні, відносно кожної мови визначає, як правило, специфіка відповідної мовної ситуації. Англо-американська соціолінгвістика зорієнтована в першу чергу на диференціацію способів спілкування мовних спільнот, ідентифікацію індивідів і соціальних груп на підставі мови, на питання комунікації, на дослідження використання мови як засобу досягнення соціальної рівноваги в суспільстві.

Питання соціальних діалектів є однією з найактуальніших проблем соціолінгвістики. Соціальна диференціація мови – це закономірне й історично зумовлене явище, а сама поява соціолектів – результат соціально-класової, професійно-групової, виробничої й вікової неоднорідності суспільства.

Сленг є, мабуть, найбільш суперечливою частиною нестандартної мови, і англійська мова тут не є винятком. Це пов'язано з тим, що в мову певних груп і шарів населення все більш проникають елементи, які відхиляються від

норм літературної мови. Вплив субстандартних слів і висловів становиться помітним у мові політиків, підприємців, діячів культури, на телебаченні і в пресі, усе більш проявляється серед молоді.

Необхідно відзначити, що висвітлення й характеристика англійських соціальних діалектів, особливостей американських соціолектів ХХ – ХХІ ст. – надзвичайно актуальна й важлива проблематика. Соціолект – мовна підсистема особливого роду, що використовується тим або іншим соціальним угрупованням як засіб комунікації в процесі спілкування; це феномен, що нелегко піддається виявленню в ньому певних раз і назавжди визначених градацій. Багато вчених, звертаючись до питання про склад соціолектів, виділяють у них різні ознаки, особливості й характеристики, іноді неоднозначні, суперечливі. Отже, концептуальне трактування характерних рис, особливостей функціонування, розвитку кенту, арго, жаргону та сленгу в мові важливе для кожного, хто прагне глибоко засвоїти курси «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство», осягнути взаємодію літературної, народно-розмовної мови та діалектів, розібратися в характеристиці, тонкощах розвитку англійських соціальних діалектів, їх ролі в житті людини та суспільства, поглибити свої знання з англійської мови.

Знайомство з посібником допоможе усвідомити характерні риси, особливості, різновиди, історію розвитку й дослідження англійських соціальних діалектів та їх американського варіанта. Це надзвичайно актуально й корисно, бо розвиток соціолектів нерозривно пов'язаний зі змінами в мові, суспільстві. На соціальні діалекти впливають історичні, політичні та соціальні події. Знання вищезазначених питань формує у студентів інтерес до поглиблення своїх знань з мовознавства, вивчення англійської мови та невимушеного спілкування.

Посібник складається з двох розділів. У першому – «Характеристика англійських соціальних діалектів» – викладено питання структури англійських соціальних діалектів, розмежування термінів *кент*, *арго*, *жаргон*, *сленг*, трактування поняття *сленг*, різних концепцій сленгу, співвідношення

загального і спеціального сленгу, характерних рис сленгової лексики, місця сленгу в загальній і нестандартній лексиці тощо. Другий розділ – «Особливості американських соціальних діалектів» – присвячений розгляду літературних джерел, в яких висвітлюються американські соціальні діалекти, структури соціолектів, професійного та групового жаргону, студентського сленгу, аргументів злочинного світу, загального і спеціального сленгу в американській лінгвістиці, рухомості, нестійкості соціолектів, лексичним особливостям американського сленгу, словотвірним процесам, питанню комунікації, сфери використання сленгу тощо.

У кінці кожного параграфу подано питання для самоперевірки, наприкінці першого й другого розділів – тестові завдання.

Посібник містить списки рекомендованої літератури до розділів, бібліографічний список, предметний покажчик, покажчик імен.

Завдання цього посібника полягає в теоретичній та практичній підготовці майбутніх науковців з курсів «Вступ до мовознавства» та «Загальне мовознавство», а також у заохоченні до спілкування англійською мовою як у науковому середовищі, так і на побутовому рівні із співрозмовниками різних верств суспільства.

Отже, перед студентом відкривається багатогранна картина лінгвістичних знань, необхідних філологу. Адже відомо, що без широкої філологічної освіти та мовознавчої підготовки неможливо вивчити жодної мови, досягнути багатства мовознавчих питань. Студент має змогу долучитися як в історичному плані, так і в сучасному до корисних і цікавих знань з проблематики англійської соціальної діалектології, ознайомитися з найбільш уживаними сленговими словами та висловами, розширити свій мовний кругозір. Посібник може бути корисним і викладачам-словесникам, а також усім, хто цікавиться проблемою дослідження англійських соціальних діалектів.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ

Спираючись на матеріал розділу, дані наукової літератури, студент має змогу розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство», англійської мови взагалі та англійських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст. зокрема; поповнити свій сленговий вокабулярій, що допоможе в розумінні англійських текстів будь-якого характеру, спілкуванні з представниками різних верств суспільства.

Розділ складається з восьми параграфів: 1.1. Структура англійських соціальних діалектів; 1.2. Розмежування термінів *кент*, *арго*, *жаргон*, *сленг*; 1.3. Поняття *сленг*. Різні концепції сленгу; 1.4. Співвідношення загального і спеціального сленгу; 1.5. Багатство і характерні риси сленгової лексики; 1.6. Місце сленгу в загальній і нестандартній лексиці; 1.7. Сленг і табуйована лексика. Причини негативного ставлення до сленгу; 1.8. Сленг і діалект. У розділі надано характеристику англійських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст., наведено численні приклади соціалектів англійської мови.

1.1. Структура англійських соціальних діалектів

Соціальна діалектологія – це розділ мовознавства, що вивчає достатньо широкий спектр лінгвістичних проблем, зв'язаних, насамперед, з соціальною природою мови. Якщо для виділення територіальних діалектів важливі такі критерії, як географічний (територіальний), фонетичний, лексико-семантичний, морфологічний, словотвірний, синтаксичний, етнографічний, стилістичний і деякі інші, то для виділення соціальних діалектів (мова моряків, льотчиків, спортсменів, школярів та ін.) важливо враховувати соціальний і професійний фактори. На відміну від розгалуженої класифікації територіальних діалектизмів, соціальні діалекти і діалектизми можна диференціювати в основному за лексичною, семантичною, фразеологічною і стилістичною ознаками. Соціальні діалекти – це варіанти

(різновиди) мови, якими користується та або інша соціальна спільність або група людей. Соціальні діалекти містять у собі цілий ряд генетично, функціонально й структурно різних явищ:

1. Професійні діалекти, тобто різновид соціального діалекту, що поєднує людей однієї професії або одного роду занять.

2. Жаргони (арго), тобто діалекти, що складаються з більш або менш довільно обираємих, видозмінюваних і сполучуваних елементів однієї або кількох природних мов і використовуваних (звичайно в усному спілкуванні) окремою соціальною групою з метою мовного відокремлення, відділення від решти частини даної мовної спільності, іноді в якості таємних мов (наприклад, злодійський жаргон).

Відомі такі різновиди англійського жаргону, як а) «зворотний сленг» (“back slang”): наприклад, *yob* замість *boy*; б) «центральный сленг» (“centre slang”): наприклад, *ilkem* замість *milk*, *utchker* замість *catch*; в) «римований сленг» (“rhyming slang”): наприклад, *artful dodger* замість *lodger*, *flea and louse* (або *cat and mouse*) замість *house*, *sorrowful tale* замість *fail*; г) так званий “medical Greek”: наприклад, *douse-hog* замість *house-dog*, *a stint of pout* замість *a pint of stout*, *to poke a smike* замість *to smoke a pipe* тощо. Усі ці види псевдосленгу використовуються виключно з метою зробити мову тієї або іншої соціальної групи незрозумілою для неознайомленого. Жаргону характерне не тільки перекручення існуючих слів мови, але й численні запозичення, зовнішній вигляд яких нерідко модифікується таким чином, що вони нічим не відрізняються від інших лексем даної мови.

Вузькоспеціальний характер жаргону може бути проілюстрований на матеріалі лексики, типової для різних учбових закладів: за межами цих установ зазначена лексика або зовсім не використовується, або використовується в іншому значенні. Наприклад, в Ітоні, за свідченням Е. Партріджа (1933), використовуються наступні жаргонізми: *scug* «нікчемна людина», «негідник», *tug* «учень коледжу», *to sap* «виконувати тяжку роботу»; у Вестмінстер-Скул: *bag* «молоко», *beggar* «цукор», *blick* «м'яч»,

bully «звисаючий рукав халата»; в Уінчестерському коледжі: *to firik* «посилати», *to go continent* «залишатися вдома (у зв'язку з хворобою)», *tug* «несмачний, прісний, несвіжий»; «звичайний, рядовий, простий».

Деякі лінгвісти додержуються думки, що вплив екстралінгвістичних умов існування мови відбивається тільки на її лексико-семантичному складі: виникає більший або менший у кількісному відношенні прошарок (соціально забарвлених) слів, що власне й визначає характер і сутність соціальних діалектів. Таке спрощене розуміння соціальних діалектів відобразилось у низці спеціальних робіт. Насправді ж мова у всіх своїх проявах і різновидах (у тому числі і в різних діалектах) постає як суто соціальне явище: було б невірним уважати, що основні чинники, які регулюють існування і розвиток мови, носять тільки «внутрішньомовний характер» або що мова являє собою якусь «саморегулюючу систему», а соціальні чинники – це тільки «периферійні впливи». Людина і її мова – нерозривні. Як справедливо вказує професор Р. О. Будагов (1975), «громадська природа мови визначає не тільки умови її побутування, а й усі її функції, особливості її лексики і фразеології, граматики і стилістики».

3. Зовсім особливе становище серед соціальних діалектів в англійській мові займає так званий сленг. Під це поняття нерідко підводяться найрізноманітніші явища лексичного і стилістичного плану. Тому в літературі висвітлюються різні концепції англійського сленгу.

1. Як ви розумієте термін «соціальні діалекти»?
2. Які фактори важливо враховувати при виділенні соціальних діалектів?
3. За якими ознаками можна диференціювати соціальні діалекти?
4. Назвіть відомі вам соціальні діалекти.
5. Які вам відомі різновиди англійського жаргону?

1.2. Розмежування термінів *кент*, *арго*, *жаргон*, *сленг*.

В англійських соціальних діалектах важливо розмежовувати терміни *кент*, *арго*, *жаргон*, *сленг*. Ці слова у XVIII і XIX ст. вживалися як синоніми. Будь-яке з них могло означати і стилістично знижену лексику, і мову кримінальних спільнот, і жаргон. На кінець XIX ст. намітився розподіл усієї нелітературної лексики і фразеології на три основні шари, позначені термінами *сленг*, *кент* і *жаргон*. У лінгвістиці XX – XXI ст. для позначення субстандартної лексики існують три основні терміни: *арго*, *жаргон* і *сленг*. Загальноприйняті відмінності в їх уживанні такі: сленг означає «нестандартну, неформальну лексику загального вжитку», а також «спеціальну лексику підгруп і субкультур». Під терміном *жаргон* розуміють слова і вирази, характерні для тієї чи іншої професії або виду заняття. Термін *арго* позначає особливу мову (або особливу лексику) кримінального світу. Збереження *арго*, як особливого терміна для цієї соціальної групи, представляється надзвичайно виправданим: арго – це не тільки лексика певної групи, тобто свого роду професійний жаргон, а також один з найбільш яскравих прикладів таємних мов.

Різницю між сленгом і жаргоном пояснив М. Хелідей (1978), який писав, що існує варіативність у мові, заснована на темі спілкування, до якої відносяться відмінності реєстрів і жаргон. Тобто, при розмові на професійні теми буде вжито жаргон, так як на ньому легше висловлюватися і він може містити спеціальні назви для явищ, які можуть не мати свого позначення в стандартній лексиці. У той же час, існують інші відмінності, наприклад, офіційність-неофіційність ситуації спілкування, яку, крім інших мовних засобів, може виражати і сленг.

Однак є об'єктивні причини, у зв'язку з якими відзначається невизначеність терміна *сленг*. О. Д. Швейцер (1983) писав, що між літературною лексикою і сленгом знаходиться проміжна «сіра зона», де

однозначна оцінка тієї чи іншої одиниці уявляється утрудненою. Дійсно, важко сказати, чи є сленгом або розмовною мовою вираз “to hang out” у значенні “to spend a lot of time with”, так як його ступінь неофіційності знаходиться між двома цими явищами.

Те ж саме можна сказати про протиставлення сленгу і жаргону. Іноді ці два явища важко розмежувати. Наприклад, у статті У. Сефайра “Killer E-Speak for the 24/7 Generation” (Chicago Herald, березень 1999, стор. 15–16) описуються особливі висловлення, які вживаються менеджерами інтернет-компаній, причому набір цих висловлень неоднорідний. Якщо дотримуватися критерію спеціалізованості (тобто, сленг – це синоніми звичайних слів, які вживаються в основному, щоб продемонструвати відмінність мовців від інших груп, у даному випадку – менеджерів старої формації, а жаргон – синоніми спеціалізованих термінів), то виявляється, що мова цих менеджерів складається і із сленгу, і з жаргону. Користуючись цією логікою, можна сказати, що висловлення *in real time* «зараз», *mind share* «згода» – це сленг, а *to port to* «перекодувати інформацію для іншого носія», *eyeball hang time* «час і частота відвідування веб-сайту» – це жаргон. Однак до якої категорії слід віднести, наприклад, *management bandwidth* «сила впливу менеджерів вищої ланки» – вираз, сенс якого може бути зрозумілий і неспеціалістом, проте важливість даного поняття і місце його в системі інших термінів менеджменту може бути усвідомлена тільки самими менеджерами? Те ж саме можна сказати про висловлення *power point* «додаткова діяльність, яка допоможе просунути на новий рівень якийсь аспект бізнесу». Воно також знаходиться між спеціальним і неспеціальним лексичними шарами. Таким чином, існують такі субстандартні вислови, які знаходяться «між» сленгом і жаргоном. Можливо, що слова О. Д. Швейцера (1983) про те, що сленг і літературну лексику розділяє «сіра зона», можна застосувати також до сленгу і жаргону. Можна сказати, що сленг і жаргон розділяє така ж «сіра зона», що складається з перехідних мовних елементів.

1. Назвіть основні соціальні діалекти в XX – XXI ст.
2. Назвіть загальноприйняті відмінності в уживанні термінів «арго», «жаргон», «сленг».
3. Які відмінності є між термінами «сленг» і «жаргон»?
4. У зв'язку з якими об'єктивними причинами відмічається невизначеність терміна «сленг»?

1.3. Поняття сленг. Різні концепції сленгу.

Мабуть, важко знайти людину, яка в своєму житті жодного разу не використовувала сленг. Сленг уживають люди найрізноманітніших професій, різного віку і поглядів. Що об'єднує такі, здавалося б, далекі одна від одної професійні групи як лікарі, бізнесмени, військові, студенти? Те, що багато, якщо не всі, представники цих груп використовують сленг у своєму повсякденному житті і роботі. При цьому вони застосовують як свій особливий, професійний сленг, який часто зрозумілий лише колегам і поширений у своєму середовищі, так і загальний сленг, доступний і доречний у спілкуванні представників різних професійних і соціальних груп.

Що робить сленг корисним і зручним у спілкуванні? Вибір того чи іншого слова зазвичай визначається звичкою. Відомий американський лексиколог С. Б. Флекснер (1967) вважає, що найчастіше люди свідомо обирають саме сленгізм, так як він здатний передати думку швидше і простіше, ніж слово стандартної мови, а іноді тому, що відповідного слова в стандартній мові не існує. «Іноді сленг використовується для того, щоб уникнути набридливих слів стандартної мови або щоб відійти від звичної щоденної практики. Коли люди користуються сленгом, життя стає трохи більш оригінальним і індивідуальним».

Яке поняття ховається за терміном *сленг*? Дискусії про те, що являє собою сленг, ведуться вже досить довгий час. Лінгвісти сперечаються про природу сленгу, його місце в загальній лексиці, його лексичні та семантичні особливості.

Вивченню сленгу присвятили свої наукові дослідження багато відомих лінгвістів: Л. Блумфілд, Г. Бредлі, І. Р. Гальперін, Дж. Б. Грінок і Г. Л. Кіттрідж, О. Єсперсен, К. Ібле, Дж. Коулман, Дж. Е. Лайтер, М. М. Маковський, Г. Л. Менкен, Е. Партрідж, Г. В. Рябичкіна, Р. А. Спіерс, Л. О. Ставицька, Г. О. Судзіловський, Г. Уентуорт і С. Б. Флекснер, В. О. Хом'яков, О. Д. Швейцер та ін.

Аналізуючи тлумачення сленгу наприкінці ХІХ ст. треба визнати, що в англійському мовознавстві не було загальноприйнятої дефініції поняття *сленг*, яке враховувало б усі ознаки сленгізмів, що відрізняють їх як від літературної мови, так і від нелітературних її різновидів.

З початку ХХ ст. деякі автори розглядали сленг як вульгарну, злодійську мову, якої треба уникати і яка приречена на швидке відмирання; інші, навпаки, уважали сленг ознакою життя, оновлення і поступового розвитку мови. Ф. Дж. Уїлстек (*The Spectator*, May 18, 1907) писав: «Педантизм у мові – це дурість..., сленг дуже часто є вираженням концентрованої життєвої сили (*vitality*) мови». Американський лінгвіст С. І. Хаякава (1941) називав сленг «поезією повсякденного життя». Ч. Анандейл (1910) визначав сленг як «розмовну мову певного класу або класів як освічених, так і неосвічених людей, мову, яка не має загального визнання і яка часто розглядається як мова невитончена, неправильна і навіть вульгарна». У той же час, Г. Л. Менкен (1919) оцінював сленг як поважний, що утворений дотепністю і винахідливістю індивідуальності.

Найбільш характерне теоретико-лінгвістичне розуміння сленгу, що уходить коренями в психологічне направлення в мовознавстві, відображено в наступному положенні О. Єсперсена (1925): «... сленг – форма мови, яка зобов'язана своїм походженням бажанню людської особини відхилитися від

звичайної мови, нав'язаної нам суспільством». Основний імпульс у створенні сленгу – це «... якесь почуття розумової переваги. Сленг – результат властивого людству “бажання побавитися”» (love of play). Більшість англійських лексикологів у тій чи іншій мірі поділяють точку зору О. Есперсена на сленг. Особливим успіхом користується положення О. Есперсена (1925), яке зводиться до того, що сленг за своєю природою вимагає безупинного поновлення.

Дж. Б. Грінок і Г. Л. Кіттрідж (1929) у своїй відомій роботі образно описують сленг як мову-бродягу, яка тиняється в околицях літературної мови і постійно намагається пробити собі дорогу в саме вишукане товариство. На думку І. Р. Гальперіна (1956), необхідність удатися до метафори для визначення поняття в даному випадку, звичайно, викликана неможливістю адекватно висловити свою думку за допомогою логічних визначень, а це, як відомо, часто є наслідком туманності самої думки. Застосування образної мови в науковому стилі дає можливість додатково роз'яснити ті чи інші факти і служить засобом вираження ставлення автора до цих фактів. Однак у науковій мові образність не може служити для визначення сутності явища. Порівняння сленгу з волоцюгою не пояснює, а затемнює основний сенс, зміст поняття.

Найбільш об'єктивну оцінку поняття *сленг* знаходимо в книзі С. Робертсона “The Development of Modern English” (1945), хоча і його оцінка не проливає світла на сам зміст цього поняття. Полемізуючи з професором Крепом, С. Робертсон приходить до висновку, що під сленг підводяться зовсім різнорідні явища, які нічого спільного з ним не мають, і що сленг складається з «особливих» слів, що вигадуються окремими людьми і незрозумілі всім членам суспільства.

Відомий англійський дослідник сленгу ХХ ст. Е. Партрідж (1933) визначає сленг як існуючі в розмовній сфері вельми неміцні, нестійкі, ніяк не кодифіковані, а часто і зовсім безладні і випадкові сукупності лексем, що відображають суспільну свідомість людей, які належать до певного

соціального або професійного середовища. Сленг розглядається як свідоме, навмисне вживання елементів загальнолітературного словника в розмовній мові в чисто стилістичних цілях: для створення ефекту новизни, незвичайності, відмінності від визнаних зразків, для передачі певного настрою мовця, для додання висловленню конкретності, жвавості, виразності, зримості, точності, стислості, образності, а також щоб уникнути штамтів, кліше. Це досягається використанням таких стилістичних засобів, як метафора, метонімія, синекдоха, литота, евфемізм.

У сленгу, на думку автора, широко використовуються онома́топея (звуконаслідування), словоскладання, скорочення складу слова, перетворення імен власних на загальні, запозичення, аналогічне розширення значення, народна етимологія, а також новоутворення, оказіоналізми, слова, запозичені з жаргону (студентського, злодійського тощо). До характерних особливостей сленгу Е. Партрідж відносить також широке використання своєрідних «допоміжних» дієслів (типу «зробити», «дати», «тримати», «брати» тощо) для створення описових висловів і фразеологізмів, які явно визначаються краще окремих слів, хоча, з іншого боку, стислість і небагатослівність є типовими рисами соціально забарвленої мови. «Великий Оксфордський словник англійської мови» (1989) визначає сленг як «чисто розмовну мову, яка вважається нижче стандарту мови освічених людей і складається або з нових слів, або з загальнопоширених, що вживаються в спеціальних значеннях» і як «сукупність особливих лексем, що використовуються групою осіб, які належать до нижчих верств суспільства і мають погану репутацію». У «Короткому Оксфордському словнику» (1993) наводиться така схема співвідношення сленгу з іншими пластами англійської лексики:

Literary (літературно- книжковий)	Standard (стандарт)
Common (загальнорародний)	
Colloquial (розмовний)	

Low colloquial (просторіччя)	Substandard (підстандарт)
Slang (сленг)	
Jargon, cant, vulgar (жаргон, блатна мова)	

З цієї схеми видно, що сленг посідає проміжне положення між просторіччям, з одного боку, і вульгаризмами і кримінальним арго, з іншого.

М. Марплз у книзі “Public School Slang” (1940) додає, що сленг – це не тільки нестандартний, але й далекий від умовності, неузаконений шар лексики.

М. М. Маковський (1982) подає узагальнене визначення сленгу, що витікає з суджень Е. Партріджа (1933), Дж. Б. Грінока і Г. Л. Кіттріджа (1929): «...існуючі в розмовній сфері вельми неміцні, нестійкі, ніяк не кодифіковані, а часто і зовсім безладні і випадкові сукупності лексем, які відображують суспільну свідомість людей, що належать до певного соціального або професійного середовища».

С. Б. Флекснер у передмові до словника “Dictionary of American Slang” (1967) дає своє визначення саме американського сленгу: «Американський сленг – це маса слів і висловів, часто використовуваних або зрозумілих більшій частині американського суспільства, але таких, що сприймаються як невідповідні в формальному дискурсі переважною більшістю людей».

Розгорнуте визначення сленгу дано В. О. Хом'яковим (1969). Сленг – це «особливий периферійний лексичний шар, що лежить як поза межами літературної розмовної мови, так і поза межами діалектів загальнонаціональної англійської мови, що включає в себе, з одного боку, шар специфічної лексики і фразеології професійних говірок, соціальних жаргонів і арго злочинного світу, і, з іншого, шар широко поширеної і загальнозрозумілої емоційно-експресивної лексики і фразеології нелітературної мови».

Таким чином, сленг визнається антиподом літературної мови і ототожнюється частково з жаргоном, а частково з професіоналізмами і з розмовною мовою.

Відомий англійст професор І. Р. Гальперін (1956) справедливо вказує в зв'язку з цим, що слід переглянути склад лексики, яку відносять зазвичай до сленгу, і відмежувати її від слів жаргонного характеру, професіоналізмів, розмовних слів (колоквіалізмів), образних слів і висловів.

Стаття в енциклопедії “Britannica” (1985) характеризує сленг наступним чином: «[сленг] складається зі слів і значень, яким властиві крайня неформальність і межі вживання яких не обмежуються певним регіоном. Він зазвичай складається з довільно змінених слів, скорочених форм, екстравагантних, неприродних або жартівливих мовних зворотів, або з неологізмів». У даному трактуванні сленгу підкреслюється думка про широке поширення сленгу з географічної точки зору.

Крім вищеназваних джерел, нестандартний характер сленгізмів, як одна з базових характеристик сленгу, згадується в електронній енциклопедії “Encarta”, у роботах Г. Л. Менкена, О. Д. Швейцера, Г. Р. Іванової, Т. А. Гуральник та ін. Якщо за стандарт або норму прийняти загальнонаціональну, «загальнонародну» (за класифікацією “The Shorter Oxford English Dictionary”) мову, якою розмовляє більшість населення, то сленг, так само як і близькі до нього шари лексики типу арго і діалектів, буде виходити за звичні рамки і обмеження, запропоновані мовною нормою.

Сленг з'явився і постійно розвивається саме завдяки відхиленням від норми й ігноруванню багатьма усталеними правилами. Загальним сленгом у тій чи іншій мірі користується кожен, у тому числі і грамотний житель тієї чи іншої країни. Що ж стосується конкретно США, то, як пише Т. А. Гуральник (1999), «сленг є невід'ємною частиною американського варіанту англійської мови та американської культури в цілому (вже 20 років тому статистика стверджувала, що 10 відсотків усного мовлення середнього американця становили сленгові одиниці)». На думку Ю. К. Волошина (1988), «мовне

існування американця, як члена лінгвокультурної спільності, навряд чи можливе без сленгу, з яким він стикається всюди, чує, читає, користується».

Сленг нерідко розглядається в психологічному аспекті, як продукт «духовної» творчості (у тому числі й індивідуальної) представників окремих соціальних і професійних угруповань, що служать виразом певного «духу» або «ступені свідомості» людей, які належать до того чи іншого суспільного середовища (“The chief use of slang is to show that you are one of the gang”. – *New Statesman and Nation*. London, November 16, 1946). Значну роль у поширенні цієї концепції сленгу зіграло відоме положення В. Гумбольдта про те, що «бачення світу», використання та інтерпретація (самооцінка) мови у представників окремих соціально- професійних груп не співпадає повністю з «баченням світу» і володінням мовою на рівні всього мовного колективу. Прихильники так званого «нового вчення про мову» Н. Я. Мара намагалися навіть «пояснити» всі закономірності та особливості соціальних діалектів аналогією з «примітивним мисленням» первісних народів, у зв’язку з чим широко використовувалися роботи Б. Маліновського, Л. Леві- Брюля та інші. Д. С. Ліхачов (1935), намагаючись показати «спільність мислення» носіїв соціальних діалектів у різних народів, зіставляє жаргонну лексику англійської, французької та російської мов. Він пише: «Одне і те ж відношення до навколишнього світу... створює ілюзію перекладу. Одні і ті ж поняття заміщають одне одного. Одні і ті ж уявлення лежать в основі багатьох... понять». Слід зазначити, що спільність асоціацій характерна не тільки для соціальних діалектів, але цілком типова і для різних (навіть генетично ніяк не пов’язаних) літературних мов: ми маємо на увазі так звані «семасіологічні паралелі».

З багатьох відомих визначень сленгу, що сформульовані різними ученими, виділимо розуміння сленгу Дж. Е. Лайтером (1994), який підходить до трактування цього феномену з «обмежувальних» позицій, представляючи сленг як соціальний і стилістичний розділ (a social and stylistic subset) більш ширшого неформального вокабуляря (of the larger informal vocabulary)

англійської мови в США. Звідси сленг визначається як неформальний, нестандартний (nonstandard) і нетехнічний (nontechnical) вокабулярій, складений, переважно, новоутвореннями, що є синонімами до стандартних слів і виразів (novel-sounding synonyms for standard words and phrases). Сам же автор додає, що це визначення сленгу обмежене тільки стилістичним аспектом. Сленг характеризується також багатьма вельми суттєвими соціальними рисами і вимірюваннями: він яскраво проявляється в глузливій мовній грі молодіжних груп, у мові вульгарних людей.

Наведені вище точки зору, визначення, характеристики різних авторів указують на різноманітність думок і відсутність єдиного погляду на визначення дефініції поняття *сленг*.

На підставі вищевикладеного сформулюємо наступне визначення сленгу: це історично сформований нестандартний розмовний, рухливий і експресивно забарвлений шар лексики, що носить часто жартівливий і грубуватий відтінок.

- 1. Чому люди використовують сленг?*
- 2. Назвіть відомих дослідників англійського сленгу.*
- 3. Як сленг характеризувався на початку ХХ ст.?*
- 4. Як розумів сленг О. Єсперсен?*
- 5. Як визначав сленг Е. Партрідж?*
- 6. Сформулюйте визначення сленгу, що належить В. О. Хом'якову.*
- 7. Як сленг розглядався в психологічному аспекті?*
- 8. Чим цінне розуміння сленгу, що належить Дж. Е. Лайтеру?*

1.4. Співвідношення загального і спеціального сленгу.

У 1960-і роки в соціології одним з домінуючих підходів до теорії суспільства стала тенденція розглядати його [суспільство] як суму безлічі підгруп, кожна з яких має свої економічні та соціальні умови існування, цінності і традиції. Тоді ж у соціології з'явилося поняття *субкультура*. Спочатку цей термін відносився до кримінальних співтовариств, особливо підліткових банд, які яскраво виділялися своїм кодексом поведінки, одягом, мовою і звичками. Пізніше терміном *субкультура* стали позначати будь-яку соціальну групу, чії цінності, поведінка, мова або зовнішній вигляд чимось відрізняються від загальноприйнятих. Це можуть бути професійні, вікові групи, люди, об'єднані спільним захопленням і т. ін.

Подібна зміна поглядів відбулася і в соціолінгвістиці. Субстандартні явища, особливо сленг, стали розглядатися з точки зору теорії субкультур. Досить порівняти, наприклад, статтю "Slang" в "Encyclopaedia Britannica" на початку ХХ ст. і в кінці. У виданні 1911 р. в статті "Slang" обговорюються, головним чином, стилістичні аспекти цього явища, а у виданні 1997 р. більша частина довідкової статті присвячена сленгу як специфічній лексиці різних субкультур. Саме з цих позицій сленг найчастіше розглядається в другій половині ХХ ст. Подібну закономірність у розвитку ставлення до сленгу описав автор статті "What is slang?" у журналі "American Speech" (Vol. 1, N. 1, Jan. 1926). Він спробував підсумувати на матеріалі словників і енциклопедій еволюцію ставлення до сленгу в американському суспільстві, починаючи з ХІХ ст. У ХІХ ст. панувала думка, виражена в словнику Н. Уебстера 1828 року: «сленг – це низька, вульгарна, беззмістовна мова». Протягом століття це визначення, з незначними змінами, повторювалося в більшості словників. Наприкінці ХІХ ст. позначився новий підхід до цього явища: «сленг – це будь-який вид *шібболету*, який указує на соціальний клас» (Chambers Cyclopaedia of English, 1893). Уживання сленгу в даний час все частіше бачиться як символ приналежності до групи, а самі сленгізми є відображенням ціннісної орієнтації групи. Водночас у молодіжній мові спостерігається свіже явище: з кінця ХХ ст. груповий характер сленгу

поступово змінюється, відбувається рух від окремих молодіжних жаргонів до єдиної молодіжної мови. Підлітки з різних країн, завдяки процесам глобалізації, Інтернету, відчувають себе частинкою суспільства однодумців.

Необхідно відзначити, що значення терміну *сленг* роздвоюється: з одного боку, сленг – це загальновідома стилістично знижена лексика, а з іншого – характерна лексика субкультур. Щоб розвести ці два поняття, був уведений термін *загальний сленг (general slang)*, який позначає перше поняття.

Е. Партрідж (1933) пояснює вказане поняття, називаючи його «стандартним сленгом», проте в лінгвістиці частіше застосовується термін *загальний сленг*. Як парадоксально це поняття не звучить, автор пояснює його необхідність: слід розрізняти сленг певних соціальних груп і «стандартний сленг», який відомий більшості носіїв англійської мови і об'єднує їх точно так же, як і стандартна англійська. «Ми не можемо говорити про комерційний, військовий сленг або сленг вищого суспільства, якщо у нас немає стандарту; не менш очевидним є те, що неможливо навіть почати окреслювати межі різних видів сленгу, якби у нас не було для цього норми», тобто «стандартного сленгу».

О. Д. Швейцер (1983) вважає, що сленг поділяється на загальний і спеціальний залежно від сфери вживання. До загального сленгу відноситься просторічна лексика з яскраво вираженим емоційно-оцінним забарвленням, широко поширена в розмовній мові і не обмежена в своєму використанні рамками будь-яких професійних або соціальних діалектів. Спеціальний сленг включає в собі не прийняті в літературній мові слова і вислови, що входять до спеціальної і професійної лексики, і різних жаргонів.

Отже, важливо розмежовувати загальний і спеціальний сленг. На думку В. О. Хом'якова (1971), загальний сленг – це відносно стійка для певного періоду, широко поширена і загальнозрозуміла соціальна мовна мікросистема в просторіччі, досить неоднорідна за генетичним складом і ступенем наближення до фамільярно-розмовної мови, з яскраво

експресивною конотацією вокабулярія. Спеціальний сленг є соціальна мовна мікросистема в просторіччі, що включає в себе кент і деякі близькі до нього утворення (римований сленг та ін.), професійні й корпоративні (групові) жаргони і відрізняється генетично й функціонально від загального сленгу.

Л. С. Бурдін у статті «Про співвідношення загального і спеціального сленгу в сучасній англійській мові» (1966) пише про те, що термін *сленг* виражає родові поняття, «видовими поняттями якого є в основному слова і вирази певних соціальних груп. Загальний сленг співвідноситься зі спеціальним сленгом не на рівні їх повного включення в “родові поняття”, а на рівні перетину, тобто часткового включення». На думку автора, ті лексичні одиниці спеціального сленгу, які отримали «широке поширення у всіх (або багатьох) шарах даної мовної спільності, формують загальний сленг». Але більша частина лексичних одиниць залишається в рамках тих соціальних діалектів, в яких вони виникли, і утворюють, таким чином, спеціальний сленг.

О. В. Овденко, автор дисертації «Специфіка полісемії і омонімії різностильових слів (на матеріалі американського сленгу ХХ століття)» (1973), також дає визначення загальному і спеціальному сленгу. В її трактуванні загальний сленг – «широко поширений і загальнозрозумілий шар нелітературної лексики і фразеології в сфері живої розмовної мови, для якої характерно вживання слів у переносному образному значенні. Ця лексика має яскраво виражений емоційно-експресивний, грубувато-жартівливий і оціночний характер». До спеціального сленгу О. В. Овденко відносить «слова або фразеологізми, відмежовані вживанням усередині певних соціальних, професійних або вікових груп».

Загальний і спеціальний сленг є двома сторонами одного і того ж шару розмовної лексики. Між «загальним», або «стандартним», сленгом і сленгом окремих груп існує постійна взаємодія і обмін лексичним матеріалом. По суті, сленг окремих груп є одним з основних джерел поповнення загального лексичного фонду сленгу, що робить його ще більш різноманітним і

колеритним. С. Б. Флекснер (1967) не без підстави стверджує, що сленг з'являється, коли в мовлення більшості носіїв мови проникають слова, властиві певним соціальним підгрупам. Таким чином, сленг – це «найбільш поширена частина» лексики цих підгруп. У сучасній йому Америці С. Б. Флекснер виділяє наступні групи, мова яких справила найбільший вплив на сленг: іммігранти, волоцюги, залізничні робітники, бейсболісти, люди, зайняті в шоу-бізнесі, студенти, школярі, любителі сучасної музики, наркомани, армія, кримінальний світ, військово-морський і торговий флот. Автор зазначає, що кожен індивід належить до кількох таких груп, і всі вони користуються власними таємними мовами і жаргонами. Наприклад, одна і та ж молода людина може вживати різні сленгізми в залежності від конкретної ситуації спілкування. В інституті, де він вчиться, це може бути спеціальний студентський сленг, у спортивній секції – сленг спортсменів, у компанії друзів – молодіжний сленг тощо. При цьому всі ці набори сленгізмів не ізольовані один від одного, і одні і ті ж слова можуть входити в різні спеціальні сленги і, отже, можуть уживатися в різних ситуаціях спілкування.

Для прикладу, С. Б. Флекснер бере два уявних образи. Перший – син італійських іммігрантів, який у підлітковому віці був членом місцевої банди, потім служив в армії, працював на фабриці, флоті, зараз одружений на жінці з родини німецьких іммігрантів і є фанатом боксу. Його мова, швидше за все, буде являти собою суміш італійських і німецьких запозичень, залишків сленгу підліткових банд і працівників фабрики, армійського жаргону, жаргону моряків і термінів з боксу. Подібною буде мова типового представника середнього класу. Наприклад, чоловік, який народився в протестантській сім'ї середнього класу на Середньому Заході, ходив у школу, де захоплювався рок-н-ролом і гоночними машинами, потім поступив до престижного університету, отримав хорошу спеціальність і у вільний час захоплюється бриджем і гольфом. Мова його, швидше за все, буде складатися (крім стандартної та розмовної англійської) зі сленгу школярів,

любителів рок-н-ролу і гоночних машин, сленгу студентів «Ліги плюща», сленгу гравців у гольф і бридж.

Г. Кратц у статті “What Is College Slang?” (1964) підкреслює значимість поділу загального і спеціального сленгу: «Майже всі, що проводилися дослідження американського університетського сленгу... не проводять чіткої відмінності між університетським сленгом і загальним американським сленгом, уживаним студентами. Ця відмінність важлива, якщо потрібно встановити, яку роль університет грає в створенні і збереженні сленгу. Якщо такої відмінності не робити, то університетський сленг буде збігатися із загальним американським сленгом, але при цьому за обсягом буде більше, так як буде включати в себе ті сленгізми, які вживаються виключно в університетах».

Таким чином, дамо короткі визначення спеціального і загального сленгу. Сленг, що вживається представниками певної соціальної або професійної групи, розглядається як *спеціальний сленг*. Сленг, що вживається носіями мови незалежно від приналежності до тієї чи іншої соціальної або професійної групи, є *загальним сленгом*.

1. Охарактеризуйте поняття «субкультура».
2. Як ви розумієте термін «загальний сленг»?
3. Що розумів Е. Партрідж під терміном «стандартний сленг»?
4. Як В. О. Хом'яков характеризує термін «спеціальний сленг»?
5. Ваша думка щодо взаємодії загального і спеціального сленгу.
6. Наведіть стисле визначення загального і спеціального сленгу.

1.5. Багатство і характерні риси сленгової лексики.

У сленгу проявляється творча стихія його носіїв. Притаманні сленгу емоційність, образність, виразність, багатство асоціацій і гнучкість, роблять його незамінним знаряддям у руках досвідченого стиліста. Відомо безліч свідчень різних маститих письменників і поетів «на захист» сленгу. Зокрема, У. Уйтмен (1885) писав: «Якщо подивитися глибше, то сленг – це не підкоряємий ніяким законам початковий елемент, що існує під усіма словами і реченнями і за будь-якою поезією, який демонструє свободу, нев'янучу плодючість і протест... Сленг – це спроба всього людства уникнути голого буквалізму і прагнення до необмеженого вираження своїх ідей». Американський поет К. Сендберг (1878–1967) так метафорично виразив своє захоплення можливостями, які надає сленг: «Сленг – це та частина мови, яка, скинувши пальто і поплювавши на долоні, приступає до роботи». Письменник Г. К. Честертон (1874–1936) у своєму есе «На захист сленгу» ще більш емоційний: «Увесь сленг – це метафора, а вся метафора – це поезія», «Єдиний потік поезії, який безперервно тече, – це сленг».

Думку письменників і поетів розділяє О. Єсперсен (1925), який вважає образність сленгу чи не головною і визначальною його рисою. Однак виникає питання: чи є образність і творча стихія, що виявляються в сленгу, його невід'ємною особливістю і відмінною рисою? Неупереджений науковий погляд може підказати нам справжню причину «підвищеної метафоричності» сленгу. С. Б. Флекснер (1967) пише: «Багато людей помилково вважають, що фундаментальною характеристикою сленгу є його навмисна образність, метафоричність або гумор». Б. К. Думас і Дж. Е. Лайтер (1978) також підтримують думку про те, що сленг не обов'язково повинен бути образним: «Що такого образного в слові *booze*?» («*Booze*» – сленговий синонім для нейтрального “an alcoholic drink”, і творча стихія дійсно ніяк не проявляється в цьому слові, на відміну, наприклад, від “*dead presidents*” – сленговий синонім для слова “*money*”, винайдене метонімічне перенесення на основі зображення на доларах портретів американських президентів).

С. Б. Флекснер (1967) зазначає, що метафоричність сленгу нічим не відрізняється від метафоричності у внутрішній формі звичайних слів: тільки в звичайних словах метафора забута і зберігається тільки в етимологічних словниках, а в сленгізмах метафора ще знаходиться на поверхні завдяки «відвертості або новизні» сленгу.

Отже, образність і виразність характерні для сленгу, але не є обов'язковою і невід'ємною якістю, оскільки залежать від новизни і незвичності слова.

Експресивність і емоційна забарвленість – невід'ємна риса сленгової лексики. У зв'язку з цим Е. Партрідж (1933) указує на ефект новизни, незвичайності, жвавості і виразності сленгу. Цю точку зору поділяє В. О. Хом'яков (1974), який з приводу загального сленгу зазначає, що він включає в себе «шар широко поширеної і загальнозрозумілої емоційно-експресивної лексики і фразеології нелітературної мови». На експресивність сленгової лексики звертають увагу О. Д. Швейцер, О. І. Марочкин, Т. А. Гуральник, Л. В. Турченко. О. Д. Міралаєва (1994) додає до цих характеристик оціночність, а О. С. Старцева в статті «Основні риси, характерні для сленгізмів» (2001) уточнює, що «сленгізми мають оціночно-зневажливе забарвлення», хоча, з її точки зору, «не сприймаються як вульгаризми».

Лексика сленгу, збагачуючи мову експресивними елементами, сприяє реалізації експресивної функції мови, якій протистоїть функція інтелектуальна (тенденція до впорядкованості мовних одиниць). Протиставлення цих двох функцій визначає мовний розвиток. Значна, якщо не переважна, частина сленгізмів виражає емоції мовця і оцінку якої-небудь події, явища, людини, її вчинків тощо. Причому оцінка ця може бути, як позитивною, так і різко негативною.

І. Юганов і Ф. Юганова (1997) справедливо підкреслюють роль сленгу як «своєрідного знака, пароля, пропуску до середовища спілкування, де за словом, цитатою або реакцією на них упізнають людину, близьку за

інтересами і відношенням до життя». З ними згодні Д. Є. Розенталь, І. Б. Голуб і М. А. Теленкова (2004), які відзначають, що сленг є «мова окремих соціальних груп, спільнот, штучно створювана з метою мовного відокремлення (арго, жаргон)». С. Б. Флекснер (1967) також вважає, що використання сленгу має на увазі наявність між мовцем і тим, хто його слухає, якогось особливого «братства». «Лексика групи показує, що ми “належимо” до неї і що в цій групі ми є “кимось” – чужинцям слід нас поважати».

К. Є. Мозжухін (2005) на прикладі американських студентів відмічає, що сленг найчастіше вживається в колі друзів і близьких знайомих. Використання сленгу з випадковими знайомими або незнайомцями може привести до засудження і тому не вітається. Крім того, на думку автора, використання сленгу в колі друзів надає словам особливі, зрозумілі тільки членам групи значення, які не можна зустріти ні в одному словнику.

Однак, коли у представників різних соціальних груп є можливість широко спілкуватися один з одним, функція ототожнення з групою відходить на другий план, а на перший план виходить функція ототожнення зі стилем і ставленням до чого-небудь. Так, Р. Чепмен у передмові до словника “American Slang” (1987) виділяє так звані «первинний» і «вторинний» сленг. Під первинним сленгом розуміється оригінальна мова представників субкультури, природна для її носіїв. Вторинний сленг використовується не стільки для того, щоб підкреслити приналежність мовця до групи, а щоб виразити своє ставлення до чого-небудь. У майбутньому, на думку автора, вторинний або набутий сленг стане головним типом сленгу в США.

О. Д. Міралаєва (1994) вважає, що сленг певної групи «породжується соціально-психологічною спільністю його носіїв, яким властива певна норма поведінки, ... свій стиль, манери, одяг тощо». У своєму дослідженні автор вводить поняття «діагностичного індексу». Це символічні засоби (одним з яких є сленг), за допомогою яких «індивід може визначити приналежність іншого індивіда до певної вікової чи соціальної спільності». Таким чином,

сленг виступає в ролі соціального маркера. Що стосується саме молодіжного сленгу, то це відбувається «в силу загостреного сприйняття молоддю відтінків психологічної та соціальної ситуації».

Сленг, отже, виступає як якийсь лакмусовий папірець, за яким віднести людину до будь-якої соціальної групи не складає труднощів. Таким чином, функція ототожнення з групою є соціолінгвістичною характеристикою сленгу.

Лінгвісти також виділяють недовговічність лексичного складу сленгу. Сленгізми не тільки виходять з ужитку швидше, ніж вислови звичайної розмовної мови, а й, на думку Е. Партріджа (1933), є неміцними, нестійкими, ніяк не кодифікованими, а часто і зовсім безладними і випадковими сукупностями лексем.

Дуже часто новий сленгізм замінює більш ранній або стає синонімом уже наявного в сленгу слова, як, наприклад, *squirrel kisser* і *tree nymph*. Вони позначають людину, яка піклується про навколишнє середовище. Іноді одне і те ж слово то виходить з ужитку, то знову з'являється в мові, часом з новим значенням. Наприклад, словосполучення *dead soldier* було частиною сленгу військових з XVIII ст. і позначало порожню пляшку. У 1980-х рр. воно стало частиною студентського сленгу зі значенням «порожня пивна банка».

Деякі слова, що колись були типовими зразками сленгу, потім перейшли до загального вокабуляря, і мало хто згадує, що колись вони належали до сленгу. До таких слів належать, наприклад, іменник *rascal* «шахрай, плутяга», дієслово *to bluff* «блефувати» і прикметник *flimsy* «тонкий, неміцний».

На думку С. Б. Флекснера (1967), будь-якому живому словнику невластива статичність. «Значна частина сленгізмів і слововживань виникає цілком природним чином. Нові предмети, ідеї чи події вимагають нових слів для свого опису. Кожне нове покоління також потребує нових слів для опису все тих же явищ».

Ю. В. Конопльова і Ю. Н. Пінягін (1999), автори статті «Американський сленг: структура та зони семантичної атракції», вважають, що «найяскравішим і визначальним процесом у розвитку лексики мови (і особливо сленгу) виступає постійне і інтенсивне збагачення її за рахунок нових, раніше не відомих мовцям, слів. Цей процес відбувається постійно, відбиваючи зміни в навколишньому світі, відповідаючи потребам носіїв мови». Дійсно, наша мова постійно поповнюється новими поняттями, які замінюють собою застарілі, наш кругозір розширюється, а все це вимагає нових назв для передачі самих концептів і нашого до них ставлення. Сленг, особливо молодіжний, як ніякий інший шар лексики схильний до таких змін і оновлень. Крім цього, у сленгу постійно з'являються синоніми слів літературної мови, які, на думку їхніх творців, дозволяють висловити думку більш коротко і ясно.

Постійне оновлення словникового складу сленгу відображає прискорений характер мовного розвитку сленгової системи як найбільш мобільної частини мови. Багато процесів у сленгу в перебільшеному або прискореному вигляді дублюють процеси, що відбуваються в інших пластах лексики, і можуть розглядатися як своєрідний мовний експеримент.

Л. Блумфілд (1984), автор фундаментальної праці "Language", пише, що загальна сила впливу слова, сприйманого як яскраво експресивне або дотепне, є потужним чинником у зміні частотності його вживання, але, на жаль, цей процес абсолютно вислизає від контролю лінгвіста. Саме це і призводить до раптового поширення сленгових виразів або до настільки ж раптового їх витіснення. Виникнення таких форм Л. Блумфілд пояснює їх ефективністю, тобто здатністю викликати ту чи іншу реакцію у співрозмовника. Це буває пов'язано з їх новизною і вдалим, хоча і різким перенесенням значення. Однак, при частому повторенні новизна ця втрачається, яскрава метафора стирається, і в результаті нове значення стає звичним. У такому випадку сленгове значення відмирає.

Словник студентів університетів є прекрасною ілюстрацією недовговічності сленгової лексики. Один із способів «виміряти» цю властивість студентського сленгу – порівняти слова, що вживалися в одному і тому ж університеті в різний час, тобто провести діахронічне дослідження. Одне з найбільш ретельних і докладних досліджень американського студентського сленгу було проведено в 1962 р. в Канзаському університеті двома лінгвістами, А. Дандесом і М. Р. Шонхорном. У якості відправної точки вони використовували список з 85 слів і висловів, опублікованих у журналі “American Speech” у 1928 році в статті “Kansas University Slang”. А. Дандес і М. Р. Шонхорн не тільки опитали групи студентів загальним числом понад 150 осіб на предмет використання та впізнавання цих слів і висловів, але також включили в свій опис посилання на них у словниках і в опублікованих дослідженнях в інших університетах. Це зробило дане дослідження порівняльним не тільки в історичному, а й у територіальному аспектах. Що стосується історичної частини дослідження, то автори з’ясували, що 13 слів (15%), згадуваних у 1928 р., все ще вживалися і в 1962 р. 39 були знайомі принаймні п’яти з 37 членів групи. А 30, або одна третина, були їм зовсім незнайомі, наприклад, *eagers* «занепокоєння або поспіх». На думку двох учених, у недовговічності сленгу дивно не число змінених слів, а то, як швидко відбувається ця зміна.

Слід мати на увазі, що, розмірковуючи про недовговічність сленгу, не слід плутати це явище з модою. Сленг часто відображає «мовну моду», і сленгізми, пов’язані з певними модними тенденціями, зникають так само швидко, як з’являються. Л. Андерсон і П. Трудгіл (1990) пишуть, що одним з основних джерел сленгу є так звані “vogue words” «модні слівця», в яких є два шляхи розвитку: або зникнути зовсім, або стати частиною сленгу. Між “vogue words” і сленгом ні в якому разі не можна ставити знак рівності. Сленгізми можуть існувати в мові не одне десятиліття або навіть століття і залишатися сленгом. Наприклад, велика частина «римованого сленгу» кокні існує принаймні з початку ХІХ століття, але навіть поширившись по всій

країні, залишається сленгом. Автори наводять приклади сленгізмів, що збереглися з часів У. Шекспіра або з XVI – XVII ст. Або візьмемо слово *bones*, яке було сленговим позначенням гри в кості і вживалося ще Дж. Чосером у XIV ст., при цьому воно досі залишається сленгом, що, мабуть, свідчить про те, що в лексичі сленгу можна виділити ядро, яке характеризується відносною стійкістю.

Отже, ніщо не викликає стільки здивованих поглядів і насмішок оточуючих, як сленгізми, що використовуються неправильно, або як мова людини, що буває виразами, які вийшли з ужитку. Для постійних користувачів сленгом особливо важливим є чітке, невідступне слідування мовної моди.

До важливих характеристик сленгу також відноситься його усний характер. Якщо сленг і використовується в письмовій мові, то найчастіше лише для того, щоб якомога повніше і точніше передати оточення і особистість описуваного персонажа. Хоча необхідно відзначити, що останнім часом письмовий сленг усе активніше проявляє себе завдяки сучасним інформаційним технологіям (Інтернет, СМС-повідомлення).

Так як сленг відноситься до усної форми мови, передача його з уст в уста неминуче призводить до зміни значення або до спотворення вимови при збільшенні числа людей, що використовують цей вислів. Наприклад, слова, що спочатку ввійшли в мову як грубі і вульгарні, іноді зберігають негативний сенс, але при цьому втрачають свою первісну конотацію, наприклад, *grease* «є» або *screw* і *hose* «несправедливо ставитися до кого-небудь». Часто початкове значення зберігається поряд з новим, менш грубим, а контекст і тон голосу дозволяють слухачеві визначити, яке із значень мається на увазі. Фонетичне спотворення перетворило, наприклад, вислов *crip course* «легкий навчальний предмет» (*crip* < *cripple* «каліка») у *crib course*, яке має таке ж значення.

С. Б. Флекснер (1967) також вважає усний характер сленгу його важливою характеристикою: «Кожен з цих рівнів мови (кент, аргі і жаргон)

більше поширений у розмовній, ніж у письмовій мові, і сленг у цілому тут не виняток».

Крім вищеназваних характеристик сленгу, лінгвісти виділяють ряд інших його особливостей. Так, Т. Торн, автор словника “The Dictionary of Contemporary Slang” (1990), розглядає сленг з точки зору стилістики: «сленг – це стилістична категорія в мові, що займає крайню позицію в спектрі формальності».

Така точка зору характерна для американської лінгвістики, тому в словники американського сленгу традиційно включаються вульгаризми (*taboo words*). Р. А. Спіерс, укладач словника “Slang American Style” (1997), погоджується з такою точкою зору, уважаючи, що ті, хто використовує мову з формальними, діловими цілями або для переконання, не стануть використовувати в своєму мовленні сленг. Г. Л. Менкен, автор книги “The American Language” (1919), додає, що сутність сленгу, на відміну від кенту і жаргону, в тому, що, незважаючи на його широке поширення, він знаходиться поза межами загальноприйнятих мовних правил. Сленг допомагає тим, хто його використовує, простіше виразити думку, по-новому і по-іншому сказати те, що прекрасно можна виразити іншими словами.

Виходячи з вищенаведеного, Дж. Е. Лайтер, укладач словника “Random House Historical Dictionary of American Slang” (1994), виділяє чотири критерії, що визначають сленгізм:

1. Його вживання помітно знижує формальність або серйозність усної або письмової мови.
2. Його використання передбачає близьке знайомство мовця або з тим, про що він говорить, або з тими, хто використовує дане слово.
3. Це слово – табу в повсякденному спілкуванні з особами, які займають більш високе положення в суспільстві.
4. Дане слово використовується замість добре відомого умовного синоніма.

На думку Дж. Лайтера, якщо в мові реалізуються хоча б два критерії, з

чотирьох наведених, то можна говорити про присутність у ній сленгізму.

Важлива особливість сленгу – прояв його функцій. Розглянемо когнітивний напрямок у лінгвістиці, яке виділяє три функції сленгу: власне когнітивну, номінативну та комунікативну.

Сучасна наука відзначає тісний зв'язок процесів номінації та комунікації. На думку Г. Р. Іванової (1990), комунікативна функція сленгу поєднується з номінативною в силу того, що найменування в сленгу, як і в мові в цілому, з'являються внаслідок комунікативних потреб мовців.

Когнітивна функція сленгових лексичних одиниць, як уважає Г. Р. Іванова (1990), проявляється в тому, що багато найменувань у сленгу несуть у собі додаткову інформацію, відсутню в стандартних позначеннях, і за допомогою цього репрезентують додаткові знання про навколишній світ. Крім того, «когнітивність сленгових найменувань визначається дуже високим ступенем їх метафоричності», так як при метафоричному перенесенні значення мовець виділяє ті ознаки званого об'єкта, які він уважає найбільш важливими, і на їх основі слово отримує нове, переосмислене значення.

Комунікативна і когнітивна функції сленгу також взаємопов'язані. Номінативні одиниці, які не мають еквівалентів у стандартній мові, безсумнівно володіють високою комунікативною значимістю, так як вони спрощують, а часом і визначають процес комунікації. Ці лексичні одиниці також і когнітивно значущі, так як вони входять у мовну картину світу в якості унікальних елементів. Для опису таких лексичних одиниць словами стандартної мови доводиться використовувати розгорнуті словосполучення, наприклад, *baglady* “a homeless woman who lives in public places and carries her possessions in shopping bags” або *shrooms* “the tips of the peyote cactus that contain mescaline that are used as a hallucinogenic drug”.

Отже, сленг відрізняється багатством лексики, а також характерними рисами й особливостями, серед яких виділяються: нестандартний характер, положення нижче літературної мови і експресивна забарвленість значного числа сленгізмів, недовговічність лексичного складу, уживання в усному

мовленні, функція ототожнення з групою. Яскраво проявляються виконувані сленгом когнітивна, номінативна та комунікативна функції.

- 1. Наведіть приклади оцінки на захист сленгу відомих письменників.*
- 2. Ваша думка щодо експресивності й емоціональної забарвленості лексики сленгу.*
- 3. Як експресивність лексики сленгу впливає на її рух, поширення?*
- 4. Ваша оцінка ролі сленгу як своєрідного знаку, паролю, перепустки до середовища спілкування.*
- 5. Як Е. Партрідж оцінює недовговічність сленгу?*
- 6. Назвіть чотири критерія за Дж. Е. Лайтером, котрі визначають сленгізм.*
- 7. Як С. Б. Флекснер характеризує усний характер сленгу?*
- 8. Охарактеризуйте когнітивну, номінативну й комунікативну функції сленгу.*

1.6. Місце сленгу в загальній і нестандартній лексиці.

Наявність опозиції між сленгом і стандартною літературною мовою не викликає сумнівів у лінгвістів. Так, Г. Р. Іванова в дисертації «Територіальна диференціація англійського університетського сленгу» (1991) зазначає, що «нескладно відмежувати сленг від “верхньої” частини лексико-стилістичної стратифікації – стандартної мови». Вона підтримує точку зору М. М. Маковського, І. Р. Гальперіна та інших учених про те, що сленг, професійні жаргони і арго різко протиставлені стандартній літературній мові за своїм призначенням, адже одна з функцій загальнонаціональної літературної мови полягає в об'єднанні різних соціальних угруповань в єдине

ціле – націю; мета ж жаргону і сленгу – тісніше згуртувати одне яке-небудь угруповання і протиставити його суспільству в цілому.

Відрізняються також між собою жаргони, арго, з одного боку, і сленг – з іншого, за сферою функціонування. Використання професійного жаргону обмежено рамками вузьких професійних груп, як і використання арго, а загальний сленг – явище загальнонародного характеру, і навіть спеціальні сленги (сленги військових, студентів, музикантів, спортсменів і любителів спорту та ін.) вживаються більш ширшими і менш замкнутими групами. На думку Г. Р. Іванової (1991), «при реалізації всіх трьох критеріїв (за функцією, за сферою функціонування, за ступенем стилістичної зниженості) в одній лексичній одиниці, її можна віднести до сленгу».

Нестандартна лексика англійської мови включає в себе не тільки сленг, але й фамільярно-розмовну, арготичну і вульгарну лексику. Визначення місця сленгу в нестандартному шарі лексики є важким завданням. З даною проблемою стикаються й укладачі словників, які все частіше використовують позначку “informal” для позначення тих шарів лексики, які традиційно позначалися як “slang” і “colloquial”.

І. Р. Гальперін у статті «Про термін “сленг”» (1956) зазначає, що «коливання у віднесенні слова до відповідного стилістичного розряду слів – явище цілком закономірне. Мова розвивається, сфери дії мови приходять у постійне зіткнення одна з одною і, як результат, слова з однієї сфери дії потрапляють в іншу і в ній асимілюються». Автор визнає той факт, що розмежувати різні шари розмовної мови – завдання непросте: «у стихії англійської розмовної мови, в якій сленг розвивається особливо плідно, важко строго відмежувати цей шар слів від суміжних з ним шарів професіоналізмів, діалектизмів і вульгаризмів. Ці труднощі свідчать лише про постійні процеси руху і взаємодії цих лексичних пластів. Суміжні випадки не виключають, а лише підтверджують факт існування крайніх випадків».

Отже, якщо розглядати лексичне наповнення сленгу, то ми бачимо, що сленг містить лексику як мінімум трьох лексико-стилістичних шарів: нестандартного розмовного, професійного жаргону і вульгарного. Мета ряду робіт (М. М. Маковський, В. О. Хом'яков, П. Ондрус) – відокремити сленг від цих суміжних з ним шарів. Так, для розмежування сленгу, професійних жаргонів і кенту П. Ондрус (1975) розробив принцип соціально-функціонального поділу. Установлення основних функцій соціальних діалектів дає можливість розділити їх на експресивні (жаргони вищих верств суспільства, сленги, зокрема, студентський, військовий та інші) і конспіративні (злочинське арго, дитяче арго та інші). Таким чином, основна функція арго – конспіративна, а це не характерно для сленгу, до якого відносяться лексичні одиниці, що виконують експресивну функцію в якості ведучої.

В. С. Матюшенков (2002) підкреслює, що для американського сленгу характерна проникність, і «саме цим пояснюються розмиті межі між літературною англійською в США і різними “субстандартними” мовними утвореннями, наявність значного числа перехідних випадків, статус яких викликає суперечки серед лексикографів». Наприклад, у неформальній розмовній мові американських студентів присутні елементи різних шарів мови. Це й інші спеціальні сленги або жаргони (військовий, спортивний, наркоманів), і загальний американський сленг, і просто розмовна лексика, яка не має безпосереднього відношення до сленгу.

Дослідник Дж. Кенъон (1948) пропонує наступну схему, яка допомагає зрозуміти місце сленгу в системі мови. Автор виділяє два культурних рівня: стандартний і субстандартний і два функціональних різновиди: офіційний і неофіційний. Співвідношення між ними представлено у вигляді такої таблиці:

Стандартний рівень	Літературний
Офіційна різновидність	Нейтральний

Неофіційна різновидність	Розмовний
Субстандартний рівень Неофіційна різновидність	Нижчий розмовний Сленг, жаргон Злодійське арго (cant) Вульгаризми

Субстандартна неофіційна різновидність мови є просторіччя, яке включає в себе, зокрема, сленг. Таким чином, сленг належить до неофіційної різновидності мови, але не належить до мовного стандарту, що відрізняє його від розмовних висловів.

Нерідко виникають труднощі при спробі відокремити сленг від так званих «розмовних висловів» (colloquialisms). Розмовні вислови відрізняє від сленгу те, що вони залишаються в межах «мовного стандарту», допустимого в більшості ситуацій. Сленг же знаходиться поза загальноприйнятим мовним канонам.

Характер «розмовності» і «неофіційності» сленгу зовсім інший, ніж у розмовних висловів (colloquialisms): підвищена емоційність, «іноді грубість і агресивність», а також особливе, «інтимно-фамільярне» ставлення до об'єкта. Все це виділяє сленг у мові.

Сьогодні носіям мови і, відповідно, мові, якою вони говорять, властива більша рухливість, ніж раніше, зміни в мові відбуваються швидшими, ніж раніше, темпами. Різні групи і верстви суспільства тісніше переплітаються і взаємодіють один з одним, що призводить до стирання раніше, як здавалося, непорушних кордонів між нормою і нестандартною мовою. Можна говорити про розширення норми, включення до неї того, що раніше в неї не входило. Так, численні фразові дієслова, типові для розмовної мови, зараз сприймаються як нормативне вживання. Однією з головних тенденцій розвитку англійської мови в останні десятиліття стала так звана

“colloquialization of English”, коли розмовні вислови не тільки входять у мовлення більшості носіїв мови, а й впливають на стиль їх спілкування.

Таким чином, протиставлення сленгу і літературної мови не викликає сумніву в більшості лінгвістів, однак щодо ролі сленгу в нестандартному шарі мови єдиної думки немає. Так як сленг і вульгаризми мають ряд схожих рис, немає необхідності виділяти вульгарну лексику в особливий лексичний шар, хоча і ставити знак рівності між ними неправильно. Питання про співвідношення сленгу і фамільярно-розмовної мови залишається відкритим, так як при вивченні живої мови важко провести чітку межу між цими двома шарами розмовної мови. У цілому, коливання у віднесенні тієї чи іншої лексичної одиниці до певного прошарку мови, на думку деяких учених, є закономірними.

- 1. Ваша думка щодо відносин між сленгом і літературною мовою.*
- 2. Як співвідносяться між собою жаргон, арго, з однієї сторони, і сленг з іншої, відносно сфери функціонування?*
- 3. Що включає в себе нестандартна лексика англійської мови?*

1.7. Сленг і табуїтована лексика. Причини негативного ставлення до сленгу.

Твердження, що сленг і ненормативна лексика – два абсолютно різних явища, практично не потребує коментарів. Невірно асоціювати сленг з вульгарністю і образливою лексикою. Е. Партрідж (1984) пише, що вульгарність зовсім не є характерною ознакою сленгу: сленг варіюється в стилістичному відношенні від «невинного, культурного, енергійно яскравого, дешево-вульгарного,... до винахідливого і повторюваного, як тріскачка».

Однак, у деяких книгах з англійської стилістики вживання сленгу часто прирівнюється до ненормативної лексики та вважається проявом

розбещеності, грубості, неприпустимими в суспільстві. Дж. Б. Грінок і Г. Л. Кіттрідж (1929) досить критично ставляться до сленгу, заявляючи, що вживання сленгу вульгарно, і ця вульгарність виникає з асоціацій з тими явищами реальності, до яких він належить: «Знову ж саме використання сленгу залежить від його алюзій до явищ, які не вважаються загальновідомими або такими, що заслуговують поваги; він вульгарний, тому що викликає асоціації з тим, що зараз вважається невідомим або має погану славу».

Що ж змушує авторів статей та книг з англійської мови та стилю саме так розглядати сленг? Одна з основних претензій до сленгу – нечіткість і розмитість значень слів, що суперечить одному з основних принципів англійського «гарного стилю»: ясності, чіткості та точності вираження думки. Є думка, що часте вживання сленгу свідчить про лінощі мовця і нездатність його до використання широкого набору лінгвістичних засобів. Ось як висловлюється на цю тему університетський професор, фахівець з англійської мови Р. МакНайт (1923): «сленгові вислови походять від зневаги значеннями звичайних слів, а використання сленгу служить перевіркою здатності використовувати загальноприйняті способи вираження... і неминуче призводить до атрофії можливості використання мови». У подібних категоричних твердженнях, звичайно ж, є раціональне зерно: практика дає нам чимало прикладів того, що люди, які часто вживають сленг, наприклад, підлітки, приходять у результаті до збіднення своєї мови, коли широкий набір емоцій і почуттів можна виразити за допомогою дуже обмеженого набору сленгових слів. І все ж навряд чи це може бути приводом для того, щоб оголошувати сленгу бойкот і вимагати його повного вигнання з мови освічених людей. По-перше, не весь сленг має подібну нечіткість значень. В американських журналах з'явився наступний відгук на цю проблему: журналісти класифікували сленг як «поганий», тобто що володіє тією самою паразитичною розмитістю значення, і «хороший», тобто що відрізняється більшою або меншою точністю значення, причому саме

останній, як правило, є прикладом прояви творчої стихії в мові. «Відмітною ознакою хорошого сленгу... є те, що в нього є справжнє значення. У поганого сленгу немає значення; це просто послідовність звуків, які, жваво зіскакуючи з язика, уражають уяву недосвідченого читача... Хороший сленг ідіоматично виразний і іноді впритул наближається до поезії» (“The Atlantic monthly”, March 1893). По-друге, стандартна мова часто є не менш беззмістовною, ніж сленг. Як пишуть Б. К. Думас і Дж. Е. Лайтер (1978), «вираз критичного судження тільки двома прикметниками *swell* і *lousy* точно так же свідчить про бідність мови, як і використання для тієї ж мети тільки прикметників *nice* і *wonderful*».

Таким чином, основною причиною зневажливого або несхвального відношення до сленгу з боку тих, чия професія прямо пов'язана з англійською мовою (викладачів, лінгвістів, журналістів), є невизначеність значення багатьох сленгізмів, які затемнюють значення мови або зовсім позбавляють її сенсу.

С. Б. Флекснер (1967) виділяє сленгізми, які, подібним чином, «засмічують» мову, «бережуть наш час і спроби думати і говорити ясно». Він називає їх “counter- words”: «автоматичні, що часто складаються з одного слова реакції, що виражають симпатію або антипатію, прийняття чи неприйняття». «Такі автоматичні реакції використовуються занадто часто, практично втрачають своє значення і є заміниками розумових зусиль». Приблизний перелік “counter- words”, що виражають симпатію: *beat*, *the cat's pajamas*, *gas*, *George*, *the greatest*. Антипатію, неприйняття виражають наступні слова: *boob*, *creep*, *dope*, *goof*, *kookie*, *square*, *weird*.

1. Охарактеризуйте співвідношення між сленгом і ненормативною лексикою.

2. Думка Е. Партріджа щодо вульгарності сленгу.

3. Чому деякі викладачі, лінгвісти, журналісти відносяться до сленгу презирливо?

4. Назвіть виділені С. Б. Флекснером сленгізми, що «засмічують» мову.

1.8. Сленг і діалект.

Сленг – явище, абсолютно відмінне від діалекту за своїми властивостями, і єдине, що їх може об'єднувати – це уявна «зниженість» діалекту і його невідповідність стандартам літературної мови. Однак подібна невідповідність стандартам у діалекту зовсім іншого роду, ніж у випадку сленгу. Діалект – це самостійна система, яка зачіпає всі рівні мови і має внутрішні стилістичні відмінності. Як писали Л. Андерсон і П. Трудгіл (1990) «стилістична варіативність, включаючи використання сленгу, може мати місце всередині діалектів». А сленг – це всього лише один з лексичних шарів, що входить у систему стилістичної варіативності як загальнолітературної мови, так і діалектів.

У зв'язку з питанням співвідношення сленгу і діалектів необхідно звернутися до суджень дослідників сленгу. Е. Партрідж (1933) пише, що сленг характерний, перш за все, для міської місцевості. Його підтримує М. Хелідей (1978), який зазначає, що для сільської місцевості не характерні мовні відмінності, що відображають соціальний статус мовця і офіційність / неофіційність ситуації. У діалектології зазвичай виходять з усередненої картини діалектного мовного суспільства, де 1) усі члени групи спілкуються один з одним, 2) їх мова послідовна (тобто, у мовленні послідовно проявляються одні й ті ж риси), 3) вони всі говорять однаково. Це ідеалізована картина, але для досліджень діалектів вона може служити «теоретичною нормою». «Діалектні відмінності в такій моделі є відмінностями між тими чи іншими мовними громадами. Ми можемо знайти деякі відмінності всередині мовного суспільства: священник і землевласник, можливо, говорять не так, як інші люди, але це лише несуттєва деталь; і ми

не шукаємо варіативності в мові індивідуального носія діалекту». Тобто, для сільської місцевості насамперед важлива опозиція діалектного мовлення жителів місцевості й мови всіх інших.

У той же час, неможливо уявити собі жителя міста, особливо столиці, який не використовує сленг. І. Л. Ален (книга “The city in slang: New York life and popular speech” (1993)) вважає, що сленг і розмовні вислови – невід’ємна частина мови жителів міст, і стверджує, що сленг є характерною рисою саме міської мови, тому що він «відбиває весь досвід життя у великому місті», є його «мовним образом» і «містить назви для будь-якого аспекту міського життя». Автор розглядає сленг у даному аспекті на прикладі Нью-Йорка – архетипу і прототипу будь-якого великого американського міста.

- 1. Що об’єднує сленг і діалект?*
- 2. Думка Е. Партріджа щодо сленгу і відношення до нього мешканців міста.*
- 3. Охарактеризуйте відношення М. Хелідея до сленгу в сільській місцевості.*

Висновки та узагальнення до першого розділу.

Аналіз питання «Характеристика англійських соціальних діалектів» дає підстави стверджувати, що науковцями різних країн проведена значна робота із зазначеної теми, а саме: створено низку фундаментальних різносторонніх теоретичних праць, накопичено теоретичний та емпіричний матеріал з кенту, арго, жаргону та сленгу; зроблено багато важливих узагальнень та висновків щодо англійських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст.

Соціальні діалекти – варіанти (різновиди) мови, якими користується та чи інша соціальна спільність або група людей. Англійські соціальні діалекти

мають наступну структуру: 1) професійні діалекти, 2) жаргони (арго), 3) сленг. Загальноприйняті відмінності у вживанні соціальних діалектів такі: сленг – нестандартна, неформальна лексика загального вжитку, а також спеціальна лексика підгруп і субкультур; жаргон – слова і вислови, характерні для тієї чи іншої професії або виду занять; арго – особлива мова (або особлива лексика) кримінального світу.

Аналіз різних концепцій, основних характеристик дає можливість сформулювати визначення сленгу: це історично сформований нестандартний розмовний, рухливий і експресивно забарвлений шар лексики, що носить часто жартівливий і грубуватий відтінок.

Сленг ділиться на загальний і спеціальний. Сленг, що вживається представниками певної соціальної або професійної групи, розглядається як спеціальний сленг. Сленг, що вживається носіями мови незалежно від приналежності до тієї чи іншої соціальної або професійної групи, є загальним сленгом.

Нестандартна лексика (у тому числі сленг) і літературна норма можуть бути протиставлені за їх призначенням, оскільки одна з функцій загальнонаціональної літературної мови полягає в об'єднанні різних соціальних угруповань в єдине ціле – націю; мета ж сленгу полягає в тому, щоб тісніше згуртувати одну якусь групу і протиставити її суспільству в цілому.

Місце сленгу всередині нестандартної лексики викликає суперечки в лінгвістичному середовищі. Це пов'язано з тим, що нестандартна лексика англійської мови включає в себе не тільки сленг, але й фамільярно-розмовну, арготичну і вульгарну лексику. На сучасному етапі розвитку англійської мови стає все важче встановлювати відмінності між сленгом і фамільярно-розмовною лексикою. Різні групи і верстви суспільства сьогодні тісніше переплітаються і взаємодіють один з одним, що призводить до стирання раніше, як здавалося, непорушних кордонів між нормою і

нестандартним мовленням. Можна говорити про розширення норми, включення до неї того, що раніше в неї не входило.

Сленгу притаманна низка характерних властивостей, якостей, особливостей. Це нестандартний, творчий характер, експресивність, емоційна забарвленість, образність, виразність, метафоричність; усний характер, рухомість і зв'язок з «мовною модою», груповий характер, переважне використання сленгу жителями міст, на відміну від сільської місцевості тощо.

Незважаючи на велику кількість досліджень з питань кенту, арго, жаргону та сленгу, у лінгвістиці до цього часу залишається багато білих плям, нерозв'язаних питань, протиріч у трактуванні англійських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст. Бракує теоретичних досліджень лінгвоісторіографічного характеру, фундаментальних теоретичних праць з комплексного дослідження соціальних діалектів. Наявні дослідження не дають достатньо чіткої характеристики змін, що трапилися в англійських соціальних діалектах, особливо на переломі ХХ – ХХІ ст., висвітлюють лише окремі аспекти цих лінгвістичних явищ.

Вивчення розділу «Характеристика англійських соціальних діалектів» дасть студентам змогу: 1) глибоко оволодіти знаннями щодо характеристики англійських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст., зокрема питаннями наукової спадщини, структурних особливостей, термінології, основних понять і визначень, співвідношення між загальним і спеціальним сленгом, основних рис та якостей, місця сленгу в загальній і нестандартній лексиці тощо; 2) побачити глибину, витонченість, життєздатність кенту, арго, жаргону, сленгу; необхідність їх існування в англійській лінгвістиці; 3) засвоїти, досягти розуміння наведених сленгових слів та виразів.

Тестові завдання до першого розділу.

1. До структури сучасних англійських соціальних діалектів відносяться
 - а) кент, арго, римований сленг;

- б) жаргон, сленг, кент, зворотний сленг;
 - в) професійні діалекти, жаргони (арго), сленг;
 - г) центральний сленг, арго, жаргон.
2. Терміни *кент*, *арго*, *жаргон*, *сленг* уживалися в англійських соціальних діалектах як синоніми
- а) у XVIII і XIX ст.;
 - б) у XX ст.;
 - в) у XVI ст.;
 - г) у другій половині XVII ст.
3. Між літературною лексикою і сленгом є проміжна «сіра зона», писав
- а) Дж. Е. Лайтер;
 - б) М. М. Маковський;
 - в) Е. Партрідж;
 - г) О. Д. Швейцер;
4. Люди свідомо вибирають саме сленгізм, тому що він
- а) передає думку скоріше й простіше, ніж слово стандартної мови;
 - б) відображує настрій людини;
 - в) завжди є таємним;
 - г) знайомий багатьом співрозмовникам.
5. Відомий дослідник англійського сленгу у XXI ст.
- а) І. Р. Гальперін;
 - б) Дж. Коулман;
 - в) В. М. Жирмунський;
 - г) Л. Сенеан.
6. Найбільш характерне теоретико-лінгвістичне розуміння сленгу, що уходить коренями в психологічний напрямок у мовознавстві, належить
- а) Г. Бредлі;
 - б) Г. Л. Менкену;
 - в) Л. О. Ставицькій;
 - г) О. Єсперсену.

7. Як сленг співвідноситься з літературною мовою?
- а) є антиподом літературної мови;
 - б) ототожнюється з літературною мовою;
 - в) співвідношення між сленгом і літературною мовою нейтральне;
 - г) сленг структурно входить до літературної мови.
8. Пропонував переглянути склад лексики, що відноситься звичайно до сленгу
- а) Г. О. Судзіловський;
 - б) Р. А. Спіерс;
 - в) В. О. Хом'яков;
 - г) І. Р. Гальперін.
9. Як середній американець (США) відноситься до сленгу?
- а) презирливо;
 - б) нейтрально;
 - в) не звертає уваги;
 - г) активно вживає.
10. У другій половині ХХ ст. сленг частіше всього розглядається як
- а) специфічна лексика різних субкультур;
 - б) витончена мова;
 - в) мова, що входить до літературної;
 - г) табуєвана мова.
11. З кінця ХХ ст. груповий характер молодіжного сленгу
- а) закріплюється і поширюється;
 - б) змінився на загальномолодіжний сленг;
 - в) ніяк не змінюється;
 - г) поступово змінюється в напрямку єдиної молодіжної мови.
12. Авторство терміна *стандартний сленг* належить
- а) Л. Блумфілду;
 - б) Дж. Б. Гріноку і Г. Л. Кіттріджу;
 - в) К. Ібле;

г) Е. Партріджу.

13. Одним з основних джерел поповнення загального лексичного фонду англійського сленгу є

- а) сленг окремих груп;
- б) художня література;
- в) арго;
- г) територіальні діалекти.

14. Висловлювання «Єдиний потік поезії, що безперервно тече, – це сленг» належить

- а) Г. К. Честертону;
- б) У. Шекспіру;
- в) І. Франко;
- г) У. Уйтмену.

15. Під первісним сленгом Р. Чепмен розуміє

- а) загальний сленг;
- б) спеціальний сленг;
- в) сленг, що з'явився в мовленні зовсім недавно;
- г) оригінальну мову представників субкультури.

16. Для сленгу характерне

- а) стійкість і довге життя;
- б) недовговічність, швидкозмінність;
- в) поступове оновлення;
- г) поступовий перехід до арго.

17. Висловлювання «Значна частина сленгізмів і слововживань виникають цілком природним шляхом» належить

- а) В. О. Хом'якову;
- б) Л. О. Ставицькій;
- в) С. Б. Флекснеру;
- г) Г. Бредлі.

18. Л. Блумфілд вважає, що на швидкозмінність сленгу впливає

- а) індивідуальні якості мовців;
- б) вік носіїв сленгу;
- в) рівень знань носіїв сленгу;
- г) експресивність, дотепність сленгового слова.

19. Що найбільш сприяє популярності й поширенню письмового сленгу в ХХІ ст.?

- а) високий рівень підготовки носіїв сленгу;
- б) поширення Інтернету, СМС-повідомлень;
- в) повсюдне володіння молоддю іноземними мовами;
- г) поширення неактивного, офісного способу життя.

Список рекомендованой літератури до першого розділу.

(Примітка: У списку рекомендованой літератури до першого розділу цифра у дужках (поряд з порядковим номером) означає порядковий номер джерела в бібліографічному списку.)

- 1.(2). Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская Энциклопедия, 1966. 608 с.
- 2.(5). Будагов Р. А. Что такое общественная природа языка? *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1975. № 3. С. 3–26.
- 3.(6). Бурдин Л. С. О соотношении общего и специального сленга в современном английском языке. *Теория и практика лингвистического описания разговорной речи* : тезисы докладов межвузовской конференции. Горький : ГГПИИЯ, 1966. С. 52–64.
- 4.(7). Волошин Ю. К. Американский студенческий социолект. Лингвистические единицы разных уровней в языке и речи : сборник научных трудов. Краснодар, 1988. С. 15–20.
- 5.(10). Гальперин И. Р. О термине «слэнг». *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1956. № 6. С. 107–114.
- 6.(11). Гуральник Т. А. Особенности молодежного сленга в американском варианте современного английского языка. *Семантика и прагматика языка в диалоге культур*. Самара : Самарский госуниверситет, 1999. С. 61–67.
- 7.(13). Иванова Г. Р. Функции слэнга в речевой деятельности американских студентов. *Когнитивные и коммуникативные аспекты английской лексики*. Москва : МГЛУ, 1990. С. 127–134.
- 8.(14). Иванова Г. Р. Территориальная дифференциация английского университетского сленга (синхронно- диахроническое исследование) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1991. 200 с.

9.(15). Коноплева Ю. В., Пинягин Ю. Н. Американский сленг: структура и зоны семантической аттракции. *Социолекты современного английского языка*. Пермь, 1999. С. 42–56.

10.(17). Лихачев Д. С. Черты первобытного примитивизма воровской речи. Язык и мышление – *Le langage et la mentalité* : сборник Ин-та яз. и мышл. им. Н. Я. Марра. Москва; Ленинград : Изд-во АН СССР, 1935. № 3–4. С. 47– 100.

11.(18). Маковский М. М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1982. 135 с.

12.(19). Марочкин А. И. Лексико-фразеологические особенности молодежного жаргона (на материале речи молодежи г. Воронежа): автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык». Воронеж, 1998. 16 с.

13.(20). Матюшенков В. С. Словарь английского сленга. Особенности употребления сленга в Северной Америке, Великобритании и Австралии. Москва : Флинта, 2002. 176 с.

14.(21). Миралаева О. Д. Современный русский молодежный жаргон (социолингвистическое исследование) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языкознания». Москва, 1994. 19 с.

15.(22). Мозжухин К. Е. Сленг в речи студентов американских университетов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 194 с.

16.(23). Овденко А. В. Специфика полисемии и омонимии разностилевых слов (на материале американского сленга XX века) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Калинин, 1973. 190 с.

17.(24). Ондрус П. К вопросу о характеристике и классификации социальных диалектов. *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1975. № 5. С. 110–113.

- 18.(25). Розенталь Д. Э., Голуб И. Б., Теленкова М. А. Современный русский язык. Москва : Айрис-Пресс, 2004. 448 с.
- 19.(28). Старцева Е. С. Основные черты, характерные для сленгизмов. *Филологические науки*. 2001. № 5. С. 164–183.
- 20.(32). Турченко Л. В. О некоторых специфических чертах новозеландского сленга. *Аспекты языковой полисемантики*. Харьков, 1989. С. 121–137.
- 21.(33). Хомяков В. А. О термине «сленг» (Из истории вопроса). *Вопросы теории английского и немецкого языков* : учен. зап. Ленинград : Ленинградск. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1969. Т. 352. С. 68–80.
- 22.(34). Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
- 23.(35). Хомяков В. А. Структурно-семантические и социально-стилистические особенности английского экспрессивного просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед. ин-т, 1974. 104 с.
- 24.(37). Швейцер А. Д. Социальная дифференциация английского языка в США. Москва : Наука, 1983. 216 с.
- 25.(38). Юганов И., Юганова Ф. Словарь русского сленга (сленговые слова и выражения 60–90-х годов). Москва : Метатекст, 1997. 304 с.
- 26.(39). Allen I. L. *The city in slang: New York life and popular speech*. New York; Oxford : Oxford university press, 1933. 307 p.
- 27.(40). Andersson L., Trudgill P. *Bad Language*. Oxford; Cambridge (Mass) : Blackwell, 1990. 202 p.
- 28.(41). Annandale Ch. *The concise English dictionary*. London : Blackie and Son Ltd, 1910. XVI, 848 p.
- 29.(43). Bloomfield L. *Language*. New York : Holt, Reinhart and Winston, 1984. 566 p.
- 30.(44). Chapman R. L. *American Slang*. New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1987. xiii, 499 p.

- 31.(45). Dumas B. K., Lighter J. Is slang a word for linguistics? *American Speech, Alabama*. 1978. Vol. 53, № 1. P. 5–17.
- 32.(46). Farmer J. S., Henley W. E. Slang and its Analogues. Past and Present. A Dictionary, Historical and Comparative, of the Heterodox Speech of All Classes of Society for more than Three Hundred Years. With Synonyms in English, French, German, Italian, etc. : in 7 vol. MDCCCXC, 1890. Vol. 1. Reprinted / New York : Kraus Reprint Corporation, 1974. Vol. 1. x, 405 p.
- 33.(47). Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.
- 34.(48). Greenough J. B., Kittredge G. L. Words and their ways in English speech. New York : The Macmillan Company, 1929, 431 p.
- 35.(49). Grose F. A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue. London : Printed for S. Hooper, 1785. v, 182 p.
- 36.(50). Halliday M. A. K. Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning. London : Arnold, 1978. 256 p.
- 37.(51). Hayakawa S. T. Language in thought and action. New York : Harcourt, Brace & Co, 1941. 196 p.
- 38.(52). Jespersen O. Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View. Oslo : H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 1925. 221 p.
- 39.(53). Kenyon J. S. Cultural Levels and Functional Varieties of English. *National Council of Teachers of English*. 1948. Vol. 10, № 1. P. 31–36.
- 40.(54). Kratz H. What is college slang? *American Speech*. 1964. Vol. 39, № 3. P. 188–195.
- 41.(55). Lighter J. E. Introduction. *Random House historical dictionary of American slang*. New York : Random House, 1994. Vol. 1. VI–XXXIX.
- 42.(57). Marples M. Public School Slang. London : Constable, 1940. 192 p.
- 43.(59). McKnight G. H. English Words and Their Background. New York : D. Appleton, 1923. 449 p.
- 44.(60). Mencken H. L. The American Language. New York : Alfred A. Knopf, 1919. 396 p.

- 45.(62). Microsoft Encarta Encyclopedia, CD-ROM, World English edition, 1997.
- 46.(63). Partridge E. Slang to-day and yesterday, with a short historical sketch; and vocabularies of English, American, and Australian slang. London : Routledge, 1933. ix, 476 p.
- 47.(66). Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English: colloquialisms and catch-phrases, solecisms and catachresis, 8th edition. New York : Macmillan, 1984. xxiv, 1400 p.
- 48.(68). Random House historical dictionary of American slang. New York : Random House Reference. Vol. 1. 1994; Vol. 2. 1997.
- 49.(69). Robertson S. The development of modern English. New York : Prentice-Hall, 1945, 571 p.
- 50.(72). Spears R. A. Slang American Style. Chicago : NTC/Contemporary Publishing Company, 1997. 555 p.
- 51.(73). The New Encyclopedia Britannica. Chicago : Encyclopedia Britannica, 1985. Vol. 10. 1287 p.
- 52.(74). The Oxford English Dictionary. Oxford : Oxford University Press, 1989. Vol. 20.
- 53.(75). The Shorter Oxford English Dictionary. Oxford : Oxford University Press, 1973.
- 54.(76). Thorne T. The dictionary of Contemporary Slang. New York : Pantheon Books, 1990. 583 p.
- 55.(78). Whitman W. Slang in America. *The North American Review*. 1885. P. 431–435.

2. ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ ДІАЛЕКТІВ

Спираючись на матеріал розділу, дані наукової літератури, студент має змогу розширити свої знання з курсів «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство», англійської мови взагалі та американських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст. зокрема; ознайомитися з відповідними прикладами сленгу, жаргону, арго; осягнути значення, практичну необхідність розуміння та володіння американськими соціальними діалектами, розширити свій мовний кругозір; поповнити власний сленговий вокабулярій, що допоможе в розумінні текстів будь-якого характеру американського варіанту англійської мови, спілкуванні з представниками різних верств населення США.

Розділ складається з десяти параграфів: 2.1. Структура американських соціальних діалектів. Літературні джерела; 2.2. Професійний жаргон; 2.3. Груповий жаргон; 2.4. Студентський сленг; 2.5. Арго злочинного світу; 2.6. Загальний і спеціальний сленг в американській лінгвістиці; 2.7. Рухомість, нестійкість соціолектів; 2.8. Лексичні особливості американського сленгу; 2.9. Словотвірні процеси в американських соціальних діалектах; 2.10. Американський сленг як спосіб комунікації. Сфери використання сленгу. У розділі розкрито характеристику та особливості американських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст., наведено численні приклади арго, жаргону, сленгу американського варіанту англійської мови.

2.1. Структура американських соціальних діалектів. Літературні джерела.

У ході розвитку американського сленгу – з того періоду, коли в Сполучених Штатах Америки став утворюватися власний сленг – вплив американського сленгу на британський був набагато більше значним, ніж

зворотний процес. Такому стану в ХХ ст. особливо сприяв вплив американських мас-медіа і масової культури.

Соціальні діалекти представлені в США професійними діалектами, груповими (корпоративними) жаргонами, а також жаргонами (арго) декласованих елементів суспільства. В англійській лексикологічній традиції ці мовні підсистеми зазвичай включаються в поняття *сленг*, або, точніше, *спеціальний сленг (special slang)*, протиставлене *загальному сленгу (general slang)*, що входить до загальноновживаного просторіччя.

Незважаючи на відому непослідовність і суперечливість уживання терміна сленг в англійській та американській лексикологічній літературі і в лексикографічній практиці, цим терміном продовжують користуватися, причому не тільки в англістиці, де це можна було б пояснити даниною міцно вкоріненої традиції англо-американської лексикології і лексикографії, але й у дослідженнях на матеріалі інших мов. Мабуть, це пояснюється відомою зручністю терміна сленг, що дозволяє об'єднати в рамках єдиної категорії одиниці, які відповідають певному набору ознак (знижена тональність, емоційно-експресивна забарвленість, протиставлення літературній мові, обмеженість лексико-семантичним рівнем).

Протиставлення всіх цих мікросистем літературній мові лежить в основі пропонованої чеським англістом Л. Соудеком (1967) класифікаційної схеми, згідно з якою літературна (або, за термінологією Л. Соудека, «стандартна») лексика включає лексику книжково-письмову (*literary*), загальну (*common*) і розмовну (*colloquial*), тоді як нелітературна («субстандартна») лексика охоплює знижену розмовну лексику (*low colloquial*), сленг (у термінології Л. Соудека – еквівалент поняття *загальний сленг*), жаргон і арго (*cant*), а також вульгаризми.

Американський сленг отримав часткове відображення у фундаментальному двотомному словнику сленгу і нелітературної лексики відомого англійського лексикографа Е. Партріджа (1970). Однак у цей словник увійшли лише ті американські сленгізми, які, на думку укладача,

асимілювалися в британському варіанті англійської мови. Що ж стосується словників американського сленгу, то інтерес представляють, у першу чергу, два – «Тезаурус американського сленгу» Л. В. Бері і М. Ван ден Барка (1947) і «Словник американського сленгу» Г. Уентуорта і С. Б. Флекснера (1975).

Словник Л. В. Бері і М. Ван ден Барка (1947) укладений за зразком відомого тезауруса П. М. Роже (Roget's International Thesaurus). Сленгізми і колоквіалізми розташовані в ньому під рубриками, що відповідають певним змістовним категоріям і їх компонентам. Увесь включений до словника матеріал розпадається на дві частини: 1) загальний сленг і колоквіалізми і 2) спеціальний сленг. Рубрикація мовного матеріалу заснована на виділенні наступних основних категорій: 1) загальні відносини (час, порядок, зміна, подібність, кількість, якість); 2) простір (форма, місце, рух); 3) неживі предмети (географічні умови, рідини, матеріали, пристосування, зброя, транспортні засоби та двигуни, будівлі і меблі, одяг, харчування та ін.); 4) істоти (життя і смерть, рослини і тварини, тіло, здоров'я і хвороби, відчуття); 5) особисті характеристики і діяльність (характер, психологічні характеристики і діяльність, спілкування, воля, емоції, мораль, релігія, соціальні відносини, особи та ін.). У розділі, присвяченому спеціальному сленгу, номенклатура цих категорій уточнюється відповідно до кожної теми. Тезаурус Л. В. Бері і М. Ван ден Барка (1947) значною мірою зберіг своє значення і в наш час.

«Словник американського сленгу» Г. Уентуорта і С. Б. Флекснера був уперше опублікований у 1960 р. 2-е, доповнене видання вийшло в світ у 1975 р. Словник включає понад 22 тис. лексичних одиниць, супроводжуваних ілюстративними цитатами. Поряд зі сленгізмами в корпусі словника є й колоквіалізми, що з'явилися вперше в жаргонах і арго, а також табуїтована лексика. 1-е видання словника готувалося протягом 10 років. Укладачі черпали свій матеріал не тільки з літературних та газетно-журнальних джерел, а й з інтерв'ю з великою кількістю інформантів, представників різних соціальних і вікових груп. У словнику подаються

відомості щодо соціальних груп та сленгізмів, якими вони переважно користуються, часу виникнення цих сленгізмів та періоду, коли вони набули найбільшої популярності. Особливими позначками супроводжуються одиниці, що втратили «сленговий» характер і увійшли до загальноживаної розмовної лексики літературної мови, вийшли з ужитку, асоціюються з другою світовою війною, пов'язані з певними течіями і напрямками джазу (cool use, swing use), з віковими групами (teenage use) тощо.

У 1967 р. побачив світ Додаток до «Словника американського сленгу», який у розширеному вигляді був включений у 2-е видання словника. До Додатку увійшли неологізми «уотергейтської ери» (див. розділ «Жанрово-стилістична варіативність», гл. III), військові й політичні жаргонізми періоду війни у В'єтнамі, елементи нових професійних жаргонів (наприклад, жаргону астронавтів), а також нових групових і корпоративних жаргонів (рух за емансипацію жінок, «нових лівих»), аргументів наркоманів та ін. До словника додана стаття С. Б. Флекснера щодо американського сленгу, його структури й місця в системі англійської мови.

У 1989 році вийшов «Словник американського сленгу» Р. А. Спіерса, який містить близько 9 тисяч слів і висловів, що відносяться до американського сленгу і розмовної лексики англійської мови в її американському варіанті. Надані їх тлумачення і приклади вживання в мові. Цей словник перевиданий у Росії в 1991 р.

- 1. Охарактеризуйте структуру американських соціальних діалектів.*
- 2. Чим привабливий термін «сленг»?*
- 3. Охарактеризуйте класифікаційну схему лексики Л. Соудека?*
- 4. Які є найбільш відомі словники американського сленгу?*

2.2. Професійний жаргон.

Розглянемо компоненти «спеціального сленгу», які зазвичай відносять до числа професійних жаргонів. Сюди відноситься, наприклад, військовий сленг, що отримав висвітлення в роботах Г. О. Судзіловського (1954, 1973) і трактований ним як «специфічна частина емоційно забарвленого шару військової лексики». Військовий сленг складається з двох компонентів: 1) широко вживаної лексики, яка увійшла до загальнонародного просторіччя (типу *leatherneck* «морський піхотинець», *brass hat* «генерал», *flat top* «авіаносець») і 2) просторічного компонента військової лексики, що вживається переважно в збройних силах. На думку В. О. Хом'якова (1980), поняття професійного жаргону може бути застосовано лише до другого компонента, отже до певного типу фамільярної мови, обмеженого рамками даної професії.

В. О. Хом'яков (1971) зазначає, що значна частина одиниць військового сленгу представляє собою характерні для будь-якого професійного жаргону емоціонально забарвлені еквіваленти військових термінів, найчастіше з глузливою, іронічною або пародійною конотацією. Порівняйте, наприклад, сленгове *top kick* і статутне *first sergeant* «старшина», *shavetail* і *second lieutenant* «другий лейтенант (звання)», *buck general* і *brigadier general* «бригадний генерал», *battlewagon* і *battleship* «лінкор», *foot stamping* і *marching drill* «стройова підготовка», *high-ball* і *salute* «привітання». Однак було б неправильно вважати, що всі військові жаргонізми представляють собою експресивні синоніми стилістично нейтральних військових термінів. Жаргонізми охоплюють набагато ширшу понятійну сферу, ніж офіційна статутна термінологія. Вони відображають по суті всі сторони військового побуту і в ряді випадків не мають стійких еквівалентів не тільки в термінологічній лексиці, а й у літературній лексиці взагалі. Порівняйте, наприклад, такі одиниці військового сленгу, як *bunk flying* «розповіді про польоти», «прикрашені розповіді про повітряні бої», *gold brick* «солдат, який ухиляється від служби, “сачок”», *quardhouse lawyer*

«солдат, який вважає себе знавцем військових законів, “гауптвахтний юрист”», *chow line* «черга біля кухні при роздачі їжі», *eight ball* «симулянт, який ухиляється від військової служби», *to pull rank* «дивитися зверхньо на молодших за званням».

У ряді випадків військовий жаргон виступає в якості антипода статутної військової лексики, пародіюючи її. Так, пародійному переосмисленню піддається термін *fatigue* «наряд на господарські роботи», коли він фігурує в словосполученні *bunk fatigue* «сон, відпочинок на ліжку». Офіційний термін часом підлягає гумористичній деформації. Так, від терміна *airborne troops* «повітряно-десантні війська» утворюється жаргонізм *chair-borne troops* «наземні війська, тиловики».

В інших випадках військовий сленг пародіює пристрасть офіційної військової мови до різних абревіатур. В. В. Борисов (1972) наводить численні приклади створення експресивно забарвлених скорочень, омонімічних офіційним: «Замість PT < physical training “фізична підготовка” віддають перевагу PT < physical torture “фізичні муки”. Кажуть, що скорочення MDUSA (Medical Department, United States Army) “медичне управління армії США” означає *Many Die You Shall Also* – “багато хто вмирає, ти помреш також”». Гумористичній розшифровці піддавалися у військовому жаргоні багато офіційних скорочень, утворених у роки другої світової війни. Так, SEAC (South East Asia Command) розшифровувалося як *Supreme Example of Allied Confusion*, АТС (Air Transport Command) – як *Allergic to Combat*.

Військовий жаргон створює свої власні абревіатури. Одним з найбільш популярних є *snafu* (situation normal – all fouled up) «безлад, плутанина». За аналогією з ним був створений жаргонізм *janfu* (joint Army-Navy foul-up). Порівняйте також *KP* (kitchen police) «наряд по кухні», *SMRLH* (soldiers’ mail, rush like hell) «солдатська пошта, доставити блискавично», *PFD* (private for the duration) «рядовий до кінця війни» тощо.

Військовий жаргон у вищій мірі проникний для лексики, що запозичується з інших професійних і групових жаргонів та арго, і в свою

чергу служить джерелом запозичень для цих соціальних діалектів. Наприклад, популярний у роки другої світової війни жаргонізм *bubble dancer* «солдат, миючий посуд на кухні» проник у військовий сленг з ресторанного жаргону. Іноді таке межжаргонне запозичення супроводжується семантичними зрушеннями. Так, жаргонізм *shavetail* «другий лейтенант» був уперше зареєстрований у промові фермерів і лісорубів у значенні «необ'їжджений мул». Серед елементів військового сленгу, що проникли в інші жаргони і арго, можна назвати *typewriter* «кулемет, автомат». Уперше з'явившись в солдатському середовищі ще в роки першої світової війни, цей жаргонізм, за даними словника Г. Уентуорта і С. Б. Флекснера, приблизно в 1920 р. проник в арго злочинного світу. У роки другої світової війни відбулося «друге народження» цього слова у військовому жаргоні, на цей раз у більш вузькому, спеціалізованому значенні «ручний кулемет калібру 7,62 мм».

У результаті контактів солдат з місцевим населенням у військовий жаргон легко проникають запозичення з інших мов. Так, з німецької мови в роки післявоєнної окупації Германії проникло *schatzi* у значенні «подружка солдата; дівчина легкої поведінки» від німецького *Schatz* «скарб; кохана». З японської мови був запозичений гонорифічний суфікс *-san*, який увійшов в якості одного з компонентів до жаргонних неологізмів *marna-san* «господиня; власниця будинку розпустити», *papa-san* «господар, начальник».

Військовий жаргон представляє собою далеко не гомогенне утворення. Фактично він складається, крім загальної частини, з кількох мікросистем, специфічних для того чи іншого компонента збройних сил. Так, у сленгу ВПС виникли такі одиниці, як *kiwis* «нелютий персонал», *bunk pilot* «хвалькуватий льотчик», *flying coffin* «планер або літак», *blow job* «реактивний літак», *milk run* «нескладне бойове завдання». У сленг ВМС входять жаргонізми: *Christmas tree* «пульта управління підводним човном», *hooligan Navy* «морська прикордонна охорона», *yippy boat* «катер берегової охорони», *flattop* «авіаносець», *scuttlebut* «чутки».

Професійна жаргонна лексика рухлива, варіюється з плином часу. Деякі жаргонізми виходять з ужитку в зв'язку зі зникненням тих чи інших реалій. Така доля спіткала, зокрема, існувавший у 1930 – 1940-ті роки у військово-морському флоті жаргонізм *flivver*, який означав «750-тонний чотиритрубний есмінець», нині знятий з озброєння. Однак частіше причиною є швидка «зношуваність» сленгізмів, утрата ними експресивності через часте використання, а часом у зв'язку зі зміною поколінь їх носіїв. Наприклад, в армійському середовищі на зміну сленгізмам другої світової війни прийшли нові одиниці, що виникли в повоєнний час, у період воєн у Кореї і В'єтнамі. Так, неологізм *birdfarm* змінив *flattop*: The days are gone when a carrier was called a flattop. The craft is now a “birdfarm” (The New York Times, 1965, June 1). Нова одиниця пов'язана зі сленговим лексико-семантичним варіантом слова *bird* «будь-який літак; вертоліт». Порівняйте зареєстрований ще раніше лексико-семантичний варіант цього слова «ракета». Під час в'єтнамської війни у військовому жаргоні виник ряд одиниць, що відображають реалії цієї війни (наприклад, *hard hat* «боєць Фронту національного звільнення Південного В'єтнаму», *gook*, *dink*, *zip* (презирливе) «в'єтнамець», *slope* (презирливе) «азіат» тощо).

Науково-технічна революція і пов'язане з нею виникнення нових професій і нових сфер професійної діяльності тягнуть за собою не тільки виникнення нових термінологічних систем, але й появу нових професійних жаргонів. Такими сферами діяльності є сучасні інформаційні технології (програмування, мобільний зв'язок, кабельне телебачення), космонавтика. Тут уже давно встиг утворитися свій професійний жаргон як одна з форм внутрішньогрупового спілкування. Порівняйте, наприклад, у космонавтиці, такі специфічні для цього жаргону одиниці, як *glitch* «будь-який технічний дефект, несправність, аварія» і *go* «готовий до запуску, у стані готовності, у порядку»:... it appeared that for two of them at least the gradual slowdown was punctuated by jerks, sudden speedups, after which the slowdown resumed. These were called sudden events, or *glitches*, a word borrowed from the jargon of the

astronauts (Science News, 1970, Aug. 15, p. 136); After conferring with launching crews, flight controllers, the far-flung tracking crews and the weatherman, William C Schneider, the mission director, said, "Everything at this time is 'go'" (The New York Times, 1968, April 4, p. 10).

Жаргонізму *go* в якості його антоніма протистоїть *no go* «несправний, неготовий до запуску, у незадовільному технічному стані». Жаргонним еквівалентом офіційного терміна *lunar roving vehicle* «лунохід» є жаргонізм *bug*: From this vehicle, a small two-man lunar excursion vehicle commonly known as the "bug" would be detached from the mother craft... (The New York Times, 1962, July 15).

1. *На які компоненти ділить військовий сленг Г. О. Судзіловський?*
2. *Наведіть приклади аббревіатур військового жаргону.*
3. *Охарактеризуйте проникність військового жаргону.*
4. *Наведіть приклади рухомості жаргонної лексики.*
5. *Назвіть сучасні (модні) професійні жаргони.*

2.3. Груповий жаргон.

По суті справи, професійні жаргони є одночасно і груповими (корпоративними), оскільки колективи їх носіїв об'єднуються як єдиною професійною діяльністю, так і внутрішньогруповими (корпоративними) зв'язками. До власне групових (корпоративних) жаргонів відносяться молодіжний жаргон, жаргон учнів, студентів тощо. У передмові до Додатку до «Словника американського сленгу», який охоплює сленгові неологізми 1960-х – початку 1970-х рр., С. Б. Флекснер (1975) зазначає, що молодь у віці від 17 до 24 років є найбільш активним елементом, що формує американський сленг. Будучи найбільш сприйнятливими до нових віянь, мод

і настанов, колективи молоді та студентів постійно створюють сленгові неологізми, що відображають ці настанови і мінливу ціннісну орієнтацію молодіжних груп. Ці колективи черпали свої інновації в лексиконах популярних на той час груп. Вони були для них поведінковим орієнтиром. Свого часу такою референтною групою були для молоді музиканти джазу, що знайшло відображення в молодіжному сленгу. Так, прикметник *hot*, що означав популярний в минулому напрямок джазової музики, набув сленгового значення «відмінний, чудовий». У 1950-ті рр. на зміну захопленню *hot music* прийшло захоплення так званим *cool (progressive) jazz*. Показово, що прикметник *cool* витіснив *hot* в якості сленгізму з позитивною конотацією (порівняйте наведений у «Словнику американського сленгу» підпис під карикатурою в журналі «Лук» (“Look”): *That was the coolest sermon*). Інший сленгізм зі значенням «відмінний, що приносить задоволення, бажаний» – *groovy* також проник у молодіжний сленг із жанру джазових музикантів. Пізніше та ж доля спіткала жаргонізм *far-out*, пов’язаний з новітніми течіями джазової музики, що змінили *hot jazz* і *cool jazz*, – *far-out* перетворилося в сленгізм, який використовується для вираження схвалення: “*Far-out*” is the new hip term of critical approval, superseding the swing era’s ‘hot’ and hop era’s ‘cool’ (A. Shaw, *West coast jazz*, 1956, p. 79). Приблизно те ж значення набув дублет цього жаргонізму *way out*, на зміну якому в 1960-і рр. прийшло висловлення *out of sight*.

У 1960 – 1970-ті роки молодіжний сленг увібрав чимало жаргонізмів з мови хіпі і особливо з лексики наркоманів, тісно пов’язаних з цією «контркультурою». За спостереженнями С. Б. Флекснера, саме молодь увела в зазначені роки в сленг велику групу лексичних одиниць, пов’язаних з уживанням наркотиків (*grass* «марихуана», *acid* «ЛСД», *meth* «метедрін», *speed* «доза амфетаміну», *high* «вплив наркотиків; піднесений настрій», *upper* «стимулюючий засіб», *downer* «депресант»). Порівняйте, наприклад: *Youth scandalizes proud suburbs with grass parties – grass being one of the hippest synonyms for marijuana* (Time, 1965, Dec. 24, p. 16). Із захопленням цією

«контркультурою» пов'язана, зокрема, і поява нового сленгізму з позитивною конотацією – *turn-on* «щось цікаве, що збуджує, стимулююче», який походить від жаргонізму *turn on* у значенні «відчувати дію наркотику»: But perhaps the most interesting thing about the book is the fact that the few women I gave it to read... exclaimed, “Wow, this is a real *turn-on*” (Village Voice, 1973, June 7, p. 41).

Молодіжний сленг не тільки вбирає в себе жаргонізми тих чи інших маргінальних груп, а й є одним з найпотужніших каналів їх популяризації та асиміляції в загальному сленгу і – в окремих випадках – у розмовній лексиці літературної мови.

1. *Які групові жаргони ви знаєте?*
2. *Ваша думка щодо відношення С. Б. Флекснера до молодіжного сленгу і його носіїв.*
3. *Назвіть приклади наркотичного сленгу в молодіжній мові.*
4. *Охарактеризуйте роль молодіжного сленгу в популяризації маргінальних груп.*

2.4. Студентський сленг.

Метою застосування сленгу рідко буває лише обмін новою інформацією. Студенти університетів використовують сленг, перш за все, для підтвердження своєї приналежності до певної групи, або для того, щоб показати прихильність останньому стилю і моді. Сленг дозволяє студентам грати з мовою, вигадувати нові слова, довільно створювати нові вирази і використовувати мову для жартів, іронії та сарказму, вираження свого ставлення до явищ навколишньої дійсності.

Ще одна причина процвітання сленгу в університетах – те, що сленг, в основному, створюється молодими людьми.

На думку М. Марплза (1950), кожне замкнуте співтовариство або однорідна група людей схильна до того, щоб мати свою особливу мову, жаргон. Навіть якщо немає гострої необхідності в створенні подібної мови, така група людей все одно прагне мати таку, подібно різним соціальним групам, які відчувають свою відмінність від інших.

З цього випливає, що будь-який університет є ідеальне місце для створення і розвитку спеціального сленгу. Інтереси, уявлення, захоплення, забобони, життєва філософія – все це відбивається в студентському сленгу. Даний сленг є в багатьох мовах, особливо в тих країнах, де є старовинні університетські громади і особливі «університетські» міста, наприклад, у Німеччині і Великобританії.

З огляду на більш високий освітній та інтелектуальний рівень студентів, дослідники відзначають, що їх сленг не такий різкий і прямолінійний, як шкільний, не такий грубий, як військовий, відрізняється часткою витонченості і масою іносказань. І все-таки сленг студентів природним чином відображає середу, в якій вони живуть, і в основному спрямований на негативні аспекти життя взагалі і університетського життя зокрема. Величезна частина сленгу є зброєю, спрямованою на все те, що студентам не подобається або обмежує їх свободу. Сленг студентів відображає в великій мірі всі негативні сторони університетського життя.

Студентський сленг цікаво вивчати ще й тому, що з лінгвістичної точки зору він представляє для дослідника набагато більше можливостей, ніж будь-який інший спеціальний сленг. Оригінальність, дотепність, різноманітність, навіть витонченість у застосуванні лінгвістичних засобів пояснюється, на думку Л. Постона (1964), тенденцією студентів усвідомлено експериментувати зі знайомими моделями. Такі експерименти більшою мірою характерні для студентів, ніж для інших груп, можливо тому, що

студенти краще підготовлені в загальноосвітньому плані, мають широкий кругозір.

П. Л. Мейєр (1976) приходять до висновку: створювати сленг може тільки згуртована, досить віддалена від основної культури соціальна група. У цьому випадку вона має можливість розвивати широкий, глибоко особистий і яскравий лексикон. Саме університетська спільнота є такою групою. Яскраві і образні слова і вислови, що входять до мови студентів, не тільки описують навколишній світ, а й допомагають їм виділитися серед однокурсників, студентів інших вузів, у суспільстві в цілому. Крім того, на думку дослідника, лексика, що відноситься до навчання в конкретному університеті, буває цілком зрозуміла лише ознайомленим.

Про те, наскільки важливо володіти сленгом під час навчання в університеті, пише Ю. К. Волошин (1988): «Випускники середніх шкіл, потрапляючи в університети, намагаються долучитися відразу ж до студентської мови, її нестандартної лексики, щоб не відрізнятись від своїх товаришів по спільній навчальній діяльності. Американський студентський сленг – як і мова будь-якої певної соціальної групи людей – служить засобом інтимної комунікації, прискорює мовлення і взаєморозуміння студентів і надає їх мові емоційного забарвлення».

Сленг студентів складається із спеціального університетського і загального сленгу. Університетський сленг включає слова і вислови, які відображають внутрішнє студентське життя. Частина лексики, яка не відноситься до університетського життя, але постійно вживається студентами – загальний сленг.

Ю. К. Волошин (1988) зазначає: аналіз американського студентського соціолекта показує, що матеріальна сутність цієї мови полягає в її лексико-фразеологічній системі, так як дана граматична будова, фонетична система повністю або майже повністю збігаються з літературною стандартною мовою носіїв. Крім того, автор указує, що «особливістю студентського соціолекта можна вважати його незамкнутість, відсутність

кастовості, відкритість, проникність лексико-фразеологічної системи». Під останнім автор має на увазі те, що «у сучасному студентському соціолекті багато запозичень з жаргонів спортсменів,... різних злочинських аргю, мови музикантів, бітників тощо».

Отже, сленг – у першу чергу це мова молоді. Бажання проявляти дотепність, експериментувати з мовою, слідувати моді, забезпечувати таємність спілкування – все це сприяє популярності сленгу в університетському співтоваристві. К. Є. Мозжухін (2005) вважає, що студентський сленг становить основу американської молодіжної мови.

- 1. З якою метою студенти використовують сленг?*
- 2. Охарактеризуйте студентський сленг.*
- 3. Думки П. Л. Мейера щодо створення студентами свого сленгу.*
- 4. Назвіть структуру студентського сленгу.*

2.5. Аргю злочинного світу.

Варто окремо зупинитися ще на одному виді соціальних діалектів – аргю злочинного світу. На думку В. О. Хом'якова (1971), основна функція аргю – це функція конспіративної (езотеричної) комунікації, хоча при цьому аргю може також використовуватися в ролі своєрідного емоційно-експресивного засобу.

Міцно вкорінене в лінгвістичній літературі уявлення про умовність і таємність арготичної мови заперечується рядом учених. Ще в 1930-і рр. з переконливими аргументами проти цієї точки зору виступав Д. С. Ліхачов (1935), який уважав неправомірним розглядати злочинську мову як умовну і таємну лише на тій підставі, що нам вона незрозуміла, і звернувши увагу на те, що злочинське аргю ніяк не може служити конспіративним цілям,

по-перше, тому що воно може лише видати його носія, а по-друге, тому що використовується воно зазвичай лише при спілкуванні «між своїми», за відсутності сторонніх. Ряд додаткових доводів проти віднесення злодійського арго до таємних або штучних мов висуває Л. І. Скворцов (1977), який указує на успішне засвоєння багатьох арготизмів просторіччям, на природну еволюцію арго і перетворення його в експресивну базу просторіччя і побутово-розмовної мови, що навряд чи було б можливо, якби арго носило таємний, штучний або умовний характер.

Справді, подібно іншим соціальним діалектам, арго виникає стихійно, в силу потреби у внутригруповому спілкуванні і властивих йому об'єднувачих і видільних функцій, які згуртовують соціальну групу і протиставляють її іншим. Більш того, аналіз мовних засобів, використовуваних арго, свідчить про те, що вони не в більшій мірі «засекречені», ніж ті, які притаманні професійним і груповим жаргонам, а також загальному сленгу. Порівняйте, наприклад, досить прозору внутрішню форму арготизмів *hit man* «найманий убивця», *squeal* «доносити поліції», *songbird* «інформатор», *pineapple* «бомба», *blot out* «убити».

Але навіть у тих випадках, коли внутрішня форма арготизму не настільки ясна, мовна ситуація і контекст, як правило, допомагають уточнити його зміст. Не слід забувати, що перемикання на арго не означає «перемикання коду» (code switching), оскільки арготизми (або жаргонізми) представляють собою лише окремі вислови в мовних творах, які складаються в основному із загальноновживаних і цілком зрозумілих мовних одиниць. Такого роду «діагностичний контекст» часто дозволяє отримати необхідну інформацію з одиниць, зміст яких поза контекстом доступний лише носіям арго. Наприклад, існуючий свого часу в злочинному середовищі арготизм *gat* «пістолет, револьвер», етимологія якого не цілком зрозуміла (за припущенням укладачів «Словника американського сленгу», *gat* утворений у результаті усічення словосполучення Gatling gun), у наведеному в цьому словнику ілюстративному прикладі фігурує саме в таких контекстах, що

розкривають його зміст: *That little hop fighter was poking his gat your way; The barrels of a coupla "gats"...* Порівняйте також наведений у «Словнику американського сленгу» приклад використання арготизму *shiv* «ніж», за припущенням укладачів етимологічно пов'язаного з *shove* і *shave*:... *sticking the shiv in my back.*

Той факт, що одиниці арго використовуються в «незакодованому» і до того ж уточнюючому їх зміст контекстуальному оточенні, свідчить про необґрунтованість тверджень про конспіративний характер арготичної мови.

Арготизми утворюються за тими ж моделями, що й одиниці сленгу взагалі. Ця обставина, а також комунікативні зв'язки носіїв арго з представниками інших груп сприяють проникненню арготизмів до загального сленгу і комунікативно-соціальних підсистем американського варіанту англійської мови. Так, наприклад, відзначається паралельне використання деяких одиниць в арго злочинного світу і в лексиконі *Black English* (*reefers* «сигарети з марихуаною»), в арго і у військовому сленгу (*typewriter* «кулемет, автомат»). Показово, що деякі арготизми одночасно використовуються в декількох спеціалізованих жаргонах. Наприклад, дієслово *to skin* «роззброювати» вживається як у злочинному світі, так і серед поліцейських і військовослужбовців.

Таким чином, за своїми функціями і за своєю структурою арго є не стороннім утворенням, а органічним елементом сленгу.

1. *Яка основна функція арго?*
2. *Л. І. Скворцов щодо віднесення злочинського арго до таємних або штучних мов.*
3. *Взаємодія арго з іншими підсистемами американського варіанта англійської мови.*
4. *Як арго взаємодіє зі сленгом?*

2.6. Загальний і спеціальний сленг в американській лінгвістиці.

Серед основних відмінних рис загального американського сленгу відзначається той факт, що він значною мірою характерний для розмовної мови населення Сполучених Штатів Америки. Під загальним сленгом ми маємо на увазі розмовну лексику, що характеризується яскраво вираженим емоційно-оцінним забарвленням. Іншою характерною рисою сленгу є відсутність стабільності, постійне оновлення його лексико-фразеологічного складу. Ця обставина пояснюється тим, що сленг функціонує насамперед у живій розмовній мові, в якій відображаються всі зміни, що відбуваються в суспільному житті.

Усі мікросистеми, що входять до сленгу, протиставлені літературній мові. О. Д. Швейцер (1983) вважає непереконливою спробу В. О. Хом'якова (1980) розглядати загальний сленг як частину літературної мови. Такий висновок суперечить спостереженням самого В. О. Хом'якова про ту «етико-стилістичну зниженість», якою лексика загального сленгу (за термінологією В. О. Хом'якова, «експресивного просторіччя») відрізняється від літературного стандарту.

З наведеного вище випливає, що відмінність загального сленгу від сленгу спеціального полягає в його деспеціалізації, а не в його наближенні до літературної норми. Адже саме поняття літературної мови включає такі ознаки, як наддіалектність, селективність, обробленість, поліфункціональність. Водночас жодна з цих ознак не є притаманною загальному сленгу, одиниці якого відрізняються від жаргонізмів або арготизмів ступенем їх поширення, але, зрозуміло, не нормативністю. Від того, що, скажемо, арготизм *goof ball* «наркотик» з мови наркоманів проник у загальний сленг, він не став ближче до літературного стандарту.

Це свідчить про те, що загальний сленг є одним з компонентів загальнонародного просторіччя, що знаходиться за межами літературної

мови. Вертикальна мобільність мовних одиниць знаходить свій прояв у тому, що частина загальних сленгізмів переходить до розмовної лексики літературної мови. Наприклад, у розмовну літературну лексику увійшли такі одиниці, як O. K., A-bomb, jazz, hawk «мілітарист», dove «пацифіст», disc jockey «диктор, ведучий музичну передачу».

Зрозуміло, розмовна літературна мова не відділена від загального сленгу жорсткими і однозначно визначеними кордонами. Існує чимало перехідних випадків, статус яких по-різному оцінюється лексикографами. Наприклад, *whistle stop* «глухе містечко» фігурує в словнику Г. Уентуорта і С. Б. Флекснера як сленгізм, тоді як у словнику “Heritage” це слово не супроводжується обмежувальними позначками. *Whispering campaign* «поширення неправдивих чуток» також розглядається в «Словнику американського сленгу» як сленгізм, а в словнику “Random House” – як одиниця літературної мови. Однак, як зазначалося раніше, з цього випливає лише те, що між літературною лексикою і сленгом знаходиться проміжна «сіра зона», де однозначна оцінка тієї чи іншої одиниці уявляється утрудненою. З іншого боку, включення загального сленгу до літературної мови фактично призводить до зняття протиставлення між сленгом і літературною розмовною лексикою.

З точки зору соціолінгвістики між одиницями спеціального і загального сленгу дійсно є істотна різниця, хоча ця різниця і не відноситься до протиставлення «літературна мова – просторіччя». Одиниці спеціального сленгу пов’язані з соціальною стратифікацією суспільства і в остаточному рахунку з тими чи іншими аспектами його соціальної диференціації – соціально-груповим, професійним, соціально-демографічним та ін. Володіння тим або іншим спеціальним сленгом є наслідком приналежності до тієї чи іншої групи, а часом – до декількох груп, а іноді відображає життєвий шлях американця.

Одиниці спеціального сленгу – жаргонізми й арготизми – відображають спеціальні установки членів соціальної групи, властиве їм

почуття солідарності і часом вороже, неприязне, глузливе ставлення до сторонніх. Це протиставлення «своїх» «чужим», настільки характерне для спеціального сленгу, знаходить своє відображення в серії пейоративних сленгізмів, застосовуваних у відношенні до чужинців, які не здатні стати «своїми», влитися в ту чи іншу групу. Порівняйте, наприклад, *drip*, слово в молодіжному сленгу, що означає молодого чоловіка, який не поділяє популярні захоплення своєї вікової групи: Ginnie openly considered Selena the biggest *drip* at Miss Baschoar's – a school ostensibly abounding in fair-sized drips (J. D. Salinger. Just before the war with the Eskimos). Порівняйте також синонімічні сленгізми *kook* або *kooky* (молодіжний сленг) і *square*, який отримав широке поширення в *jive*, сленгу музикантів і шанувальників джазу, і згодом проник у молодіжний і студентський жаргон, у мову хіпі і наркоманів.

У 1970-ті роки в мовленні молоді набув популярності сленгізм *lame*, синонім *square*: If I had known sooner that Maharaj Ji was turned on to Steve Miller Band's "Your Saving Grace", I might not have been as quick to judge him as a *lame* (Rolling Stone, 1974, April 25, p. 7). Порівняйте також одиниці з фамільярно-позитивною конотацією в значенні «свій, друг» – *buddy* та *bunky* у військовому жаргоні, у значенні «той, хто розділяє популярні захоплення» – *cool cat* і *herp cat* у жаргоні любителів джазової музики та ін.

Таким чином, одиниці спеціального сленгу відображають не тільки об'єктивну, але й суб'єктивну сторону соціальної диференціації мови і, отже, відносяться до числа стратифікаційних змінних. Водночас усі вони виявляють певну чутливість до соціальної ситуації. Мовний матеріал свідчить про те, що вони є одиницями особливого регістру, що відображає приятельські, фамільярні відносини між комунікантами. Саме тому цим одиницям притаманна певна залежність від рольових відносин та інших параметрів соціально-мовної ситуації. Іншими словами, одиниці спеціального сленгу одночасно є і ситуативними змінними.

На відміну від цих одиниць, одиниці загального сленгу, що входять у загальне просторіччя, не обмежене рамками того чи іншого компонента соціальної структури, є перемінними, що відображають лише ситуативно-стилістичну варіативність мови. Саме в цьому і полягає відмітна особливість загального сленгу. Будучи маркерами соціальної ситуації, одиниці загального сленгу можуть використовуватися представниками різних соціальних груп і соціальних верств, виявляючи кореляцію лише з параметрами соціально-мовної ситуації.

Водночас одиницям загального і спеціального сленгу притаманний і ряд спільних рис. Наприклад, в утворенні одиниць як загального, так і спеціального сленгу значну роль відіграє метафоричне перенесення. Порівняйте такі приклади, як *coffin nail* «сигарета», *ball-and-chain* «дружина», *scalper* «спекулянт театральними квитками» в загальному сленгу і *canary* «свідок звинувачення» в аргі злочинного світу, *sky pilot* «військовий священик» у військовому жаргоні, *trip* «галюцинація під впливом наркотику» в жаргоні наркоманів. Іноді ряд сленгізмів утворює як би єдину розгорнуту метафору, наприклад: *snow* «кокаїн», *sleigh-ride* «вживання кокаїну», *canary* «свідок звинувачення», *song-bird* «інформатор» і *to sing* «давати показання на користь обвинувачення».

1. *Ваша думка щодо ролі загального сленгу в спілкуванні населення США.*
2. *Як співвідноситься сленг і літературна мова?*
3. *Яка різниця між загальним і спеціальним сленгом?*
4. *Назвіть приклади спеціального сленгу в мові американців.*
5. *Назвіть спільні риси, притаманні загальному й спеціальному сленгу.*

2.7. Рухомість, нестійкість соціолектів.

Доля жаргонізмів і арготизмів неоднакова. Багато з них швидко виходять з ужитку в зв'язку з природним процесом старіння жаргонної й арготичної лексики. Інші отримують нове життя в так званому загальному сленгу. Процес переходу лексики із спеціального до загального сленгу іноді не супроводжується жодними семантичними змінами. Наприклад, з молодіжного сленгу до загального проникло слово *groupie* «Прихильниця зірок рок-н-ролу»: It seems that rock bands prefer San Francisco *groupies* to New York *groupies*; the latter, being cold-hearted Easterners, are only out for conquests... (Time, 1971, Jan. 25, p. 46).

Однак, частіше процес деспеціалізації жаргонізмів супроводжується тими чи іншими семантичними зрушеннями. Іноді має місце генералізація значення. Наприклад, слово *groupie* у загальному сленгу не тільки зберегло початковий сенс, а й набуло нового, узагальненого значення «уболівальник»: Flocks of pretty chess *groupies* gathered for a glimpse of him outside the Presidente Hotel, but Fischer never breaks training (Newsweek, 1971, Oct. 18, p. 53). Військовий сленгізм *guardhouse lawyer* «гауптвахтний юрист» увійшов у загальний сленг з генералізованим значенням «людина, яка охоче дає некомпетентні поради». Виниклий у роки війни жаргонізм ВПС *gremlin* «невидимий бісеня, який викликає технічні несправності, аварії і безлад» став означати в загальному сленгу «порушник спокою і порядку».

В інших випадках відбуваються метонімічні зрушення. Так, військовий сленгізм *gold brick* «сачок» набув у загальному сленгу значення «дівчина, що не піклується про свою зовнішність». Виниклий у середовищі наркоманів арготизм *freak-out* «галюцинації під впливом наркотиків» набув на основі метонімічної асоціації загальносленгове значення «збіговисько хіпі».

Іноді перехід тієї чи іншої одиниці із спеціального сленгу в загальний супроводжується вторинною метафоризацією. Виниклий у голлівудському жаргоні фразеологізм *drugstore cowboy* «статист, який грає в ковбойському

фільмі» набув у загальному сленгу значення «молодий нероба, який прагне справити враження на жінок».

Водночас значна частина сленгізмів із самого початку існувала в якості одиниць загального сленгу. Порівняйте, наприклад: *send-up* «пародія, містифікація», *for the birds* «не для мене», *sideswipe* «критична або презирлива репліка», *shyster* «юрист», *that's the way the cookie crumbles* «такі справи», *nitty-gritty* «практична сторона справи, деталі», *head shrinker* «психіатр», *yakku* «балакучий» та ін.

1. Назвіть причини рухомості, нестійкості соціолектів.
2. Наведіть приклади семантичних зсувів в американських соціолектах.
3. Наведіть приклади метонімічних зсувів в американських соціолектах.
4. Назвіть приклади вторинної метафоризації при переході одиниць спеціального сленгу в загальний сленг.

2.8. Лексичні особливості американського сленгу.

Загальним для всіх різновидів сленгу є те, що С. Б. Флекснер назвав «антиморалью» (reverse morality) сленгових конотацій. Показова, наприклад, відсутність пейоративної конотації в багатьох сленгових одиницях, що позначають явища, які зазвичай отримують негативну оцінку в літературній мові. Так, звертає на себе увагу відсутність пейоративної і наявність жартівливо-іронічної конотації в численних сленгових синонімах літературного *drunk* (*boozed up, gassed, high, potted, stinking*). Те ж саме відноситься і до таких одиниць, як *fast* «велелюбний, жадібний до насолод», *John* «коханець», *shack job* «коханка», *wolf* «дон-жуан».

Дуже симптоматичний і сам відбір референтів для одиниць сленгу. Тут відзначається явище синонімічної атракції: найбільш широкі синонімічні

ряди формуються навколо понять, пов'язаних з порушеннями приписів загальноприйнятої моралі. Так, за даними Додатку до «Словника американського сленгу» (Wentworth, Flexner 1975), найчисленніша група синонімів-сленгізмів утворена навколо домінанти *drunk* (понад 300 одиниць). У сленгу помітна відсутність лексичних одиниць для позначення таких понять, як «джентльмен», «добропорядна жінка», «чесний трудівник», але зате багато таких одиниць, як *jerk* «йолоп», *bag* «жінка легкої поведінки», *con man* «аферист». Мабуть, мова йде про певну негативну ціннісну орієнтацію, загальну як для форм внутрішньогрупового спілкування, так і для соціальних ситуацій використання сленгу.

1. С. Б. Флекснер щодо «антиморалі» сленгових конотацій.
2. Наведіть приклади сленгових синонімів з жартівливо-іронічною конотацією до літературних слів.
3. До яких понять лексичні одиниці сленгу поширені і до яких помітно відсутні?

2.9. Словотвірні процеси в американських соціальних діалектах.

Словниковий склад будь-якої живої мови знаходиться в постійному русі, постійно поповнюється новими лексико-фразеологічними одиницями. Те ж відбувається і на нестандартному рівні сучасної англійської мови. Лексика сленгу – вельми динамічна система, яка ні на крок не відстає від життя суспільства і постійно обростає новими сленгізмами і новими значеннями вже відомих слів.

Основними шляхами збагачення словникового складу нестандартної лексики є семантична деривація, а також морфологічна деривація і діючі в її межах явища аналогії і мовної економії.

Опис набору словотворчих прийомів, що діють у субстандартному словопріродстві, міститься в роботі Л. Соудека (1967), яка включає огляд усіх похідних слів, утворених як за стандартними, так і нестандартними моделями словотворення.

На його думку, одна з характерних рис американської нестандартної лексики полягає в тому, що провідне місце в ній займає *афіксація*, а на другому місці знаходиться *словоскладення*. Розрив при цьому виявляється дуже значним: у вибірці Л. Соудека кількість афіксальних дериватів більш ніж у два рази перевищує кількість композитів.

Відповідно до даних, наведених у Додатку до «Словника американського сленгу» (Wentworth, Flexner 1975), серед словотворчих афіксів, що застосовуються в сленгу, найбільш продуктивний суф. *-er*, який крім звичайних для нього значень діяча (наприклад, *pusher* «торговець наркотиками» від *push* «торгувати наркотиками») іноді означає щось, пов'язане з цим поняттям (наприклад, *four pointer* «вищий бал, що дає чотири очки за заліковою системою»), особу, яка відповідає даній характеристиці (наприклад, *keeper* «прониклива людина»), а іноді виконує чисто стилістичну функцію, посилюючи сленгову конотацію даного слова (наприклад, *gasser* «щось виняткове» від *gas* у тому ж значенні).

Серед слів на *-er* чимало композит типу *mind-blower* «галюцинаційний препарат», *head-shrinker* «психіатр», *potato-digger = square*. Специфічними для сленгу є композити, в яких суф. *-er* приєднується як до дієслівної основи, так і до прийменникового прислівника, типу *winder-upper* «музична кінцівка радіопередачі» від *wind up* «закінчувати», *picker-upper* «збудливий засіб», *opener-upper* «перший номер програми» та ін.

Крім того, існує ціла серія специфічних для сленгу суфіксів, серед яких можна назвати *-o*, широко використовуваний також у британському і австралійському сленгу. Цьому суфіксу присвятив статтю журналіст У. Сефайр, процитувавши виступ брата колишнього президента США в комісії сенату: “Billy Carter is not a buffoon, a boob or a wacko as some public

figures have so described him” (International Herald Tribune, 1980, Sept. 15, p. 24). За спостереженнями У. Сефайра, *-o* є (на період спостережень автора) одним з найбільш популярних сленгових суфіксів (порівняйте *weirdo* від *weird*, *sicko* від *sick*, *wrongo* від *wrong*, *sleazo* від *sleazy* «брудний, обшарпаний»). Як видно з наведених прикладів, у ряді випадків суф. *-o* виконує функцію маркера сленгу. Його вживання з основою того чи іншого прикметника фактично перетворює одиницю літературної мови в одиницю сленгу. Порівняйте, наприклад, *weirdo*, *sicko*, *oldo*).

Аналогічну функцію виконують і *-eroo* (*-aroo*) < спотворене іспанське *-ero*; порівняйте *switcheroo* < *switcher* «зміна позиції, заміна», *asego* < *ase* «найкращий, ас», *Japaroo* < *Japanese*, *stinkeroo* < *stinker*.

Запозичений з французької мови топонімічний суфікс *-ville* (Louiseville, Greenville та ін.) спочатку використовувався в сленгу в значенні «селище». Так, на початку 1930-х років виник сленгізм *Hooverville* «халупи безробітних на околиці міста» (за іменем президента Г. К. Гувера). Згодом значення цього суфікса значно розширилося, і, починаючи з середини 1950-х років, він став означати «положення або стан, що характеризує місце, людину або предмет»: Peoria has for years been the butt of jokes, the gagman’s tag for *Nowheresville* (Time, 1966, Oct. 21, p. 26); Johnson is square, folksy and *dullsville*, sounding like dozens of boring politicians from the past (Time, 1966, Oct. 7, p. 17); At the end of his two-week tour, he announced that New York was strictly *Endsville* (Time, 1969, Nov. 21, p. 46) (Ends-ville=the largest, the greatest, the most exciting).

У деяких випадках суф. *-ville* виконує функцію «вторинного жаргонізатора»: будучи доданим до основи сленгізму, що утратив популярність або вийшов з ужитку, сприяє його модернізації та продовженню його життя в американському сленгу. Наприклад, від сленгізму *square* у значенні «несучасний, традиційний, немодний» було утворено *squaresville*: On campus where it was once *squaresville* to flip for the rock scene, it is now the wiggliest of kicks (Time, 1965, May 21, p. 50). Від сленгового *drag*

у значенні «нудний, нудотний чоловік» утворений модернізований варіант *dragsville*. Порівняйте також *cornville* від *corny* «побитий, обридлий».

На особливу увагу заслуговують так звані «слова-суфікси» (*suffix words* – термін С. Б. Флекснера). Йдеться про другі компоненти однотипних слів, що займають проміжне положення між композитами і дериватами. Подібно сленговим суфіксам, «слова-суфікси» сленгу порівняно недовговічні. У періоди найбільшої популярності і продуктивності вони мають тенденцію до значного розширення своєї семантичної сфери в порівнянні з семантикою відповідного слова. Наприклад, популярне свого часу «слова-суфікс» *-pot* набуло значення «особа, що має певні характеристики», мабуть, під впливом сленгізма *pot* «неприємна людина». Звідси виникла серія сленгізмів: *crackpot* «божевільний», *rumpot* «п'яниця», *stinkpot* «огидна людина», *fusspot* «метушлива людина», *sex-pot* «красуня».

Серед сленгізмів 1960 – 1970-х років виділяються утворення з компонентом *-freak*. У той час як сленгізм *freak* означає «хіпі», «індивідуаліст», *-freak* в якості «слова-суфікса» набув значення «прихильник чого-небудь», наприклад: *ecofreak* «прихильник екологічних програм», *speedfreak* «пристрастившийся до стимулянтів» (від *speed* «метедрін»), *rock-freak* «шанувальник року», *coffee-freak* «любитель кави» тощо. У складі низки сленгових неологізмів фігурує також компонент *-head*, порівняйте: *acid-head* «любитель ЛСД», *A-head* «той, хто вживає амфетамін», *drughead* «наркоман», *juicehead* «алкоголік», *pillhead* «той, хто вживає транквілізатори», *hash-head* «курець гашишу», *pothead* «курець марихуани».

Думка Л. Соудека (1967) про ведуче місце афіксації в створенні американського сленгу не відображає реальний стан речей на сучасному етапі розвитку американського варіанта англійської мови. Значну поправку слід зробити на те, що в американському ареалі з середини ХХ ст. дуже широкого поширення набули аналогічні слова з повторюваним другим опорним компонентом, наприклад: *been-eater* «бостонець», *frog-eater*

«француз», *beef-eater* «англієць», *book-friend* «книголюб», *cigarette-friend* «завзятий курець», *dope-friend* «наркоман» (Беляєва 1985).

Порівняно молодим прийомом словотворення, як зазначає Т. М. Беляєва (1985), який отримав широке поширення в ХХ ст., є *контамінація*. Свій початок вона бере в системі термінотворення в мові реклами, звідки проникає і в нестандартну лексику.

Механізм контамінації вивчений досить повно, але єдиного терміна для позначення слів цієї структури поки що немає. Використовуються терміни: *слова-злитки*, *слова-спайки*, *слова-амальгами*, *контрактури*, *складноскорочені слова*, *телескопічні слова*, *бленди*, *стягнення*; в роботах зарубіжних авторів – *blends*, *portmanteau words*, *telescoped words*, *contamination*. Слова-злитки використовуються для позначення понять, які не мають однословної одиниці номінації. Так, у студентському жаргоні США можна виділити наступні приклади: *brunch* (breakfast and lunch), *loosy* (loose and easy), *scrowsy* (screwy and lousy).

Процес утворення нових слів у сленгу характеризується порівняно широким використанням подвоєння (reduplication), яке іноді супроводжується звуконаслідуванням, наприклад: *boom-boom* «пістолет або рушниця», *buzz-buzz* «шум, гам», *putt-putt* «підвісний мотор», *dingy-dingy* «божевільний», *dum-dum* «дурень», *go-go* «модний, популярний; інтенсивний», *no-no* «заборонений».

Характерним для нестандартної лексики словотворчим прийомом є *аббревіація*. О. Єсперсен (1925) виділяє чотири типи аббревіації з урахуванням того, яка частина слова збереглася в результаті скорочення: тип Х – (початок), тип – Х – (середина), тип – Х (кінець), тип Х–Х (початок і кінець).

У нестандартній лексиці отримав значне поширення ініціальний тип складноскорочених слів, тобто скорочення, складені з початкових букв. У способах утворення сленгової лексики, таких як аббревіація, усічення слів, контамінація, реалізується механізм мовної економії. Наприклад, аббревіатура AWOL спочатку у військовому жаргоні означала absent without official leave –

той, хто знаходиться в самовільному відході, «самоволка», потім та ж аббревіатура в загальному американському сленгу придбала й інші значення, такі як *a wolf on the loose* or *After Women or liquor*.

Наступним способом утворення сленгової лексики є *зворотне утворення*. Зворотне утворення є таким словотвірним прийомом, при якому мотивуюче слово в силу звукового збігу його закінчення з суфіксальною морфемою або маркером піддається десуфіксації з виділенням частини в самостійну лексему: *to edit* (*editor*), *to peeve* (*peevish*).

Редуплікації, як одному з найдавніших прийомів словотворення, присвячена численна спеціальна література.

Г. Марчанд (1969) виділяє дві основні групи редуплікативів: з *аблаутом* і *римовані*. Перші утворюються на базі чергування кореневих голосних: *chit* – *chat* «балаканина», *wibble* – *wobble* «йти, волочачи ноги», *goody* – *goody* «відмінний». Можливі й змішані випадки, коли поряд з аблаутом і алітераційним повтором використовується і рима: *chitter* – *chatter*.

Особливе місце в системі просторічного словотворення займає *римована субституція*, суть якої полягає в римованій заміні вихідної одиниці вторинною одиницею, що приймає семантику першої. Римована субституція – унікальне явище англійської мови, що охоплює британський, американський та австралійський варіанти. Залежно від стилістичних характеристик заміщаємих слів, римована субституція ділиться на два класи: 1) римована субституція – лексичні аналоги літературних слів; 2) римована субституція – лексичні аналоги просторічних слів: *penny locket* = *rocket*, *puff and dart* = *start*; *giggle and titter* = *bitter* (sort of beer), *heart of oak* = *broke* (*penniless*).

У мові сучасної преси США звертає на себе увагу такий спосіб утворення сленгової лексики, як *конверсія*. На сторінках американських газет зустрічається безліч прикладів утворення нових сленгізмів за допомогою конверсії. Наприклад, *to O. K.* (*To agree*), *to boogy* (*to dance rock'n'roll*), *to booze* (*to drink whiskey or liqueur*) та ін.

Нові сленгові слова можуть бути утворені за *аналогією* з уже наявними одиницями. Сутність аналогії полягає в тому, що вона як би перекидає міст від старого до нового в мові, що пов'язано з удосконаленням мови як засобу спілкування і збереження її комунікативних можливостей. Аналогія немислима без моделі, ці поняття не існують одне без іншого. Дане положення можна проілюструвати на матеріалі сучасної англійської мови. Наприклад, запозичене з російської мови слово *sputnik* сприяло використанню його в якості моделі для створення низки нових сленгових одиниць: *flornik* – невдалий запуск супутника, *muttnik* – супутник з собакою на борту, *karutnik* – людина, яка легко визнає поразку.

Ще одним способом поповнення словникового складу сленгової лексики є семантична деривація. У результаті семантичної деривації «відбувається розширення смислового обсягу слів літературного стандарту за рахунок появи в ньому просторічного лексико-семантичного варіанта». Йдеться про метафоричне і метонімічне перенесення значення, звуження і розширення значення слів, генералізацію і конкретизацію, «погіршення» і «поліпшення» значення, радіальний і послідовний його розвиток та ін. У даному випадку зачіпаються проблеми *вторинної номінації*.

У результаті змін культурно-соціальних умов життя суспільства виникає потреба в номінації нових характеристик уже відомих, давно існуючих найменувань предметів, дій, якісних характеристик тощо. З цією метою використовуються метафора і метонімія, які з суспільних слів літературної мови утворюють нові сленгізми, що сприяє передачі культурної інформації новими одиницями від одного покоління до іншого.

Проблемі метафоричного перенесення значень в американському сленгу приділено значну увагу в дослідженні Р. І. Розіної «Соціальна маркірованість слова в сучасній англійській мові» (1977). У цій роботі встановлюються типи семантичних відносин між основними літературними та похідними сленговими лексико-семантичними варіантами в структурі англійського слова. Наприклад, форма, надана масі → людина (*loaf*

«дівчина»), будівля → людина (*shack* «нікчемна людина»), вмістилище → людина (*bag* «негарна дівчина»).

Виділені типи семантичних відносин об'єднуються в групи на основі виявлення спільності. Аналіз, зроблений Р. І. Розіною, показав, що найбільше число виявлених співвідношень має загальний параметр «не особа (у літературній мові) – особа (у сленгу)», наприклад: *nut* «божевільний», *hick* «дівчина», *cat* «франт, гультай», *tank* «п'яниця», *wig* «безумна або ексцентрична людина». Крім того, спільними для низки відносин є параметри: «конкретне (у літературній мові) – абстрактне (у сленгу)», наприклад: *to crack* «вирішити проблему або розгадати таємницю»; «простий пристрій (у літературній мові) – складне пристосування (у сленгу)», наприклад: *ash can* «глибинна бомба»; «фізичне (у літературній мові) – соціальне (у сленгу)», наприклад: *dirty* «багатий».

Здається, що в основі виявлених Р. І. Розіною семантичних відносин лежить тенденція сленгу, помічена С. Б. Флекснером (1975): «... сленг завжди прагне до зниженості, а не до піднесеності». Коли рот людини називають *fly trap*, а голову – *cabbage-head*, коли надокучливу людину називають *meatball*, моторну яхту *stinkpot*, а стресову ситуацію *pressure cooker*, денотат як би знижується в ранзі, адаптується до загальної тональності сленгу.

При аналізі вербального спілкування носіїв англійської мови зазначено, що в повсякденному житті сленгові метафори широко споживані. Не можна не погодитися з думкою, висловленою В. Г. Гаком (1988), який справедливо зауважив, що «метафоризація не зменшується, а розширюється з розвитком мови». Ось кілька прикладів повсякденного вжитку метафори в сленговій лексиці:

- про стару машину можна сказати – *It's a lemon*;
- про квартиру, житло – *It's my pad*;
- про поганий настрій – *I have the blues*;
- про невідповідну, нездатну людину – *He is lame*;

- про нерозумну людину – She has nothing upstairs;
- про людину під дією наркотиків – He’s on a trip;
- про людину, яка потребує грошей – He needs some bread.

Велика кількість метафор у сленгу пояснюється тим, що усне мовлення, як правило, емоційне і виразне. Жива, природна мова не може обійтися без метафоризації, яка сприяє розвитку як лексико-семантичної системи мови, так і системи її номінативних засобів, у тому числі і на рівні нестандартної лексики.

Паралельно з метафоризацією в сленгу активно діє *метонімія*. Перенесення значень за суміжністю понять – метонімічне перенесення – також відіграє важливу роль у розвитку семантики слова і поповненні сленгу новими лексичними одиницями. При цьому одне і те ж слово може називати частину і ціле, предмет і його зміст, предмет і місце його знаходження або виготовлення, дію і її результат, інструмент і результат його застосування тощо.

Наприклад, одиниця літературної мови *derby* – казанок, чоловічий капелюх – при метонімічному перенесенні в сленгу означає «голова», *chill* – «охолоджувати, студити» в сленгу набуває значення «вбити», *hair-raiser* – «історія, пригода, книга і т. ін., від чого волосся стає дибки», *lightning* – «джин, віскі або інший сильний напій, особливо незаконно вироблений» тощо. Наведемо приклади:

e. g. You don’t think I’d sit by doin’nothin’while Billy gets his derby kicked in?

e. g. These brass hats want a hard-fisted crackdown on any enlisted man, who opens his yap too wide, wears his hair long or fails to salute with the proper snap. (brass hats – штабні офіцери)

e. g. She has got on her woman’s duds. (duds – одяг)

e. g. He gave me the secret of how to make a powerful drink called “Lightning”. (“Lightning” – джин, віскі).

Наведені вище приклади демонструють збагачення як словникового складу сучасної англійської мови в цілому, так і збільшення кількості нестандартної, експресивної лексики за допомогою явищ метонімії і метафори.

Крім метафоричного і метонімічного переносів значення, у сленгу діють й інші способи зміни значення слів, такі як *звуження* і *розширення* значення, *генералізація* і *конкретизація* значення слова, «*погіршення*» і «*поліпшення*» значення, *радіальний* і *послідовний* розвиток значення і деякі інші.

Розвиток нових значень в існуючих словах є одним з джерел поповнення словникового складу мови. Поглиблення когнітивної та розширення номінативної діяльності людини, акумуляція знань людини про навколишнє середовище і культурно-соціальні зміни викликають розвиток семантичної структури слова. Це відбувається, ймовірно, і тому, що поняття, яке лежить в основі лексичного значення слова, характеризується розмитістю кордонів: воно має чітке ядро, завдяки чому забезпечується стійкість лексичного значення слова і його розуміння. Завдяки цій «розмитості» поняття лексичне значення слова може «розтягуватися», отже збільшуватися в об'ємі, що дозволяє використовувати слова для позначення предметів, що не мають спеціального позначення в даний момент.

Процес виникнення нових значень у вже існуючих словах – це безперервний процес, що протікає в мові постійно, бо в іншому випадку мова перестане задовольняти вимоги суспільства, яке розвивається (що неможливо і виключено) і не зможе виконувати свою основну – комунікативну функцію, не буде адекватним засобом спілкування людей, засобом обміну інформацією і взаєморозуміння.

Так, наприклад, сленгове слово *heat* поступово розширило свою семантику. Спочатку воно означало «стан сп'яніння від уживання спиртного або наркотику», ширше – «стан ейфорії», потім набуло значення «стан любовного збудження», потім «фізична привабливість», «порнографія»;

«стан злості або збудження»; потім з'явилося значення «осудження, осуд», звідси «насмішка, образа». Наступним кроком у динаміці розвитку цієї словникової одиниці стало значення «органи правопорядку», «поліція» – від назви фільму *Red Heat*, яке раніше складало частину сленгового виразу *the heat is on* для позначення інтенсивної діяльності поліції:

e. g. ...out the door comes this great big porcine member of the heat, all belts and bullets and pistols and keys and flashlights and clubs and hemlets.

Сленгове словосполучення *hot dog* спочатку мало значення «самовпевнений, сміливий хлопець», зараз зазвичай означає «атлет, який змагається», а також «той, хто поводить зарозуміло, нарочито або одягається зухвало строкато; позер, ломака». Указане значення «атлет» може бути застосовано тільки тоді, коли мова йде про дуже майстерного атлета або спортсмена, особливо про того, хто може виконувати трюки. В якості прикметника це словосполучення має значення “excellent, thrilling”, а також “bright, ostentatious”. Наприклад:

e. g. “Hot dog! We’re havin’ a great time here!”

e. g. For advanced practitioners, a whole new style of baroque skiing has developed. Known as “free-style”, “exhibition”, or “hot dog” skiing, the form emphasizes acrobatic stunts rather than downhill speed. Hot-doggers build up repertoires of twists, turns, spins and somersaults.

Сленгове слово *blues* є прикладом генералізації значення слова (отже, розширення обсягу значення від більш конкретного до більш абстрактного). Раніше в стандартній англійській мові існувало словосполучення *blue devils*, яке мало такі значення: 1) зневіра, 2) біла гарячка. Потім на основі цього словосполучення виникла одиниця *the blues* – у значенні «хандра, меланхолія». Зараз слово в цьому значенні має в словниках позначку *Standard English*. Наприклад:

e. g. You just got the blues today, that’s all.

Прикладами генералізації лексичного значення в сленгу також служать такі одиниці, як *bird* – хлопець, чоловік; *skins* – автомобільні шини; *pineapple*

– будь-яка невелика бомба або саморобний вибуховий пристрій, *doll* – приваблива або приємна людина протилежної статі та ін. Наприклад:

e. g. Nobody tried to throw a pineapple in my lap.

У процесі свого семантичного розвитку слово може набувати пейоративної або меліоративної конотації. У сленгу відзначається тенденція до пейоративності значення. Наприклад, сленгізм *lady's room* спочатку мав значення «дамська кімната», потім – «жіночий туалет / у громадському місці». Сленгізм *queer* спочатку розумівся як «фальшиві гроші», а зараз – «гомосексуаліст». Такі сленгові одиниці як *pad* і *egghead* навпаки набули меліоративної конотації значення. Первісне значення сленгізму *egghead* – це «лисий чоловік», потім слово набуває нового значення «мисляча особистість, інтелектуал, ерудит». Сленгізм *pad* означав «курильні опіуму», зараз – «кімната, квартира». Наведемо приклади:

e. g. This is a nice pad you've got here.

e. g. A certain professor who typifies a modern egghead trying to make sense of the historical process.

e. g. The school can't keep a queer on the staff, they must think of the kids.

Таким чином, сленгова лексика – це динамічна система, і вона постійно поповнюється новими сленгізмами і новими значеннями як літературних слів, так і власне одиниць сленгу. Основний шлях, за яким це відбувається, – *семантична деривація*. Особливо активна в цьому плані метафоризація, оскільки усне мовлення емоційне. Крім того, у сленгу частіше відбувається генералізація лексичного значення слова, ніж спеціалізація. Свій внесок у розширення сленгового складу вносять також метонімія, погіршення і поліпшення значення слова тощо.

Важливу роль у збагаченні лексичного складу сленгової лексики відіграють *запозичення з інших мов*. У процесі свого функціонування і розвитку природна мова активно взаємодіє з іншими мовами. Результатом подібної двосторонньої взаємодії є запозичення чужих метафор, лексичних і фразеологічних одиниць, які поступово асимілюються і стають своїми. Це

характерно і для англійської мови. У сленгу запозичені слова з мов американських індіанців, іспанської, французької, російської, ідиш, японської, китайської та ін.

Наприклад, слово *wampum* уживається в англійській мові в значенні «гроші» і є скороченням тубільного слова *wamprugreag* – «намисто з черепашок, які використовуються в якості грошей». Наведемо приклади з цією та іншими одиницями:

e. g. How much *wampum* do you want for this thing?

e. g. The men get all the *moola* out of the safe. (*moola* – гроші)

e. g. The cashbox ... was just brimming with *moola*.

Завдяки іспанській мові в сленгу з'явилися такі одиниці, як *savvy* «зрозуміти кого-небудь або що-небудь» (від іспанського *sabe* «він знає», від *saber* – знати); *tacho* «чоловічий, мужній», феміністками використовується як принизливе слово; *numero uno* «кращий»; *calaboose* «в'язниця», *bronc (o)* «необ'їжджений кінь, мустанг»; *vamoose* «йти, залишати» (від іспанського *vamos* – підемо); *loco* «божевільний» та ін.

e. g. Mary is *numero uno* in our office. You'll have to ask her.

e. g. We'll take a chance of going to the *calaboose*.

e. g. "When the canteen reopens we'll wheel'em back up, an'you tell Lillie no chattin'up the blonde Puss in Boots, *savvy*?"

"*I savvy, sarge!*".

Таким чином, словотворчі процеси, що відбуваються в сучасному американському сленгу, свідчать про те, що дана мовна сфера перебуває в постійному русі і розвитку. Цей поступальний рух і розвиток забезпечуються з одного боку, тісним взаємозв'язком сленгової лексики з лексикою літературного стандарту (тобто суто лінгвістичними факторами), а з іншого боку, зовнішніми, екстралінгвістичними факторами, такими як людина, інформація, суспільство.

1. Які основні шляхи збагачення словарного складу нестандартної лексики?

2. Л. Соудек щодо словотвірних прийомів при утворенні субстандартної лексики.

3. Основні прийоми словотворення американських соціальних діалектів на сучасному етапі.

4. Наведіть приклади використання метафори в сленговій лексиці.

2.10. Американський сленг як спосіб комунікації. Сфери використання сленгу.

Свого часу відомий англійський дослідник сленгу і лексикограф Е. Партрідж (1948) писав, що мова освічених американців відрізняється від мови освічених англійців «більш гостинним ставленням до сленгу». Американці вживають у своєму мовленні більше сленгу, ніж носії будь-якої іншої мови. Це підтверджується таким загальновідомим фактом, як значна мобільність американського суспільства: «американці не знають спокою і постійно переїжджають з місця на місце і змінюють роботу з однієї на іншу». Американці прив'язані не до свого коріння, а до тієї соціальної групи, до якої хочуть належати, і це відбивається в їхній мові (Flexner 1967).

Не підлягає ніякому сумніву те, що сленг у Сполучених Штатах Америки вийшов далеко за межі своєї первинної та основної комунікативної сфери – сфери побутового спілкування – і використовується як стилістичний засіб у найрізноманітніших функціонально-стилістичних і жанрових різновидах мови.

Слово – основна одиниця мови. Для успішної комунікації, крім доброго знання мови, потрібні загальні фонові знання. В акті комунікації на побутовому рівні комуніканти свого кола вживають знижену лексику, у даному випадку йдеться про американський загальний сленг. Мета

комунікації – встановлення взаєморозуміння в різноманітній людській діяльності, можливість впливати на поведінку співрозмовника, домагатися виконання своїх інтенцій і цілей. Як правило, комунікація на побутовому рівні завжди в динаміці, і в дискурсі активно функціонують лексико-фразеологічні одиниці (Волошин 2000).

Вихідною формою людського спілкування є усна комунікація. Щоб задовольнити комунікативні потреби мовців використовуються лексично-фразеологічні одиниці, у тому числі літературна мова і знижена, нестандартна лексика. Слід погодитися з тим, що вживання виключно літературної мови не тільки не потрібно, але навіть може сприйматися як порушення природного акту комунікації. Це стає більш зрозумілим, якщо вслухатися в живу розмовну мову носіїв мови, особливо молодих, в усному мовленні яких присутні загальні і спеціальні сленгізми американського варіанта розмовної мови, що вживаються певною віковою групою, як правило, на всій території США. Звичайно, останнє відноситься, в основному, до загального американського сленгу, який зрозумілий усім комунікантам, незалежно від віку, статі, освіти, віросповідання, професії, роду занять, місця проживання тощо. Саме жива мова, у тому числі і мова вулиці, звичайних носіїв мови, а також людина як істота, яка говорить, *homo loquens*, нові потреби і інтереси суспільства, що розвивається, пов'язані з самосвідомістю, творчий характер реально функціонуючої в процесі комунікації живої мови й інші чинники змусили лінгвістів повернутися обличчям до промовистої особистості (Судзіловській 1973).

У центрі уваги опинилася діяльність людини, що забезпечує їй орієнтацію в світі, його практичне освоєння, пізнання і розуміння процесів, які відбуваються в зовнішньому і внутрішньому для неї світі. Цей перехід на осягнення «глибинних» зв'язків і відносин у природі вплинув і на методи вивчення мовних систем, в яких стали виявлятися «глибинні» структури, прихована за ними суть і закономірності їх трансформацій у ході організації висловлювання, де провідна роль належить не тільки тому, хто говорить, а й

адресату, бо від його розуміння залежать умови удачі комунікативної діяльності. Загальний американський сленг зрозумілий більшості населення США, тобто він входить у загальнонародну повсякденну мову, яка, за В. М. Телія (1988), є сховищем, транслятором і знаковим втіленням культури.

Що означають у даний час, наприклад, такі (колись усім відомі) слова з царини сленгу, як *lounge lizard* або *sockdolager*? «The American Heritage» навіть не реєструє сленгізм *lounge lizard*, а сленгізм *sockdolager* супроводжується позначкою *archaic*. Лише за допомогою словників більш раннього видання можна дізнатися і зрозуміти, що слово-кліше *lounge lizard* раніше вживалося в значенні «завсідник дансингів», а *sockdolager* – «вирішальний аргумент». Отже, для сучасного американця, не кажучи вже і про іноземця, ці слова не дуже зрозумілі, так як вони остаточно вийшли з моди. Сленг зазвичай зрозумілий у той час, коли він уживається в мові в ту чи іншу епоху.

У той же час, багато слів зі сфери сленгу в кінцевому рахунку затверджуються в мові, стаючи її складовою частиною. Значення слова *bonus* (бонус, премія) колись було відоме тільки вузькому колу біржових маклерів, зараз же дане слово – складова частина як англійської, так і російської мови. Американський сленг присутній у всіх мовних джерелах, яку б ділянку не зачепи, наприклад: мова іммігрантів, наркоманів, моряків, студентів, залізничників тощо. На особливу увагу заслуговує та частина студентського сленгу, що представляє собою емоційно забарвлену лексику, найчастіше з глузливою, іронічною або пародійною конотацією, що, загалом, характерно для будь-якого професійного жаргону.

Порівняйте, наприклад, сленгове *bacon* і *police* – поліцейські; *beef* і *problem* – розбіжність, проблема; *buffalo chick* і *fat female* – товста жінка, *mule with a broom* і *a very ugly girl* – дуже невродлива дівчина; *business class* і *fat, too large to fit in a normal-sized seat* – занадто товстий, щоб розміститися на звичайному сидінні; *dark side* і *the student neighborhood* – студентський район, *seed* і *offspring, child* – нащадок, дитина; *dome* і *one's head, skull* – голова; *fruit*

i a loser, stupid person – дурень; *Death Star* і *Social Science Building at UCD* – будівля суспільних наук у Каліфорнійському університеті в Девісі та багато інших. Як видно з прикладів, в утворенні цих одиниць значну роль грає метафоричне перенесення.

Активне вживання сленгу в комунікації цілком природно знаходить своє відображення в американській літературі, засобах масової інформації, мистецтві, різних сферах суспільного життя. Лексичні та фразеологічні одиниці американського сленгу використовуються як у мові героїв, так і в авторському описі.

У США одна з найбільш поширених сфер, в якій формуються і функціонують сленгізми, – засоби масової інформації. На думку А. В. Гусякової (2008), понад 60% сленгізмів виникають саме в цій сфері. У пошуках експресії, способів вираження оцінки засоби масової інформації звертаються до знижених і нелітературних лексичних одиниць, які володіють значними стилістичними ресурсами і оживляють мову газет (друкованих та електронних), телепередач, блогів. Привабливість сленгової лексики настільки значна, що журналісти не можуть нехтувати звичними слівцями або вільною побудовою фраз.

За спостереженнями лінгвістів, сленгізми володіють більш яскравою експресією, викликаною їх походженням і входять до системи виразних засобів публіцистичного стилю, є благодатним матеріалом для взаємодії з читачами і слухачами. Сленгізми здійснюють у публіцистиці оціночну функцію. Більш того, сленгове слово, що характеризується лаконічністю і простотою, має здатність дуже ясно і точно виражати найскладніші поняття, дотримуючись принципу «мовної економії». В американській публіцистиці подібна тенденція простежується особливо чітко. Уживання сленгізмів у публіцистиці сприяє максимальному наближенню до ясності, стислості і виразності в текстах. Наприклад, у заголовку статті “Judge Oks World Com’s deal with creditors” газетного видання *USA Today* (July 19, 2002 Money 1B) автор статті вживає сленгове дієслово *to OK* (погоджуватися, давати добро)

замість синонімічних йому дієслів to agree, to accede, to assent та ін., щоб привернути увагу читачів.

Таким чином, американський сленг у текстах засобів масової інформації – один з ефективних засобів творення оцінки в публіцистиці. Відносячись до категорії оціночної лексики, сленг сприяє постійному оновленню мови журналістів і тим самим допомагає здійснювати одну з найбільш значущих функцій газетно-публіцистичного стилю – функцію впливу, а, отже, прагматичну функцію мови.

Використання сленгу в американській художній літературі спирається на давню традицію, що сходить до Д. Раньона, в оповіданнях якого, що оспівують «бурхливі 1920-ті роки» (the roaring twenties), сленг фігурує не тільки в мові персонажів, а й в авторському оповіданні. Порівняйте наступні приклади комічного контрасту сленгу і пародійно-книжкової лексики в оповіданні Д. Раньона “The Three Wise Guys”: One cold winter afternoon I am standing at the bar in Good Time Charley’s little *drum* in West 49th Street, partaking of a mixture of rock candy and rye whisky, and this is a most surprising thing for me to be doing, as I am by no means a *rumpot*, and very seldom indulge in alcoholic beverages in any way, shape, manner or form...

...he is the largest *puller* on the Atlantic Seaboard. In fact, for upwards of ten years, Blondie is bringing *wet goods* into New York from Canada, and in all this time he never gets a *fall*, which is considered a phenomenal record for an operator as extensive as Blondy.

Порівняйте книжкове partake, indulge in alcoholic beverages, phenomenal record і сленгізми *drum* «кабачок», *rumpot* «п’яниця», *puller* «контрабандист», *wet goods* «спиртне», *fall* «арешт».

Пізніше традицію Д. Раньона продовжив Дж. Селінджер, у повісті якого «Над прірвою в житті» оповідання також ведеться від імені оповідача, мова якого насичена сленгом.

Наведемо кілька прикладів сленгових виразів:

- The manager *benched warmer* the entire sales staff for cheating on their expense report.
- *Big brother* has fixed it so that you can't even babysit without paying taxes.
- *Big John* is going to have deal with you.
- Please stop *clowning around* and get to sleep.
- This day is *a drag*.
- I heard that Bruno *fell*.
- Give me *a buzz* sometime.
- Wally is a real *go-getter*.
- She is *the big noise* in Washington right now.
- That's the end. The company is *belly up*.
- Gert had to get home and *get a fix*.
- Stop your *beefing*.
- I'm just *beat*!
- I worked as a bridge painter for 25 years until they *benched* me.

У наведених прикладах усної комунікації сленгові лексичні та фразеологічні одиниці мають наступні значення: *to bench warmer* – запасний гравець, *Big brother* – чиновник, *Big John* – поліція, *To clown around* – нерозумно поводитися, *a drag* – нудота, *to fall* – бути заарештованим, *a buzz* – дзвінок, *go-getter* – енергійна людина, *the big noise* – велика цяця, *belly up* – збанкрутувати, *to get a fix* – прийняти наркотики, *to beef* – скаржитися, *to beat* – втомлюватися, *to bench* – відправити на пенсію (Wentworth, Flexner 1975).

Так само часто в актах комунікації зустрічаються фразеологічні сполучення і ідіоматичні вирази, які характерні для американського варіанта англійської мови: *to beat one's brains out* – ламати голову над чим-небудь, *be from Missouri* – бути скептиком, *chew the fat* – пліткувати, *do a land-office business* – мати багато клієнтів, *drop the ball* – зробити дурну помилку, *feel like two cents* – погано себе почувати, *Johnny-on-the-spot* – хлопчик на побігеньках, *Lately-come-lately* – новачок, *live high off the hog* – жити в розкоші, *rest on one's oars* – зробити перепочинок.

Для американського сленгу характерний також і незвичайний для цього лексичного шару інноваційний процес, коли сленгові інновації створюються на вершині соціальної піраміди, а потім поширюються до її основи. Поширення сленгу «зверху вниз» має місце, наприклад, у тих випадках, коли письменники, публіцисти, діячі театру і кіно не тільки популяризують сленг, але і створюють власні сленгізми, частина яких стає загальноживаними. У «Словнику американського сленгу» (Wentworth, Flexner 1975) такі одиниці позначаються терміном «синтетичний сленг». Одним з творців «синтетичного сленгу» був згаданий вище Д. Раньон, який створив, зокрема, за сленговими моделями римований псевдолатинізм *phonus-balonus* від сленгових *phoney* «липовий» і *baloney* «нісенітниця». Широко використовувана в сленгу модель стягнення лягла в основу створених відомим американським радіокоментатором У. Уінчелом неологізмів *infanticipate* (= *anticipate a baby; be pregnant*) і *Renovate* «знову стати холостим, отримавши розлучення в Рено (штат Невада)». Низка синтетичних сленгізмів, які увійшли в широкий ужиток, була створена популярними комедійними артистами: *Hey, Abbott!* (вітання), *I dood it* (= *I did it*), *you're a good one* «гарний гусак» та ін.

Сленгізм *goon* «громила», «головоріз» проник до сленгу з коміксів Е. Сігара, в яких фігурував персонаж під цим ім'ям. Вислів *to put the whammy* (on someone) «зачарувати, позбавити свідомості, паралізувати» набув популярності дякуючи серії коміксів Е. Кепа «Ліл Ебнер». У цих же коміксах з'явилося слово *shmoos* «міфічна тварина, яка несе яйця і дає молоко», що увійшло до загального сленгу.

Без використання зниженої лексики в актах комунікації в результаті, як правило, отримуємо прісну, нудну, невиразну мову, позбавлену емоційних обертонів, образності, яскравості, барвистості, різних конотативних відтінків. А так як кожен мовець намагається більш емоційно і дотепно донести свою думку до співрозмовника, то він і вдається до знижених лексико-фразеологічних одиниць американського варіанта англійської мови.

Усе це дозволяє говорити про поліфункціональність сленгу в актах комунікації, де він займає досить важливе місце.

1. *Охарактеризуйте відношення американців до сленгу.*
2. *Як сленг відображується в засобах масової інформації у США?*
3. *Охарактеризуйте роль письменника Д. Раньона в популяризації американського сленгу.*
4. *Як ви розумієте термін «синтетичний сленг»?*

Висновки та узагальнення до другого розділу

Аналіз питання «Особливості американських соціальних діалектів» свідчить про те, що американські соціальні діалекти є феноменом і, безсумнівно, заслуговують серйозного вивчення. У них знайшли втілення численні соціальні процеси і соціально-психологічні настанови американського суспільства. Сленг є одним з джерел поповнення лексики американського варіанту літературної англійської мови і одним з елементів американської культури. Швидкоплинність мовних процесів, що розгортаються у сленгу буквально на наших очах, робить його природною експериментальною лабораторією для спостереження над функціонуванням мови в соціальному контексті.

Соціальні діалекти представлені в США професійними діалектами, груповими (корпоративними) жаргонами, а також жаргонами (арго) декласованих елементів суспільства. В англійській лексикологічній традиції ці мовні підсистеми зазвичай включаються в поняття *сленг*, або, точніше, *спеціальний сленг*, протиставлений загальному сленгу, що входить до загальноживаного просторіччя.

Американський сленг отримав свій відбиток у низці широко відомих спеціальних словників: словник Л. В. Бері і М. Ван ден Барка “The American thesaurus of slang with supplement” (1947), «Словник американського сленгу» Г. Уентуорта і С. Б. Флекснера (1960), «Словник американського сленгу» Р. А. Спіерса (1989) та ін. Зазначені видання довгі роки є знаковими для філологів багатьох країн і тих, хто цікавиться питаннями нестандартної лексики.

У Сполучених Штатах Америки користуються популярністю професійні (військовий, космонавтів, моряків, програмістів), групові (корпоративні) жаргони (молодіжний, студентський, шкільний, субкультур). Студентський сленг становить основу американської молодіжної мови. Серед причин популярності студентського сленгу можна назвати те, що він створюється насамперед у молодіжному середовищі та визначає належність мовця до тієї чи іншої групи, будь то молодь у цілому, студентська спільнота або представники братства (fraternity) всередині студентського колективу.

За своїми функціями і структурою органічним елементом американського сленгу є арго. Основна функція арго – функція конспіративної (езотеричної) комунікації, хоча при цьому арго може також використовуватися в ролі своєрідного емоційно-експресивного засобу.

Одним з компонентів загальнонародного просторіччя, що знаходиться за межами літературної мови, є загальний сленг. Він характерний для розмовної мови населення Сполучених Штатів Америки. Одиниці спеціального сленгу – жаргонізми й арготизми – відображають спеціальні установки членів соціальної групи, властиве їм почуття солідарності і часом вороже, неприязне, глузливе ставлення до сторонніх.

Доля жаргонізмів і арготизмів неоднакова. Багато з них швидко виходять з ужитку в зв'язку з природним процесом старіння жаргонної і арготичної лексики. Інші отримують нове життя в так званому загальному сленгу. Процес переходу лексики зі спеціального до загального сленгу іноді не супроводжується жодними семантичними змінами. Однак частіше процес

деспеціалізації жаргонізмів супроводжується тими чи іншими семантичними зрушеннями. Іноді має місце генералізація значень. В інших випадках відбуваються метонімічні зрушення. Іноді перехід тієї чи іншої одиниці зі спеціального сленгу до загального супроводжується вторинною метафоризацією. Разом з тим, значна частина сленгізмів з самого початку існувала в якості одиниць загального сленгу.

Сучасний американський сленг є відкритою для зовнішнього світу мовної системою, з якою він перебуває в безперервній взаємодії. Результатом такої взаємодії є утворення нових лексичних одиниць. Серед шляхів поповнення американського сленгу виділяються: створення аналогічних слів, з повторюваним другим опорним компонентом, контамінація, подвоєння, аббревіація, зворотне утворення, римована субституція, конверсія, утворення нових сленгових слів за аналогією з уже наявними одиницями, семантична деривація, запозичення з інших мов. Результати дослідження показали, що в лексико-семантичному словотворенні в сленгу помітну роль відіграє метафора. Метафоричний перенос значення відбувається на основі подібності зовнішніх характеристик, функцій і аналогії, у більшості випадків заснованої на психологічних асоціаціях між позначаємими явищами. Морфологічні та синтаксичні словотвірні процеси, що відбуваються в сучасному американському сленгу, свідчать про те, що дана мовна сфера перебуває в постійному русі і розвитку. Цей поступальний рух і розвиток забезпечуються, з одного боку, тісним взаємозв'язком сленгової лексики літературного стандарту (тобто суто лінгвістичними факторами), а з іншого боку, зовнішніми, екстралінгвістичними факторами, такими як людина, інформація, суспільство.

Сленг у Сполучених Штатах Америки вийшов далеко за межі своєї первинної й основної комунікативної сфери – сфери побутового спілкування і використовується в якості стилістичного засобу в найрізноманітніших функціонально-стилістичних і жанрових різновидах мови. Активне вживання сленгу в комунікації цілком природно знаходить своє відображення в

американській літературі, засобах масової інформації, мистецтві, різних сферах суспільного життя. Лексичні та фразеологічні одиниці американського сленгу використовуються як у мові героїв, так і в авторському описі.

Незважаючи на численні дослідження американських соціолектів ХХ – ХХІ ст. (у студіях мовознавців різних країн), у лінгвістиці до цього часу залишається низка білих плям, нерозв'язаних питань, протиріч у їх трактуванні. Бракує відповідних теоретичних праць лінгвістичного характеру, фундаментальних робіт з комплексного, узагальнювального дослідження зазначеного питання. Недостатньо зіставних досліджень американських соціальних діалектів з іншими варіантами англійської мови (британським, канадським, австралійським, новозеландським). Наявні праці не дають достатньо чіткої характеристики змін, що трапилися в американських соціальних діалектах, особливо на переломі ХХ – ХХІ ст., висвітлюють лише окремі аспекти цих лінгвістичних явищ.

Вивчення розділу «Особливості американських соціальних діалектів» дасть студентам змогу: 1) глибоко оволодіти знаннями щодо характеристики, особливостей американських соціальних діалектів ХХ – ХХІ ст., зокрема питаннями структури, трактування й розуміння професійного, групового жаргону, аргі злочинного світу, загального й спеціального сленгу в американській лінгвістиці; рухомості, нестійкості соціолектів, лексичних особливостей, словотвірних процесів, сфери використання тощо; 2) побачити оригінальність, глибину, витонченість, життєздатність американського сленгу, жаргону, аргі; необхідність їх існування в американській лінгвістиці; 3) засвоїти, досягти розуміння наведених сленгових слів та виразів.

Тестові завдання до другого розділу.

1. Соціальні діалекти представлені в США

а) кентом, арго, жаргоном, сленгом;
б) загальним сленгом, професійним сленгом, груповими жаргонами;
в) загальним сленгом, спеціальним сленгом, професійним жаргоном;
г) професійними діалектами, груповими (корпоративними) жаргонами, жаргонами (арго) декласованих елементів суспільства, загальним сленгом.

2. Автором «Тезаурусу американського сленгу» (1947) є

- а) Е. Партрідж;
- б) Л. В. Бері і М. Ван ден Барк;
- в) Р. А. Спіерс;
- г) Г. Уентуорт і С. Б. Флекснер.

3. Військова лексика, на думку Г. О. Судзіловського, складається з компонентів

- а) двох;
- б) трьох;
- в) чотирьох;
- г) п'яти.

4. Висловлювання «Молодь у віці від 17 до 24 років є найбільш активним елементом, що формує американський сленг» належить

- а) В. О. Хом'якову;
- б) Л. Соудеку;
- в) Л. О. Ставицькій;
- г) С. Б. Флекснеру.

5. Основу американської молодіжної мови складає

- а) шкільний сленг;
- б) сленг субкультур;
- в) студентський сленг.
- г) сленг вулиці.

6. Сленг студентів складається з

- а) спеціального університетського сленгу й загального сленгу;
- б) молодіжного й загального сленгу;

- в) студентського й шкільного сленгу;
- г) групового (корпоративного) й студентського сленгу.

7. Висловлювання «Кожне замкнене співтовариство або однорідна група людей схильна до того, щоб мати свою особливу мову, жаргон» належить

- а) О. Д. Швейцеру;
- б) М. Марплзу;
- в) Л. Блумфілду;
- г) М. М. Маковському.

8. Арго виникає, утворюється

- а) стихійно;
- б) штучно;
- в) злочинцями;
- г) письменниками.

9. Арго носить характер

- а) не конспіративний;
- б) нейтральний;
- в) конспіративний;
- г) закодований.

10. Арго утворюються за тими ж моделями, що й одиниці

- а) сленгу;
- б) літературної мови;
- в) койне;
- г) просторіччя.

11. Загальний сленг

- а) протиставлений літературній мові;
- б) є частиною літературної мови;
- в) є частиною літературної мови і побутово-розмовного мовлення;
- г) є частиною мови кокні.

12. Висловлювання «Між літературною лексикою і сленгом знаходиться проміжна “сіра зона”» належить

- а) Г. Бредлі;
- б) К. Ібле;
- в) Г. В. Рябичкіній;
- г) О. Д. Швейцеру.

13. Для жаргонізмів і арготизмів більш характерне

- а) рухомість, нестійкість лексики;
- б) стійкість;
- в) консервація;
- г) тривале існування.

14. Найбільш широкі синонімічні ряди утворюються у сленгу навколо поняття

- а) джентльмен;
- б) добропорядна жінка;
- в) чесний трудівник;
- г) п'яний.

15. На думку Л. Соудека (1967), у словотворенні нестандартної американської лексики провідне місце займають

- а) афіксація, словоскладання;
- б) контамінація, аббревіація, афіксація;
- в) словоскладання, редуплікація;
- г) римована субституція, конверсія, семантична деривація.

16. У мові сучасної преси США звертає на себе увагу такий спосіб утворення сленгової лексики, як

- а) запозичення;
- б) метафоризація;
- в) метонімія;
- г) конверсія.

17. Автором дослідження «Соціальна маркірованість слова в сучасній англійській мові» (1977), в якому приділено значну увагу проблемі метафоричного переносу значень в американському сленгу є

- а) Р. І. Розіна;
- б) Р. А. Спіерс;
- в) І. Р. Гальперін;
- г) Г. Л. Менкен.

18. Метафоризація з розвитком мови, сленгу

- а) затухає;
- б) розширюється;
- в) зовсім пропадає;
- г) повільно пропадає.

19. У засобах масової інформації США виникає сленгізмів (відсоток)

- а) більш 60%;
- б) 75%;
- в) більш 40%;
- г) 20%.

Список рекомендованої літератури до другого розділу

(Примітка: У списку рекомендованої літератури до другого розділу цифра у дужках (поряд з порядковим номером) означає порядковий номер джерела в бібліографічному списку.)

1.(1). Андреева Г. Р. Лексико семантические особенности специального сленга : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2004. 177 с.

2.(3). Беляева Т. М., Хомяков В. А. Нестандартная лексика английского языка. Ленинград : Изд-во ЛГУ им. А. А. Жданова, 1985. 135 с.

3.(4). Борисов В. В. Аббревиация и акронимия: Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках. Москва : Воениздат, 1972. 320 с.

4.(7). Волошин Ю. К. Американский студенческий социолект. *Лингвистические единицы разных уровней в языке и речи* : сборник научных трудов. Краснодар, 1988. С. 15–20.

5.(8). Волошин Ю. К. Общий американский сленг: состав, деривация и функция (лингвокультурологический аспект) : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.19. Краснодар, 2000. 341 с.

6.(9). Гак В. Г. Метафора: универсальное и специфическое. *Метафора в языке и тексте*. Москва : Наука, 1988. С. 11–26.

7.(12). Гусякова А. В. Особенности современного американского сленга (на материале прессы США за последнее десятилетие) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2008. 171 с.

8.(16). Ласкина Е. Е. Американский сленг как способ коммуникации. *Гуманитарные и социальные науки*. Ростов-на-Дону, 2013. № 1. С. 192–197.

9.(17). Лихачев Д. С. Черты первобытного примитивизма воровской речи. *Язык и мышление – Le langage et la mentalité* : сборник Ин-та яз. и мышл. им. Н. Я. Марра. Москва; Ленинград : Изд-во АН СССР, 1935. № 3–4. С. 47–100.

10.(22). Мозжухин К. Е. Сленг в речи студентов американских университетов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 194 с.

11.(26). Розина Р. И. Социальная маркированность слова в современном английском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1977. 201 с.

12.(27). Скворцов Л. И. Литературный язык, просторечие и жаргоны в их взаимодействии. *Литературная норма и просторечие*. Москва : Наука, 1977. С. 29–57.

13.(29). Судзиловский Г. А. К вопросу о «сленге» в английской военной лексике (специфическая часть эмоционально окрашенного слоя военной лексики) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук. Калинин, 1954.

- 14.(30). Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Москва : Воениздат, 1973. 182 с.
- 15.(31). Телия В. Н. Предисловие. *Метафора в языке и тексте*. Москва : Наука, 1988. С. 3–10.
- 16.(34). Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
- 17.(36). Хомяков В. А. Нестандартная лексика в структуре английского языка национального периода : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук. : спец. 10.02.04 «Германские языки». Ленинград, 1980. 39 с.
- 18.(37). Швейцер А. Д. Социальная дифференциация английского языка в США. Москва : Наука, 1983. 216 с.
- 19.(42). Berrey L. V., Van den Bark M. The American thesaurus of slang with supplement. New York : Crowell, 1947. 1272 p.
- 20.(47). Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.
- 21.(52). Jespersen O. Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View. Oslo : H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 1925. 221 p.
- 22.(56). Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation. München : Verlag C. H. Beck, 1969. xxvii, 545 p.
- 23.(58). Marples M. The University Slang. London : Williams & Norgate, 1950. 187 p.
- 24.(61). Meyer P. L. Slang in the Halloved Halls of Learning: A Sociolinguistic Analysis. *American Speech*. 1976. LVI.
- 25.(64). Partridge E. The world of words. An introduction to language in general and to English and American in particular. London : Hamish Hamition, 1948. 201 p.
- 26.(65). Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English: in. 2 vol. London : Hardback Publisher: Routledge, 1970. Vol. 1. 974 p.

27.(67). Poston L. Some Problems in the Study of Campus Slang. *American Speech*. 1964. Vol. 39, № 2. P. 114–123.

28.(70). Soudek L. Structure of substandard words in British and American English. Bratislava : Slovenska akad. vied, 1967. 228 p.

29.(71). Spears R. A. NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. Москва : Рус. яз., 1991. xv, 528 p.

30.(77). Wentworth H., Flexner S. B. Dictionary of American slang. New York : Thomas Y. Crowell Publishers, 1975. XVIII, 766 p.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

Основна література

1. Андреева Г. Р. Лексико-семантические особенности специального сленга : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2004. 177 с.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. Москва : Советская Энциклопедия, 1966. 608 с.
3. Беляева Т. М., Хомяков В. А. Нестандартная лексика английского языка. Ленинград : Изд-во ЛГУ им. А. А. Жданова, 1985. 135 с.
4. Борисов В. В. Аббревиация и акронимия: Военные и научно-технические сокращения в иностранных языках. Москва : Воениздат, 1972. 320 с.
5. Будагов Р. А. Что такое общественная природа языка? *Вопросы языкознания*. Москва : Наука, 1975. № 3. С. 3–26.
6. Бурдин Л. С. О соотношении общего и специального сленга в современном английском языке. *Теория и практика лингвистического описания разговорной речи* : тезисы докладов межвузовской конференции. Горький : ГГПИИЯ, 1966. С. 52–64.
7. Волошин Ю. К. Американский студенческий социолект. *Лингвистические единицы разных уровней в языке и речи* : сборник научных трудов. Краснодар, 1988. С. 15–20.
8. Волошин Ю. К. Общий американский сленг: состав, деривация и функция (лингвокультурологический аспект) : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.19. Краснодар, 2000. 341 с.
9. Гак В. Г. Метафора: универсальное и специфическое. *Метафора в языке и тексте*. Москва : Наука, 1988. С. 11–26.
10. Гальперин И. Р. О термине «слэнг». *Вопросы языкознания*. Москва : Изд-во АН СССР, 1956. № 6. С. 107–114.

11. Гуральник Т. А. Особенности молодежного сленга в американском варианте современного английского языка. *Семантика и прагматика языка в диалоге культур*. Самара : Самарский госуниверситет, 1999. С. 61–67.
12. Гусякова А. В. Особенности современного американского сленга (на материале прессы США за последнее десятилетие) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2008. 171 с.
13. Иванова Г. Р. Функции слэнга в речевой деятельности американских студентов. *Когнитивные и коммуникативные аспекты английской лексики*. Москва : МГЛУ, 1990. С. 127–134.
14. Иванова Г. Р. Территориальная дифференциация английского университетского сленга (синхронно- диахроническое исследование) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1991. 200 с.
15. Коноплева Ю. В., Пинягин Ю. Н. Американский сленг: структура и зоны семантической аттракции. *Социолекты современного английского языка*. Пермь, 1999. С. 42–56.
16. Ласкина Е. Е. Американский сленг как способ коммуникации. *Гуманитарные и социальные науки*. Ростов- на- Дону, 2013. № 1. С. 192–197.
17. Лихачев Д. С. Черты первобытного примитивизма воровской речи. *Язык и мышление – Le langage et la mentalité* : сборник Ин-та яз. и мышл. им. Н. Я. Марра. Москва; Ленинград : Изд-во АН СССР, 1935. № 3–4. С. 47–100.
18. Маковский М. М. Английские социальные диалекты (онтология, структура, этимология) : учебное пособие. Москва : Высшая школа, 1982. 135 с.
19. Марочкин А. И. Лексико- фразеологические особенности молодежного жаргона (на материале речи молодежи г. Воронежа) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 «Русский язык». Воронеж, 1998. 16 с.

20. Матюшенков В. С. Словарь английского сленга. Особенности употребления сленга в Северной Америке, Великобритании и Австралии. Москва : Флинта, 2002. 176 с.
21. Миралаева О. Д. Современный русский молодежный жаргон (социолингвистическое исследование) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языкознания». Москва, 1994. 19 с.
22. Мозжухин К. Е. Сленг в речи студентов американских университетов : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 194 с.
23. Овденко А. В. Специфика полисемии и омонимии разностилевых слов (на материале американского сленга XX века) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Калинин, 1973. 190 с.
24. Ондрус П. К вопросу о характеристике и классификации социальных диалектов. Вопросы языкознания. Москва : Наука, 1975. № 5. С. 110–113.
25. Розенталь Д. Э., Голуб И. Б., Теленкова М. А. Современный русский язык. Москва : Айрис-Пресс, 2004. 448 с.
26. Розина Р. И. Социальная маркированность слова в современном английском языке : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 1977. 201 с.
27. Скворцов Л. И. Литературный язык, просторечие и жаргоны в их взаимодействии. *Литературная норма и просторечие*. Москва : Наука, 1977. С. 29–57.
28. Старцева Е. С. Основные черты, характерные для сленгизмов. *Филологические науки*. 2001. № 5. С. 164–183.
29. Судзиловский Г. А. К вопросу о «сленге» в английской военной лексике (специфическая часть эмоционально окрашенного слоя военной лексики) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук. Калинин, 1954.
30. Судзиловский Г. А. Сленг – что это такое? Английская просторечная военная лексика. Москва : Воениздат, 1973. 182 с.

31. Телия В. Н. Предисловие. *Метафора в языке и тексте*. Москва : Наука, 1988. С. 3–10.
32. Турченко Л. В. О некоторых специфических чертах новозеландского сленга. *Аспекты языковой полисемантики*. Харьков, 1989. С. 121–137.
33. Хомяков В. А. О термине «сленг» (Из истории вопроса). *Вопросы теории английского и немецкого языков* : учен. зап. Ленинград : Ленинградск. гос. пед. ин-т им. А. И. Герцена, 1969. Т. 352. С. 68–80.
34. Хомяков В. А. Введение в изучение слэнга – основного компонента английского просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед-й ин-т, 1971. 104 с.
35. Хомяков В. А. Структурно-семантические и социально-стилистические особенности английского экспрессивного просторечия. Вологда : Вологодский гос-й пед. ин-т, 1974. 104 с.
36. Хомяков В. А. Нестандартная лексика в структуре английского языка национального периода : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки». Ленинград, 1980. 39 с.
37. Швейцер А. Д. Социальная дифференциация английского языка в США. Москва : Наука, 1983. 216 с.
38. Юганов И., Юганова Ф. Словарь русского сленга (сленговые слова и выражения 60–90-х годов). Москва : Метатекст, 1997. 304 с.
39. Allen I. L. *The city in slang: New York life and popular speech*. New York; Oxford : Oxford university press, 1933. 307 p.
40. Andersson L., Trudgill P. *Bad Language*. Oxford; Cambridge (Mass) : Blackwell, 1990. 202 p.
41. Annandale Ch. *The concise English dictionary*. London : Blackie and Son Ltd, 1910. XVI, 848 p.
42. Berrey L. V., Van den Bark M. *The American thesaurus of slang with supplement*. New York : Crowell, 1947. 1272 p.

43. Bloomfield L. *Language*. New York : Holt, Reinhart and Winston, 1984. 566 p.
44. Chapman R. L. *American Slang*. New York : Harper & Row, Publishers, Inc., 1987. xiii, 499 p.
45. Dumas B. K., Lighter J. Is slang a word for linguistics? *American Speech, Alabama*. 1978. Vol. 53, № 1. P. 5–17.
46. Farmer J. S., Henley W. E. *Slang and its Analogues. Past and Present. A Dictionary, Historical and Comparative, of the Heterodox Speech of All Classes of Society for more than Three Hundred Years. With Synonyms in English, French, German, Italian, etc. : in 7 vol. MDCCCXC, 1890. Vol. 1. Reprinted / New York : Kraus Reprint Corporation, 1974. Vol. 1. x, 405 p.*
47. Flexner S. B. Preface. *Dictionary of American slang*. New York : Crowell company, 1967. P. vi–xv.
48. Greenough J. B., Kittredge G. L. *Words and their ways in English speech*. New York : The Macmillan Company, 1929, 431 p.
49. Grose F. *A Classical Dictionary of the Vulgar Tongue*. London : Printed for S. Hooper, 1785. v, 182 p.
50. Halliday M. A. K. *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. London : Arnold, 1978. 256 p.
51. Hayakawa S. T. *Language in thought and action*. New York : Harcourt, Brace & Co, 1941. 196 p.
52. Jespersen O. *Mankind, Nation and Individual from a Linguistic Point of View*. Oslo : H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), 1925. 221 p.
53. Kenyon J. S. Cultural Levels and Functional Varieties of English. *National Council of Teachers of English*. 1948. Vol. 10, № 1. P. 31–36.
54. Kratz H. What is college slang? *American Speech*. 1964. Vol. 39, № 3. P. 188–195.
55. Lighter J. E. Introduction. *Random House historical dictionary of American slang*. New York : Random House , 1994. Vol. 1. P. VI–XXXIX.

56. Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation. München : Verlag C. H. Beck, 1969. xxvii, 545 p.
57. Marples M. Public School Slang. London : Constable, 1940. 192 p.
58. Marples M. The University Slang. London : Williams & Norgate, 1950. 187 p.
59. McKnight G. H. English Words and Their Background. New York : D. Appleton, 1923. 449 p.
60. Mencken H. L. The American Language. New York : Alfred A. Knopf, 1919. 396 p.
61. Meyer P. L. Slang in the Hallowed Halls of Learning: A Sociolinguistic Analysis. *American Speech*. 1976. LVI.
62. Microsoft Encarta Encyclopedia, CD-ROM, World English edition, 1997.
63. Partridge E. Slang to-day and yesterday, with a short historical sketch; and vocabularies of English, American, and Australian slang. London : Routledge, 1933. ix, 476 p.
64. Partridge E. The world of words. An introduction to language in general and to English and American in particular. London : Hamish Hamition, 1948. 201 p.
65. Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English: in. 2 vol. London : Hardback Publisher: Routledge, 1970. Vol. 1. 974 p.
66. Partridge E. A Dictionary of Slang and Unconventional English: colloquialisms and catch-phrases, solecisms and catachresis, 8th edition. New-York : Macmillan, 1984. xxiv, 1400 p.
67. Poston L. Some Problems in the Study of Campus Slang. *American Speech*. 1964. Vol. 39, № 2. P. 114–123.
68. Random House historical dictionary of American slang. New York : Random House Reference. Vol. 1. 1994; Vol. 2. 1997.
69. Robertson S. The development of modern English. New York : Prentice-Hall, 1945, 571 p.

70. Soudek L. Structure of substandard words in British and American English. Bratislava : Slovenska akad. vied, 1967. 228 p.
71. Spears R. A. NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. Москва : Рус. яз., 1991. xv, 528 p.
72. Spears R. A. Slang American Style. Chicago : NTC/Contemporary Publishing Company, 1997. 555 p.
73. The New Encyclopedia Britannica. Chicago : Encyclopedia Britannica, 1985. Vol. 10. 1287 p.
74. The Oxford English Dictionary. Oxford : Oxford University Press, 1989. Vol. 20.
75. The Shorter Oxford English Dictionary. Oxford : Oxford University Press, 1973.
76. Thorne T. The dictionary of Contemporary Slang. New York : Pantheon Books, 1990. 583 p.
77. Wentworth H., Flexner S. B. Dictionary of American slang. New York : Thomas Y. Crowell Publishers, 1975. XVIII, 766 p.
78. Whitman W. Slang in America. *The North American Review*. 1885. P. 431–435.

Рекомендована література

1. Агузарова К. К. Семантическая характеристика общего английского сленга (general slang) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Москва, 2005. 110 с.
2. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу. Київ : Логос, 2002. 315 с.
3. Гамов А. Н. Основные способы формирования лексики сленга в английском языке. *Вестник РУДН. Серия : Русский и иностранные языки и методика их преподавания*. 2016. № 1. С. 68–77.

4. Гамов А. Н. Сравнительный анализ общего и специального сленга в макросистеме английского просторечия. *Вестник РУДН. Серия : Теория языка. Семиотика. Семантика*. 2016. № 1. С. 151–163.
5. Гамперц Д. Типы языковых обществ. *Новое в лингвистике. Социолингвистика*. Москва : Прогресс, 1975. Вып. 7. С. 182–198.
6. Годунова Е. В. Этнокультурная специфика английских социальных диалектов в синхронии и диахронии : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 «Теория языка». Москва, 2012. 24 с.
7. Гошева Е. В. Критерии этимологической интерпретации в современном английском сленге. *Ученые записки. Серия : Математика, информатика, филология и лингвистика*. 2011. № 3. С. 223–228.
8. Каменева Н. А. Анализ лексических особенностей английского и русского языков в сфере информационных технологий. *Вестник РУДН. Серия : Лингвистика*. 2019. Т. 23, № 1. С. 185–199.
9. Лебедева А. Роль запозичень з англійської мови у формуванні сучасного російського сленгу (на матеріалі лексикографічних джерел). *Південний архів. Серія : Філологічні науки : зб. наук. праць*. Херсон, 2009. С. 111–115.
10. Макдэвид Р. И. Диалектные и социальные различия в городском обществе. *Новое в лингвистике: Социолингвистика*. Москва : Прогресс, 1975. Вып. 7. С. 363–381.
11. Маковский М. М. Языковая сущность современного английского слэнга. *Иностранные языки в школе*. 1962. № 4. С. 102–112.
12. Миллер А. А. Стилистически сниженная лексика и ее отражение в двуязычных словарях : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание». Алма-Ата, 1972. 38 с.

13. Руденко М. Ю. Арго, жаргон і сленг у європейському й американському мовознавстві: історія і сучасний стан дослідження : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15. Слов'янськ, 2019. 270 с.
14. Руденко М. Ю. Загальнотеоретичне дослідження сленгу в європейському й американському мовознавстві (50-і рр. ХХ ст.–початок ХХІ ст.). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Лінгвістика* : зб. наук. праць / голов. ред. В. Олексенко. Херсон : Херсонський дер. ун-т, 2019. Вип. 35. С. 74–79. (Збірник зареєстровано в міжнародній наукометричній базі Index Copernicus International S. A.).
15. Рюмин Р. В. Вклад С. Б. Флекснера и Г. Уэнворта в американскую субстандартную лексикографию. *Вестник Тюменского государственного университета*. Тюмень, 2006. С. 145–150.
16. Рябичкина Г. В. Английская субстандартная лексикография (середина ХVІ в.–середина ХІХ в.) : монография. Астрахань : Издательский дом Астраханский университет, 2009. 274 с.
17. Рябичкина Г. В. Проблемы субстандартной лексикографии английского и русского языков: теоретический и прикладной аспекты : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.20. Пятигорск, 2009. 503 с.
18. Сирил Ч. Н. Новый сленг в английском языке ХХ века (в сопоставлении с литературным английским языком) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.20. Душанбе, 2007. 286 с.
19. Ускова А. И. Статус арго в английском языке и художественной речи : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Воронеж, 2014. 174 с.
20. Хомяков В. А. Особенности английского экспрессивного просторечия. Вологда : Вологодский гос. пед. ин-т, 1974. 104 с.
21. Хэмп Э. Словарь американской лингвистической терминологии. Москва : Прогресс, 1964. 264 с.
22. Швейцер А. Д. Современная социолінгвістика (Теория, проблемы, методы). Москва : Наука, 1976. 176 с.

23. Andrewes G. Dictionary of the Slang and Cant Languages: ancient and modern. London : G. Smeeton, 1809. 12 p.
24. Annandale Ch. The concise English dictionary. London : Blackie and Son Ltd, 1910. XVI, 848 p.
25. Awdeley [Awdelay] J. The Fraternite of Vacabondes [Fraternite of Vacabondes]. London : [1561; 1565] : W. White, 1603 [British Library, Mic. A. 68000, from the copy in the John Rylands Library, Manchester].
26. Barrère A., Leland C. G. A Dictionary of slang, jargon, and cant, embracing English, American, and Anglo-Indian slang, Pidgin English, tinkers' jargon and other irregular phraseology. With a new Introduction by Eric Partridge : in 2 vol. The Ballantyne Press. MDCCCLXXXIX. Republished by Gale Research Company. Detroit : Gale Research Co., Book Tower, 1967. Vol. 1. P. v–xi, xiii–xxiii.
27. Baumann H., Aaufage D. Londonismen (Slang and Cant). Wörterbuch der Londoner Volkssprache sowie der üblichsten Gauner-, Matrosen-, Sport- und Zunftausdrücke. Mit Einleitung und Musterstücken. Ein Supplement zu allen Englisch-Deutschen Wörterbüchern von H. Baumann. Berlin; Schöneberg : Langenscheidtsche Verlabuchhandlung, 1902. CXVI, 285 p.
28. B. E. A New Dictionary of the Terms Ancient and Modern of the Canting Crew. London : W. Hawes, 1699. [British Library, 1484.b.4].
29. Bee J. Slang. A Dictionary of the Turf, the Ring, the Chase, the Pit, of Bon Ton, and the Varieties of Life. London : T. Hughes, 1823.
30. Bee J. Sportsman's Slang: A New Dictionary of Terms. London : W. Lewis, 1825. XVI, 202 p.
31. Bowen F. C. Sea Slang. London : Sampson, Low, Marston & Co., Ltd., 1929. VI. 293 p.
32. Burke W. J. The Literature of Slang. New York : New York Public Library, 1939. vii, 180 p.
33. Coleman J. The Life of Slang. Oxford : Oxford University Press, 2012. 354 p.

34. Copland R. *The Hye Way to the Spyttell Hous*. London: (Reprinted at London in the Fletestrete at [the] Rose garland, [1517; 1536]).
35. Ducange, Anglicus. *The Vulgar Tongue: A Glossary of Slang, Cant, and Flash Words and Phrases, Used in London, from 1839 to 1859...* Second edition, Improved and much Enlarged. London : Bernard Quaritch, 1859. 80 p.
36. Eble C., Hill C. *Slang and Sociability: ingroup language among college students*. New York : University of North Carolina Press, 1996. 228 p.
37. Egan P. *Boxiana; or, Sketches of Ancient and Modern Pugilism*. London : G. Smeeton, 1818–1824.
38. Egan P. *Life in London; or, the day and Night Scenes of Jerry Hawthorn, Esq. and his Elegant Friend Corinthian Tom, Accompanied by Bob Logic, The Oxonian, in their Rambles and Sprees through the Metropolis*. London : Sherwood, Neely and Jones, 1821.
39. Egan P. *Tom and Jerry; or Life in London. A Musical Extravaganza in Three Acts. To Which is affixed, the most Copious I vocabulary of Flash and Cant yet published. Founded on Pierce Egan’s popular work of “Life in London”*. Dublin : The Bookseller, 1822.
40. Egan P. *Grose’s Classical Dictionary of the Vulgar Tongue. Revised and Corrected*. London : Printed for the Editor, 1823.
41. Egan P. *Songs, Duets, Choruses, &c. in Tom and Jerry. As Sung at the Newcastle Theatre for Several Successive Nights, With Unbounded Applause. With a Glossary of all the Cant and Flash Phrases*. Newcastle : J. Marshall, 1823.
42. Franklyn J. *A Dictionary of Rhyming Slang*. London : Routledge, 1960. xii, 202 p.
43. Fries C. C. *Usage Labels and Dialekt Distribution. Harbrace Guide to Dictionaries*. New York; Burlingame, 1963. P. 148.
44. Garing J. *Penggunaan Jargon oleh Komunitas waria di jejaring sosial „Facebook“*. *Ranah: Jurnal Kajian Bahasa*. 2017. 6, 1. P. 1–29.

45. Gradus ad Cantahrigiam, or, a Dictionary of Terms, Academical and Colloquial, or Cant, which are used at the University of Cambridge, by “A Pembrochian”. London : Thomas Maiden for W. J. and J. Richardson, 1803.

46. Grattan J. H. On Slang, Cant and Jargon. *Transactions of the Yorkshire Dialekt Society*. 1935. Vol. 5, № 36. P. 9–22.

47. Greene R. A. Notable Dicoverie of Coosnage now daily practised by sundry lewd persons, called Conniecatshers, and Crossbiters. London : John Wolfe for T. N., 1579. [British Library, C. 27. B. 20].

48. Harared N. Slang Created and Used in 1Cak.com Site: A Sociolinguistics Study. *Humaniora*. 2018. 9, 2. P. 119–127.

49. Harman Th. A Caveat or Warening for Common Cursetors vulgarely called Vagabones. London : Wylliam Gryffith, 1567. 325 p.

50. Hertzler J. O. A Sociology of Language. New York : Random House, 1964. 574 p.

51. Hitchin Ch. The Regulator or, A Discovery of the Thieves, Thief-takers and Locks. London : T. Warner, 1718. 245 p.

52. Hotten J. C. A dictionary of modern slang, cant and vulgar words, used at the present day in the streets of London. London : John Camden Hotten, Piccadilly, 1860. xvi, 300 p.

53. Kipling R. BarrackRoom Ballads and Other Verses. London : Methuen, 1892. 452 p.

54. Matsell G. Vocabulum, or, the Rogue’s Lexicon. Complied from the most Authentic Sources. New York : George W Matsell & Co, 1859.

55. Miles W. A. Povetry, Mendicity and Crime... to which is added a Dictionary of the Flash or Cant Language, Known to Every Thief and Beggar. London, 1839. 176 p.

56. Morrison A. Tales of Mean Streets. London : Methuen, 1865. 236 p.

57. Nardyuzhev V. I., Nardyuzhev I. V., Marfina V. E., Kurinin I. N. American slang: diachronic analysis. *RUDN Journal of Informatization in Education*. 2017. 14, 4. P. 399–405.

58. Need of a Slang Dictionary. London : The Times, 23 Jun. 1991. P. 18.
59. Partridge E. Usage and Abusage: A Guide to Good English. London : Penguin Books, 1999. 401 p.
60. Pop A. M., Sim M. A. Business English outside the box. Business jargon and abbreviations in business communication. *Annals of the University of Oradea : Economic Science*. 2014. № 24, 2. P. 111–119.
61. Pratama A. D. Y., Artawa K., Yadnya I. B. P., Satyawati M. S. Strategies applied in English into Indonesian translation of prison slang words in “The Shawshank redemption” movie subtitling. *eJournal of Linguistics*. 2016. 10, 2. P. 139–152.
62. Skeat W. W. A Concise Etymological Dictionary of the English Language. Oxford : Clarendon Press, 1958. 663 p.
63. Spears R. A. Slang and euphemism. New York : Jonathan David Publishers, Inc. Middle Village, 1981. xxviii, 448 p.
64. The Flash Dictionary. London : G. Smeeton, 1821. 59 p.
65. Ugot M. From Slang to Acceptability: StyleShifting Variation in English Language Usage by Students of Crutech, Calabar, Nigeria. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. 2014. 3, 1. P. 231–239.
66. Vaux J. H. Memoirs of James Hardy Vaux. Written by Himself... London : W. Clowes, 1819.
67. Webster’s New International Dictionary. Second Edition. Cambridge, Mass : Merriam, 1959. cxxxvi, 3350 p.

ПОКАЖЧИК ІМЕН

- Ален, І. Л. 42
Анандейл, Ч. 14
Андерсон, Л. і Трудгіл, П. 31, 41
Беляєва, Т. М. 81
Бері, Л. В. і Ван ден Барк, М. 58, 98, 102
Блумфілд, Л. 14, 30, 49, 50, 103
Борисов, В. В. 61
Бредлі, Г. 14, 48, 50, 104
Будагов, Р. О. 10
Бурдін, Л. С. 23
Волошин, Ю. К. 19, 68, 91
Гак, В. Г. 85
Гальперін, І. Р. 14, 15, 18, 35, 36, 47, 48, 105
Грінок, Дж. Б. і Кіттрідж, Г. Л. 14, 15, 17, 39, 49
Гувер, Г. К. 80
Гумбольдт, В. 19
Гуральник, Т. А. 18, 27
Гуслякова, А. В. 93
Дандес, А. і Шонхорн, М. Р. 30, 31
Думас, Б. К. і Лайтер, Дж. Е. 26, 40
Єсперсен, О. 14, 15, 20, 26, 48, 82
Жирмунський, В. М. 47
Ібле, К. 14, 49, 104
Іванова, Г. Р. 18, 33, 34, 35
Кеньон, Дж. 37
Кеп, Е. 97
Конопльова, Ю. В. і Пінягин, Ю. Н. 29
Коулман, Дж. 14, 47

Кратц, Г. 25
Креп. 15
Лайтер, Дж. Е. 14, 19, 20, 33, 35, 47
Леві- Брюль, Л. 19
Ліхачов, Д. С. 19, 69
МакНайт, Р. 40
Маковський, М. М. 14, 17, 35, 36, 47, 103
Маліновський, Б. 19
Мар, Н. Я. 19
Марочкин, О. І. 27
Марплз, М. 17, 66, 103
Марчанд, Г. 83
Матюшенков, В. С. 37
Мейер, П. Л. 67, 69
Менкен, Г. Л. 14, 18, 33, 48, 105
Міралаєва, О. Д. 27, 28
Мозжухін, К. Є. 28, 69
Овденко, О. В. 23
Ондрус, П. 36
Партрідж, Е. 9, 14, 15, 16, 17, 20, 22, 25, 27, 29, 35, 39, 41, 42, 43, 47, 49, 57, 91, 102
Постон, Л. 67
Раньон, Д. 94, 95, 96, 97
Робертсон, С. 15
Роже, П. М. 58
Розенталь, Д. Е., Голуб, І. Б. і Теленкова, М. А. 27
Розіна, Р. І. 84, 85, 105
Рябичкіна, Г. В. 14, 104
Селінджер, Дж. 95
Сендберг, К. 26

Сенеан, Л. 47
Сефайр, У. 12, 79
Сігар, Е. 97
Скворцов, Л. І. 69, 71
Соудек, Л. 57, 59, 78, 81, 102, 104
Спіерс, Р. А. 14, 33, 48, 59, 98, 102, 105
Ставицька, Л. О. 14, 48, 49, 102
Старцева, О. С. 27
Судзіловський, Г. О. 14, 48, 60, 64, 92, 102
Телія, В. Н. 92
Торн, Т. 32
Турченко, Л. В. 27
Уебстер, Н. 21
Уентуорт, Г. і Флекснер, С. Б. 14, 58, 62, 73, 98, 102
Уілстек, Ф. Дж. 14
Уітмен, У. 26, 49
Флекснер, С. Б. 13, 17, 23, 24, 26, 28, 29, 32, 35, 41, 50, 59, 65, 66, 77, 78, 80, 85,
102
Франко, І. 49
Хаякава, С. І. 14
Хелідей, М. 11, 42, 43
Хом'яков, В. О. 14, 17, 20, 22, 25, 27, 36, 48, 49, 60, 69, 72, 102
Чепмен, Р. 28, 49
Честертон, Г. К. 26, 49
Чосер, Дж. 31
Швейцер, О. Д. 11, 12, 14, 18, 22, 27, 47, 72, 103, 104
Шекспір, У. 49
Юганов, І. і Юганова, Ф. 27
Flexner, S. B. 91
Salinger, J. D. 73

Shaw, A. 65

Wentworth, H. and Flexner, S. B. 77, 79, 96

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

- Американський варіант англійської мови 56, 71, 81, 96, 97
- Американський варіант розмовної мови 92
- Американський сленг 7, 23, 29, 37, 56, 57, 58, 59, 64, 65, 70, 73, 77, 79, 80, 81, 90, 92, 93, 94, 96, 97, 98, 99, 100, 101
- Американські соціальні діалекти (соціолекти) 6, 7, 56, 59, 78, 90, 98, 100, 101
- Англійські соціальні діалекти 6, 7, 8, 44, 45, 47
- Арго 6, 8, 9, 11, 13, 17, 18, 28, 32, 35, 36, 39, 44, 45, 46, 47, 56, 57, 59, 61, 62, 69, 70, 71, 99, 101
- Арго злочинного світу 7, 56, 62, 69, 75, 101
- Арготизм 70, 71, 72, 73, 75, 99
- Британський варіант англійської мови 57
- Груповий (корпоративний) жаргон 7, 23, 56, 57, 59, 61, 64, 66, 70, 98, 101
- Груповий характер 45
- Груповий характер сленгу 22
- Діалектизм 8
- Евфемізм 16
- Експресивність 45
- Експресивність лексики сленгу 35
- Емоційно-експресивна лексика 18, 27
- Жаргон 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 16, 17, 18, 22, 24, 28, 32, 33, 35, 36, 37, 39, 44, 45, 46, 47, 56, 57, 62, 66
- Жаргон (арго) декласованих елементів суспільства 57, 98, 101
- Жаргонізм 9, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 70, 72, 73, 75, 76, 99
- Жаргонна лексика 64
- Жаргон субкультур 98
- Жаргон учнів 64
- Загальний сленг 7, 8, 13, 18, 20, 22, 23, 25, 27, 35, 44, 46, 49, 56, 57, 58, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 91, 97, 98, 99, 101

Загальномолодіжний сленг 48

Запозичення з інших мов 89

Зворотний сленг 9, 47

Злодійське арго 69, 71

Злодійський жаргон 9

Кент 6, 8, 11, 23, 32, 33, 36, 44, 45, 46, 47, 57

Кокні 31

Лексика сленгу 31

Метафора 15, 16, 26, 27, 30, 34, 45, 75, 76, 77, 84, 85, 86, 89, 90, 93, 100

Метонімія 16, 26, 76, 84, 85, 86

Молодіжна мова (мова молоді) 21, 22, 66, 68, 98

Молодіжний жаргон 22, 64, 98

Молодіжний сленг 24, 28, 30, 48, 65, 66, 73, 74

Образність 15, 16, 26, 27, 45

Оціночність 27

Письмова мова 32, 33

Письмовий сленг 32

Професійний діалект 9, 47, 57, 98

Професійний жаргон 7, 11, 23, 35, 36, 56, 59, 60, 61, 63, 64, 70, 93, 98, 101

Професійний сленг 13

Римований сленг 9, 23, 31, 47

Рухомість 45

Синтетичний сленг 96, 97

Сіра зона 11, 12, 47, 73

Сленг 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 56, 57, 59, 66, 67, 68, 71, 72, 73, 75, 77, 78, 79, 80, 82, 84, 85, 86, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 100

Сленгізм 13, 18, 24, 25, 27, 29, 31, 33, 34, 35, 41, 47, 58, 63, 65, 72, 73, 74, 75, 76, 78, 80, 81, 83, 84, 88, 89, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99

Сленгова лексика 25, 27, 30
Сленг школярів 24
Соціальна діалектологія 8
Соціальний діалект 5, 6, 8, 9, 10, 13, 19, 23, 36, 44, 45, 57, 61, 69
Соціолект 5, 6, 77
Спеціальний сленг 7, 8, 20, 22, 23, 24, 25, 35, 37, 44, 46, 49, 56, 57, 58, 60, 67, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 98, 99, 101
Стандартний сленг 22, 23, 24, 25, 48
Студентський жаргон 64, 66, 74, 82, 98
Студентський сленг 7, 24, 29, 30, 56, 67, 68, 69, 93, 98
Субкультура 21, 25
Субстандартний 6, 21
Таємна мова 24
Університетський сленг 25, 68
Усний характер сленгу 35, 45
Фразеологізм 16
Фразеологія 18
Центральний сленг 9, 47
Шкільний жаргон 98
Medical Greek 9